

10-LECIE RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM

*Konferencja „Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim w latach 1999 – 2009”
Toruń, 27 października 2009 roku*

SPIS TREŚCI:

WSTĘP	1
I. EWOLUCJA PRZEPISÓW PRAWNYCH I INSTYTUCJONALNEJ OBSŁUGI RYNKU PRACY W ASPEKCIE FUNKCJONOWANIA WUP	2
II. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONU	6
III. RYNEK PRACY	9
IV. FUNDUSZ PRACY I PROGRAMY FINANSOWANE Z FUNDUSZU PRACY	14
1. STRUKTURA – ZMIANY	14
2. ŚRODKI FUNDUSZU PRACY NA „AKTYWNE FORMY” PRZYPADAJĄCE NA JEDNEGO BEZROBOTNEGO	19
3. PROGRAMY FINANSOWANE Z FUNDUSZU PRACY	19
3.1. PROGRAMY KRAJOWE	19
3.2. PROGRAMY REALIZOWANE ZE ŚRODKÓW FUNDUSZU PRACY BĘDĄCYCH W DYSPOZYCJI SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA	21
3.3. PROGRAMY REALIZOWANE ZE ŚRODKÓW POZYSKANYCH Z 10% REZERWY MINISTRA	23
V. PROGRAMY RYNKU PRACY I ICH EWOLUCJA	27
1. PROGRAMY PRZEDAKCESYJNE	27
2. PROGRAMY WSPÓLFINANSOWANE Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UNII EUROPEJSKIEJ – EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY	31
VI. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	37
1. PROGRAM LEONARDO DA VINCI	37
2. INICJATYWA WSPÓLNOTOWA INTERREG III C POŁUDNIE	40
3. PROJEKT DELIVER „INNOWACYJNE PODEJŚCIE DO KIEROWANIA ZMIANAMI”	42
4. INICJATYWA WSPÓLNOTOWA EQUAL	43
5. UMOWA O REGIONACH BLIŹNIACZYCH	43
VII. BADANIA I ANALIZY	44
VIII. USŁUGI RYNKU PRACY	50
1. ZATRUDNIENIE OBYWATELI POLSKICH ZA GRANICĄ	50
1.1. ZATRUDNIENIE OBYWATELI POLSKICH W RAMACH UMÓW I POROZUMIEŃ MIĘDZYRZĄDOWYCH	50
1.2. INICJATYWY WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W TORUNIU W ZAKRESIE ZATRUDNIENIA OBYWATELI POLSKICH ZA GRANICĄ	51
2. DZIAŁALNOŚĆ AGENCJI ZATRUDNIENIA	54
3. PORADNICTWO I INFORMACJA ZAWODOWA	57
4. KOORDYNACJA SYSTEMÓW ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO	61
5. EUROPEJSKIE SŁUŻBY ZATRUDNIENIA – EURES	64
PODSUMOWANIE	69

WSTĘP

Opracowanie niniejszej publikacji wiąże się z 10-leciem zasadniczych zmian ustrojowych w publicznych służbach zatrudnienia w Polsce, których zadania na mocy ustawy kompetencyjnej z 1998 roku zostały przekazane – w zasadniczej swojej części – jednostkom samorządu terytorialnego.

Opracowanie przedstawia szeroko rozumianą problematykę rynku pracy województwa kujawsko-pomorskiego w okresie ostatnich 10 lat z uwzględnieniem ewolucji przepisów prawnych oraz instytucjonalnej obsługi rynku pracy. Publikacja zawiera między innymi opis: sytuacji na wojewódzkim rynku pracy, podejmowanych programów finansowanych z Funduszu Pracy oraz współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Zawarto również opis realizowanej współpracy z partnerami zagranicznymi. W treści opracowania znajduje się również informacja nt. podejmowanych działań diagnostyczno-analitycznych oraz badawczych dotyczących istotnych problemów wojewódzkiego rynku pracy. Przedstawione zostały także usługi rynku pracy świadczone na rzecz osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy: pośrednictwo pracy, poradnictwo i informacja zawodowa, koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego oraz działania Europejskich Służb Zatrudnienia.

Mam nadzieję, że publikacja ta pozwoli wszystkim osobom zainteresowanym regionalnym rynkiem pracy na ocenę zmian, które zaszły na rynku pracy naszego województwa oraz ocenę realizowanych na nim działań. Niniejsza publikacja wydaje się też dobrym punktem wyjścia dla podjęcia próby określenia wyzwań, które stoją przed wszystkimi uczestnikami regionalnego rynku pracy.

*Adam Horbulewicz
Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu*

I. EWOLUCJA PRZEPISÓW PRAWNYCH I INSTYTUCJONALNEJ OBSŁUGI RYNKU PRACY W ASPEKCIE FUNKCJONOWANIA WUP

Przed reformą administracyjną kraju, czyli przed 1 stycznia 1999 r. podstawą działania urzędów pracy były:

- ustawa z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. Nr 75, poz. 446 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 16 października 1991 roku o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. Nr 106, poz. 457 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 1995 r. Nr 1, poz. 1 z późn. zm.).

Przepis art. 3 ustawy o zatrudnieniu stanowił, iż zadania w niej określone realizuje Minister Pracy i Polityki Socjalnej oraz terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia. Terenowym organem administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia stopnia wojewódzkiego był dyrektor wojewódzkiego biura pracy. Wojewoda po zasięgnięciu opinii terenowych organów administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia podstawowego tworzył rejonowe biura pracy, których kierownicy wykonywali zadania terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia stopnia podstawowego dla kilku jednostek podziału terytorialnego stopnia podstawowego.

Zadania określone w ustawie o zatrudnieniu i bezrobociu realizowane były przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej przy pomocy Urzędu Pracy oraz wojewódzkich i rejonowych urzędów pracy, które współdziałały z organami samorządu terytorialnego

Urząd Pracy został utworzony na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy jako centralny urząd administracji państwowej podlegający Ministrowi Pracy i Polityki Socjalnej. Kierownik Urzędu był powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, zaopiniowany przez Naczelną Radę Zatrudnienia. Organizację oraz szczegółowe zasady i zakres działania Urzędu Pracy oraz wojewódzkich i rejonowych urzędów pracy w drodze rozporządzenia określał Minister Pracy i Polityki Socjalnej. Zgodnie z art. 5 ustawy do zadań kierownika wojewódzkiego urzędu pracy należało w szczególności:

- 1) opracowywanie analiz i ocen dotyczących problematyki zatrudnienia w województwie na potrzeby Ministra Pracy i Polityki Socjalnej oraz rad zatrudnienia,
- 2) współdziałanie z wojewódzką radą zatrudnienia w podejmowaniu przedsięwzięć zmierzających do zapobiegania negatywnym dla pracowników skutkom zwolnień z pracy oraz łagodzenia tych skutków, a zwłaszcza pozyskiwania odpowiednich miejsc pracy, przyuczenia do zawodu lub przekwalifikowania bezrobotnych oraz tworzenia miejsc pracy dla inwalidów,
- 3) opracowywanie propozycji do planów Funduszu Pracy oraz sprawozdań z wykorzystania środków Funduszu,
- 4) rozdzielanie, w szczególności rejonowym urzędom pracy, środków Funduszu Pracy oraz kontrolowanie wykorzystania tych środków,
- 5) przyjmowanie zgłoszeń od osób podejmujących pracę za granicą na podstawie umów indywidualnych z pracodawcami zagranicznymi,
- 6) wydawanie zezwoleń na zatrudnianie cudzoziemców przez zakłady pracy i osób fizycznych, z uwzględnieniem sytuacji na rynku pracy,
- 7) organizowanie pośrednictwa pracy w skali międzywojewódzkiej,
- 8) wykonywanie zadań określonych w przepisach o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- 9) współdziałanie z wojewódzkim organem rządowej administracji specjalnej do spraw oświaty w planowaniu i podejmowaniu przedsięwzięć w zakresie przyuczania do

zawodu lub przekwalifikowania bezrobotnych oraz w organizowaniu kształcenia zawodowego.

Po wejściu w życie przepisów ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (od 1 stycznia 1995 r.) zadania państwa w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia, zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych i innych osób poszukujących pracy realizowane były przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej przy pomocy Krajowego Urzędu Pracy oraz wojewódzkich i rejonowych urzędów pracy, które współdziałały z organizacjami, organami i instytucjami zajmującymi się problematyką zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu, a w szczególności z organami samorządu terytorialnego, organizacjami związków zawodowych, pracodawców i bezrobotnych. Status prawny urzędów pracy nie uległ zatem zmianie, nadal funkcjonowały jako organy administracji rządowej specjalnej, podlegały one Krajowemu Urzędowi Pracy i Ministrowi Pracy i Polityki Socjalnej.

Art. 5 ustawy określał zadania, do których realizacji na podstawie przepisów ustawy zobowiązany był dyrektor wojewódzkiego urzędu pracy, i tak m.in. na podstawie art. 5 ust. 2 Dyrektor WUP wydawał decyzje o:

- 1) odstąpieniu od żądania zwrotu części lub całości nienależnie pobranego świadczenia,
- 2) odroczeniu spłaty lub umorzeniu części lub całości pożyczki udzielonej bezrobotnemu z Funduszu Pracy.

Na podstawie ww. ustaw wojewódzkie urzędy pracy koordynowały działalność rejonowych urzędów pracy na terenie województwa, ustalały liczbę i zasięg właściwości terytorialnej rejonowych urzędów pracy, po zasięgnięciu opinii wojewody.

Do momentu reformy administracyjnej kraju urzędy pracy były państwowymi jednostkami administracyjnymi nie mającymi osobowości prawnej.

Ustawą z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 z późn. zm.) zapoczątkowany został proces stopniowego przekazywania urzędów pracy jednostkom samorządu terytorialnego. Zgodnie z przepisami ustawy oraz rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 30 grudnia 1998 r. w sprawie dostosowania organizacji i obszaru działania wojewódzkich i rejonowych urzędów pracy do organizacji administracji publicznej (Dz. U. Nr 166, poz. 1247) z dniem 1 stycznia 1999 r. dotychczasowe wojewódzkie urzędy pracy, mające siedziby w miastach będących siedzibami zarządu województwa, przekształciły się w wojewódzkie urzędy pracy. Natomiast § 2 rozporządzenia stanowił, że dotychczasowe rejonowe urzędy pracy lub ich filie, mające w dniu 31 grudnia 1998 r. swą siedzibę w miastach będących siedzibą zarządu powiatu, przekształcą się w powiatowe urzędy pracy i obejmą zasięgiem swego działania obszar powiatu, z zastrzeżeniami określonymi w przepisach rozporządzenia. Organizację, zadania oraz obszar działania filii powiatowych urzędów pracy określał dyrektor wojewódzkiego urzędu pracy.

Z dniem 1 stycznia 2000 r. wojewódzkie urzędy pracy stały się wojewódzkimi urzędami pracy wchodzącymi w skład urzędu marszałkowskiego, natomiast powiatowe urzędy pracy stały się powiatowymi urzędami pracy wchodzącymi w skład powiatowej administracji zespolonej.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 31 marca 2000 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. Nr 31, poz. 384) wojewódzkie urzędy pracy stały się wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi samorządu województwa (art. 1 pkt 3 lit. b).

Obecny Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu został utworzony na mocy uchwały Nr 435/2000 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 czerwca 2000 r. w sprawie utworzenia Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu i nadania mu statutu.

Ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu określająca zadania wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy obowiązywała do dnia 31 maja 2004 r. Z dniem 1 czerwca 2004 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.). Ustawa ta określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu:

- 1) pełnego i produktywnego zatrudnienia;
- 2) rozwoju zasobów ludzkich;
- 3) osiągnięcia wysokiej jakości pracy;
- 4) wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) była wielokrotnie nowelizowana. Obecnie, zgodnie z art. 8 ustawy do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy realizowanych przez wojewódzki urząd pracy będący jednostką organizacyjną samorządu województwa należy:

- 1) określanie i koordynowanie regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w odniesieniu do krajowej polityki rynku pracy przez przygotowanie i realizację regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia;
- 2) podział posiadanych środków Funduszu Pracy, z uwzględnieniem kierunków i priorytetów określonych w regionalnym planie działań na rzecz zatrudnienia, na działania na rzecz promocji zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich i aktywizacji bezrobotnych;
- 3) opracowywanie analiz rynku pracy i badanie popytu na pracę, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych;
- 4) współdziałanie z wojewódzką radą zatrudnienia w określaniu i realizacji regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich;
- 5) programowanie i wykonywanie zadań realizowanych przy współfinansowaniu Europejskiego Funduszu Społecznego;
- 6) koordynowanie na terenie województwa realizacji programów aktywizacji zawodowej finansowanych z rezerwy Funduszu Pracy pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy;
- 7) inicjowanie i realizowanie projektów pilotażowych;
- 8) inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- 9) realizowanie zadań wynikających z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
- 10) realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników;
- 11) realizowanie zadań związanych z międzynarodowym przepływem pracowników, wynikających z odrębnych przepisów, umów międzynarodowych i innych porozumień zawartych z partnerami zagranicznymi;
- 12) organizowanie i koordynowanie oraz świadczenie usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, a także ich rozwijanie na terenie województwa;
- 13) opracowywanie, gromadzenie, aktualizowanie i upowszechnianie informacji zawodowych na terenie województwa;

- 14) współpraca z ministrem właściwym do spraw pracy w zakresie opracowywania, gromadzenia i aktualizowania informacji zawodowych o charakterze ogólnokrajowym;
- 15) współpraca na terenie województwa z powiatowymi urzędami pracy w zakresie organizacji szkoleń, przygotowania zawodowego dorosłych i staży;
- 16) organizowanie, prowadzenie i finansowanie szkoleń pracowników wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy;
- 17) określanie, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady zatrudnienia, na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności, wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja;
- 18) współdziałanie z właściwymi organami oświatowymi, szkołami i szkołami wyższymi w harmonizowaniu kształcenia i szkolenia zawodowego z potrzebami rynku pracy;
- 19) prowadzenie rejestru agencji zatrudnienia oraz wydawanie certyfikatów o dokonaniu wpisu do rejestru agencji zatrudnienia;
- 20) współpraca z ministrem właściwym do spraw pracy w zakresie tworzenia rejestrów centralnych;
- 21) udzielanie informacji o możliwościach i zakresie pomocy określonej w ustawie i świadczonej przez publiczne służby zatrudnienia.

W 2009 roku zakres obowiązków WUP został zwiększony o wykonywanie zadań przewidzianych w ustawie z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców.

Zadania samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy są wykonywane przez powiatowe urzędy pracy wchodzące w skład powiatowej administracji zespolonej (art. 9 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).

Obecnie w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonuje 20 Powiatowych Urzędów Pracy. Trzy z nich: w Bydgoszczy, Grudziądzu i Włocławku obejmują swym zasięgiem odpowiednie powiaty grodzkie i ziemskie, natomiast w Toruniu funkcjonują osobno: Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia i Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Toruńskiego. Według stanu w dniu 31 grudnia 2008 r. w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim zatrudnionych było 1.242 pracowników, w tym 977 kobiet, natomiast w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Toruniu (łącznie z oddziałami w Bydgoszczy i Włocławku) pracowało 166 osób, w tym 124 kobiety. Warto przy tym zaznaczyć, że po wejściu w życie reformy administracyjnej – na początku 1999 roku – WUP w Toruniu, w skład którego weszły Wojewódzkie Urzędy Pracy z Bydgoszczy i Włocławka, zatrudniał łącznie 185 osób. W dniu 1 lipca 2000 roku, kiedy WUP rozpoczął swoją działalność jako wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna pracowało w nim 86 osób. Wzrost zatrudnienia w kolejnych latach wynikał z systematycznego zwiększania zakresu obowiązków, jakie podejmował WUP m. in. w związku z przystąpieniem do realizacji programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz zadań związanych z rozwojem systemu zabezpieczeń społecznych i usług pośrednictwa pracy, w tym EURES.

II. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONU

W początku roku 1999 w województwie kujawsko-pomorskim działało 146.130 podmiotów gospodarki narodowej. Były to przede wszystkim firmy zajmujące się handlem i naprawami (38,5% wszystkich podmiotów), prowadzące działalność produkcyjną (11,8%), zajmujące się obsługą nieruchomości i firm (10,9%) oraz budownictwem (10,3%).

W ciągu 10 lat liczba podmiotów gospodarki narodowej wzrosła w regionie o 31,5%. W końcu 2008 roku zarejestrowane w rejestrze REGON pozostawały 192.182 podmioty. Ich struktura pod względem rodzaju działalności uległa niewielkim zmianom: w dalszym ciągu były to przedsiębiorstwa handlowe i usługowe (32,1%), zajmujące się obsługą nieruchomości i firm (14,2%), budownictwem (11,1%) oraz przetwórstwem przemysłowym (9,7%). W odniesieniu do stanu sprzed 10 lat zmniejszyła się jedynie liczba firm z sekcji obejmujących rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo oraz rybołówstwo i rybactwo (o 5,8%). W pozostałych sekcjach odnotowano wzrost zarejestrowanych podmiotów – największy (o 137,3%) w pośrednictwie finansowym.

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WEDŁUG SEKCJI PKD W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM
STAN W KOŃCU ROKU**

Sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)	1998 rok		2008 rok			
	liczba	udział	liczba	udział	zmiana	
					w liczbach	w udziale
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	5 516	3,8	5 194	2,7	-322	-1,1
Działalność produkcyjna/Przetwórstwo przemysłowe	17 197	11,8	18 724	9,7	1 527	-2,0
Budownictwo	14 980	10,3	21 326	11,1	6 346	0,8
Handel i naprawy	56 314	38,5	61 776	32,1	5 462	-6,4
Hotele i restauracje	3 468	2,4	4 772	2,5	1 304	0,1
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	12 358	8,5	14 254	7,4	1 896	-1,0
Pośrednictwo finansowe	3 188	2,2	7 565	3,9	4 377	1,8
Obsługa nieruchomości i firm	15 934	10,9	27 374	14,2	11 440	3,3
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	678	0,5	1 438	0,7	760	0,3
Edukacja	2 495	1,7	4 580	2,4	2 085	0,7
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	5 857	4,0	10 918	5,7	5 061	1,7
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała	7 914	5,4	13 842	7,2	5 928	1,8
Pozostałe sekcje PKD*	231	0,2	419	0,2	188	0,1
Podmioty ogółem	146 130	100,0	192 182	100,0	46 052	0,0

* tzn.: Górnictwo, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników;

Organizacje i zespoły eksterytorialne;

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Bydgoszczy

Wzrost liczby podmiotów gospodarki nie przełożył się niestety w sposób prosty na wzrost liczby osób pracujących w województwie kujawsko-pomorskim. Urząd Statystyczny w Bydgoszczy nie opublikował jeszcze szczegółowych danych dotyczących pracujących

w 2008 roku, więc w dalsza część odnosić się będzie do danych za lata 1998 i 2007. Z danych tych wynika, że w okresie między grudniem 1998 r. a grudniem 2007 roku liczba pracujących w naszym województwie zmniejszyła się o 13,7%. Spadek dotyczył głównie osób pracujących w rolnictwie i leśnictwie (o 42,2%), ochronie zdrowia i opiece społecznej (o 27,1%), transporcie (o 16,3%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 13,1%). Wzrost pracujących odnotowano przede wszystkim w obsłudze nieruchomości i firm (o 39,1%) oraz w administracji publicznej i obronie narodowej, obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych i zdrowotnych (o 22,6%). Zmiany te nie wpłynęły jednak istotnie na strukturę pracujących według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD, wcześniej EKD). Znaczący spadek (o 8,4 pkt. proc.) odnotowano jedynie w sekcjach związanych z rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem i rybactwem, natomiast największy wzrost udziału wystąpił w sekcjach: obsługa nieruchomości i firm (o 2,7 pkt. proc.) oraz handel i naprawy (o 2,6 pkt. proc.). W dalszym ciągu najbardziej liczne pod względem liczby pracujących są sekcje: przetwórstwo przemysłowe (które skupia 23,3% ogółu pracujących), rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo (17,0%) oraz handel i naprawy (16,5%).

PRACUJĄCY WEDŁUG SEKCJI PKD W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM

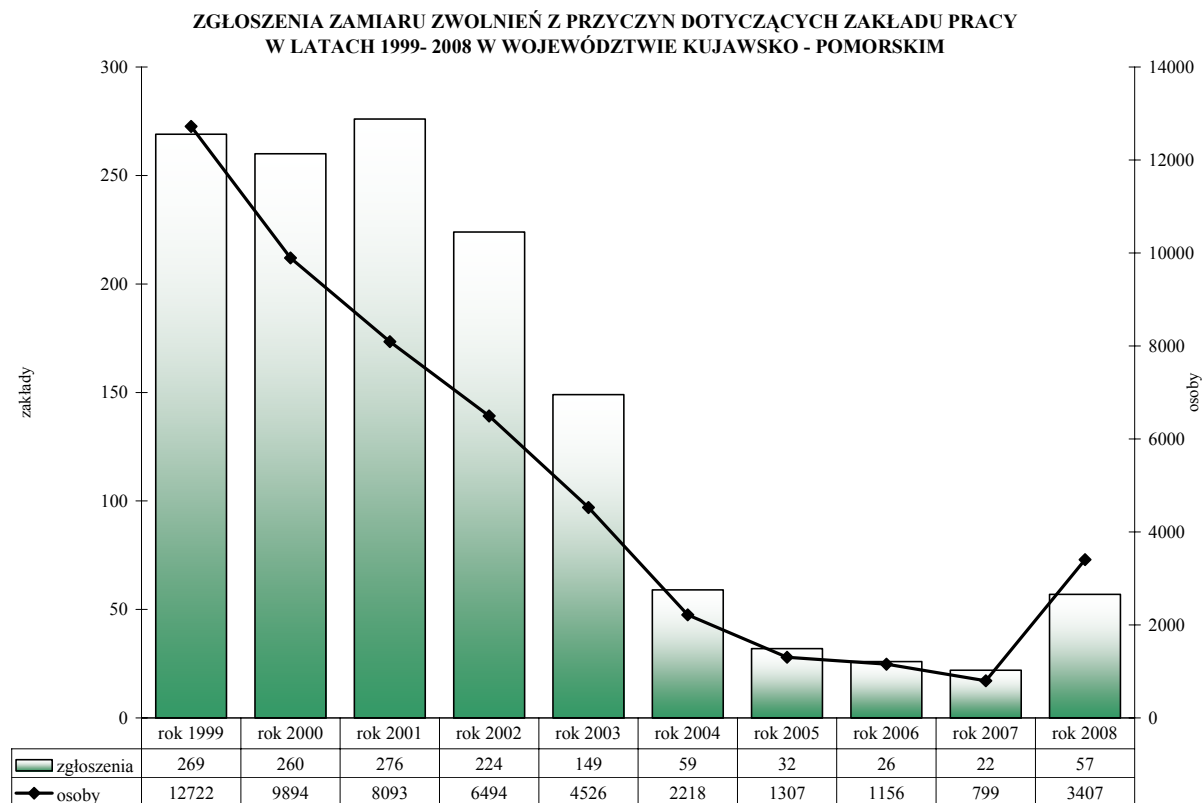
Sektory Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)	1998 rok		2007 rok			
	osoby	udział	osoby	udział	zmiana	
					w osobach	w udziale
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	204 717	25,3	118 394	17,0	-86 323	-8,4
Przetwórstwo przemysłowe	186 735	23,1	162 348	23,3	-24 387	0,2
Budownictwo	43 481	5,4	38 970	5,6	-4 511	0,2
Handel i naprawy	112 615	13,9	115 046	16,5	2 431	2,6
Hotele i restauracje	9 657	1,2	9 203	1,3	-454	0,1
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	42 332	5,2	35 449	5,1	-6 883	-0,2
Pośrednictwo finansowe	14 541	1,8	14 330	2,1	-211	0,3
Obsługa nieruchomości i firm	35 796	4,4	49 800	7,1	14 004	2,7
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	24 772	3,1	30 375	4,4	5 603	1,3
Edukacja	48 981	6,1	54 796	7,9	5 815	1,8
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	53 288	6,6	38 835	5,6	-14 453	-1,0
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	17 935	2,2	18 710	2,7	775	0,5
Pozostałe sekcje PKD*	13 259	1,6	11 249	1,6	-2 010	0,0
Pracujący ogółem	808 109	100,0	697 505	100,0	-110 604	0,0

* tzn.: Górnictwo, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; Organizacje i zespoły eksterytorialne

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Roczniki statystyczne województwa kujawsko-pomorskiego 2000 i 2008

Wyrazem zmian, jakie dokonywały się (i wciąż trwają) w gospodarce regionu w minionym 10-leciu może być informacja, że w latach 1999 – 2008 w województwie

kujawsko-pomorskim zakłady pracy 1.374 razy zgłaszały do urzędów pracy zamiary zwolnienia łącznie aż 50.616 pracowników. Szczególnie trudne pod tym względem były pierwsze lata istnienia województwa, zwłaszcza rok 1999, kiedy to do zwolnienia przewidziano 12.722 osoby. Tendencję wzrostową (ale już w znacznie mniejszej skali) obserwuje się w tym zakresie od początku roku 2008.

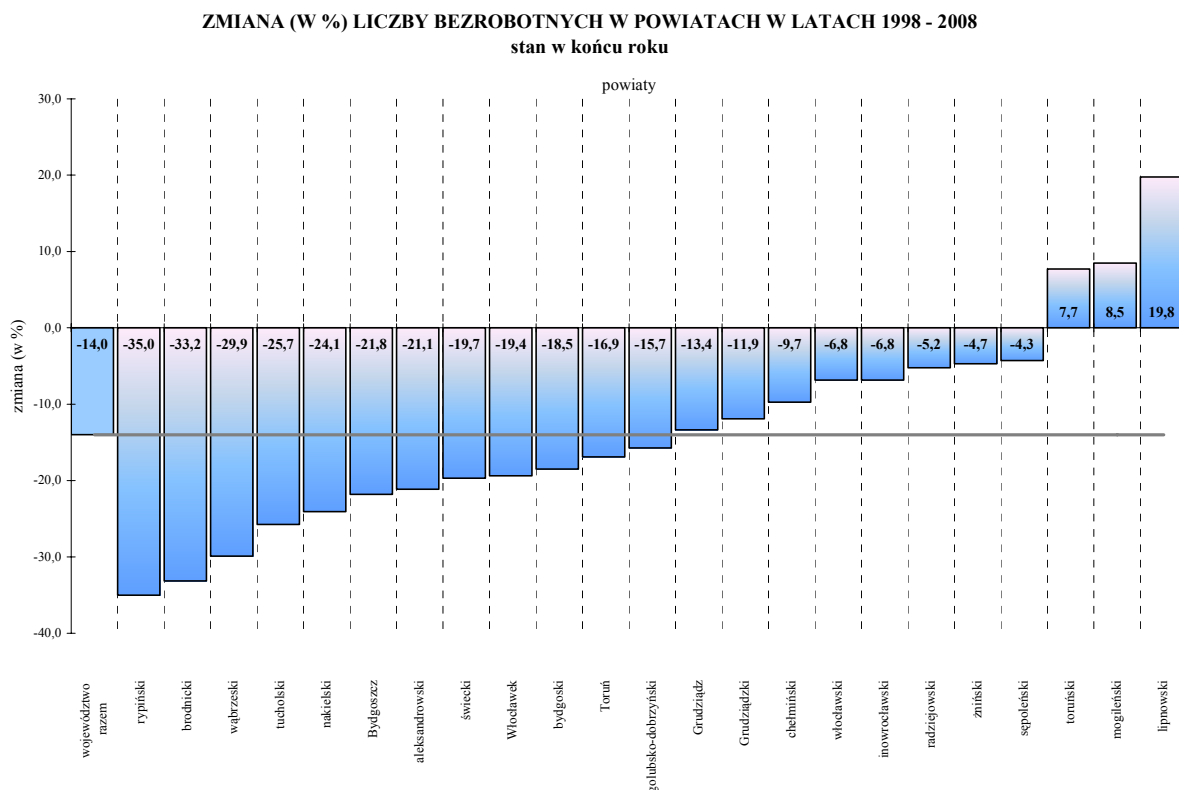
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy

III. RYNEK PRACY

Od początku istnienia województwa sytuacja na regionalnym rynku pracy była bardzo trudna. W końcu 1998 roku województwo kujawsko-pomorskie z liczbą 128.192 bezrobotnych znajdowało się pod względem wysokości stopy bezrobocia (14,1%), wspólnie z województwem zachodniopomorskim, na drugim miejscu w kraju. Gorzej było jedynie w województwie warmińsko-mazurskim, gdzie wskaźnik ten wynosił 19,8% (przy średniej krajowej 10,4%). W 1999 roku aż 25 gmin i 4 miasta w województwie zaliczane były do obszarów szczególnie zagrożonych wysokim bezrobociem strukturalnym.

Liczba bezrobotnych wzrastała w naszym województwie aż do lutego 2004 roku, kiedy osiągnęła poziom 220.879 osób. W kolejnych latach (przy uwzględnieniu sezonowych zmian) liczba ta systematycznie spadała.

W końcu 2008 roku w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało 110.256 bezrobotnych. Stopa bezrobocia wyniosła w tym czasie 13,4%, co spowodowało, że wspólnie z województwem zachodniopomorskim zajmowaliśmy trzecie miejsce w kraju, po województwach: warmińsko-mazurskim (16,8%), i świętokrzyskim (13,9%). W końcu 2008 roku stopa bezrobocia dla całej Polski wyniosła 9,5%. Sytuacja na rynku pracy w regionie uległa więc pewnej poprawie, chociaż w dalszym ciągu jest bardzo trudna i skomplikowana. Region charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem przestrzennym bezrobocia: w dwóch największych miastach – Bydgoszczy (4,9%) i Toruniu (6,0%) oraz (nieznacznie) w powiecie bydgoskim (9,1%), stopa bezrobocia w końcu 2008 roku była niższa niż średnia krajowa, ale w pozostałych powiatach przekraczała ją znacznie, najwyższą wartość osiągając w powiecie grudziądzkim (22,8%).

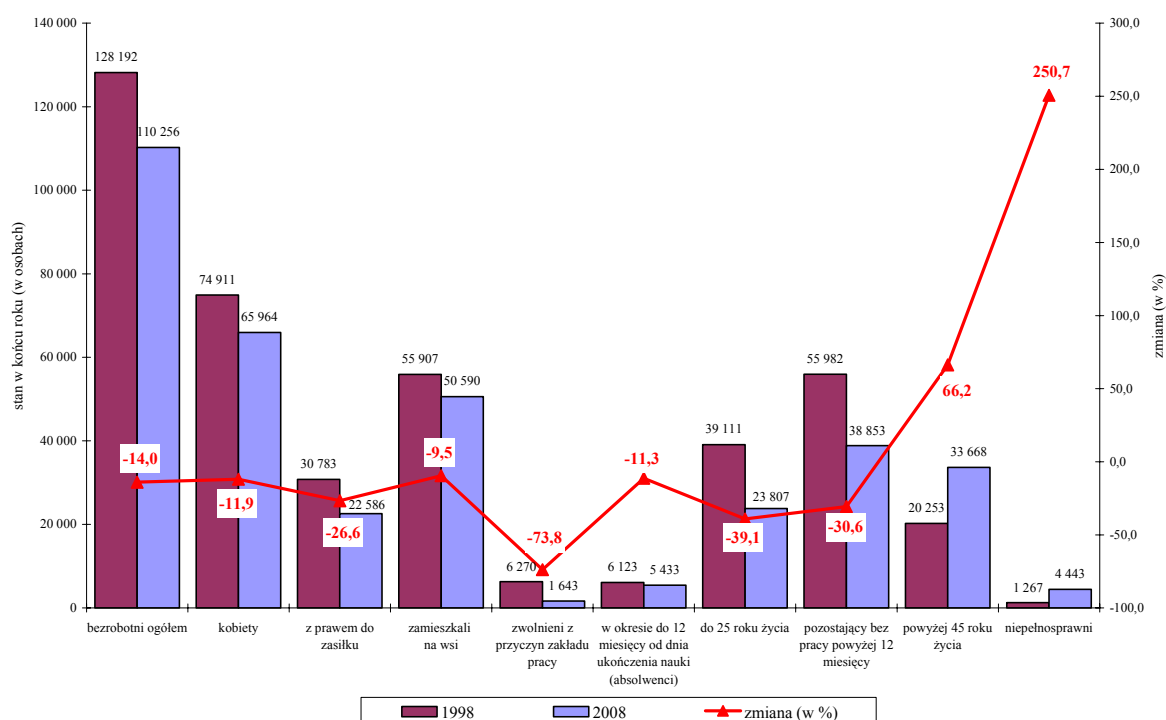

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy

W okresie omawianego 10-lecia liczba bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim zmniejszyła się o 14,0%, chociaż w poszczególnych powiatach sytuacja w tym zakresie była bardziej skomplikowana: spadek odnotowano w 20 powiatach (największy – o 35,0% w powiecie rypińskim, najmniejszy – o 4,3% w powiecie sępoleńskim), natomiast w trzech powiatach wystąpiły w tym zakresie wzrosty: w powiecie toruńskim o 7,7%, mogileńskim o 8,5% i lipnowskim o 19,8%.

W minionym 10-leciu spadek liczby bezrobotnych odnotowano w większości kategorii bezrobotnych według cech społeczno – demograficznych. Dotyczyło to zwłaszcza osób zwolnionych z przyczyn zakładu pracy (spadek o 73,8%) oraz osób do 25 roku życia (39,1%), a także pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy (30,6%). Wzrost wystąpił zwłaszcza wśród bezrobotnych niepełnosprawnych (o 250,7%*) oraz wśród osób powyżej 50 roku życia (o 66,2%).

ZMIANY W LICZEBNOŚCI WYBRANYCH KATEGORII BEZROBOTNYCH
W LATACH 1998 - 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy

Analiza struktury społeczno – demograficznej bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim w okresie omawianych 10 lat wykazuje, że:

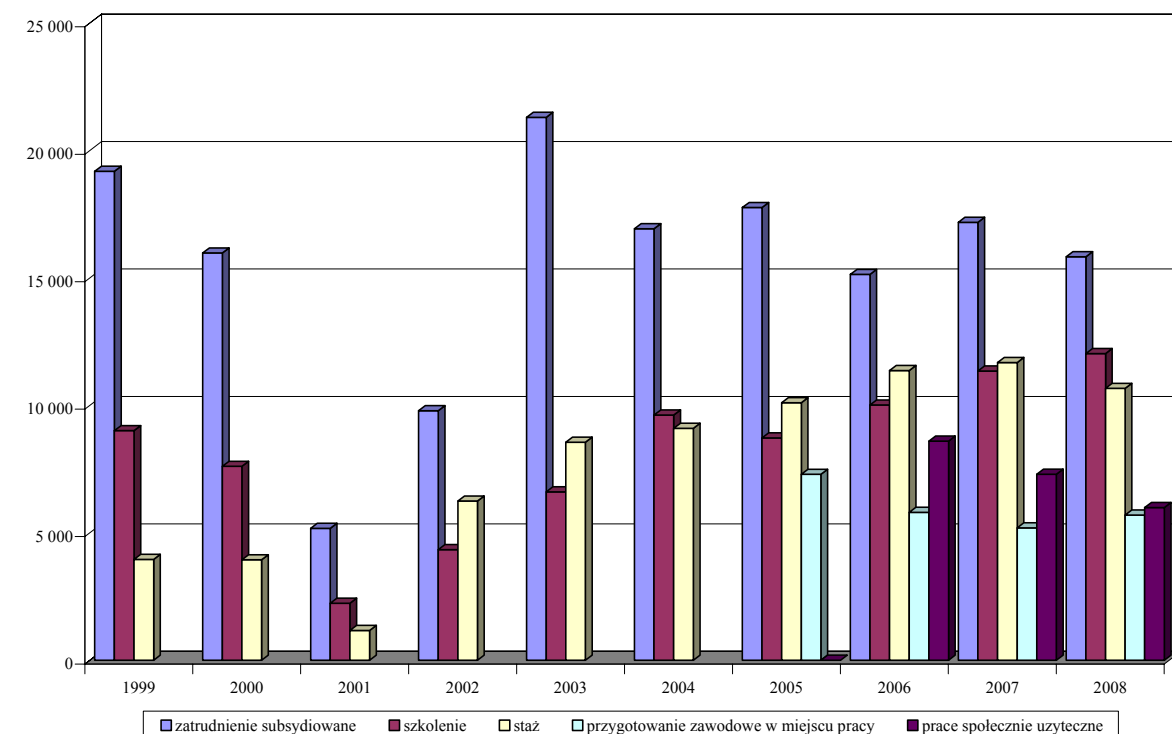
- wzrasta udział osób starszych: w grudniu 1998 roku osoby powyżej 45 roku życia stanowiły 15,8% ogółu bezrobotnych, w grudniu 2008 roku – 30,5%;
- spada udział osób z niższym poziomem wykształcenia: w końcu 1998 roku osoby z wykształceniem nie wyższym niż zasadnicze zawodowe stanowiły 77,9% ogółu bezrobotnych w województwie, w grudniu 2008 roku udział ten spadł do 65,9%;
- bezrobotni w województwie kujawsko-pomorskim legitymują się coraz krótszym stażem pracy: obecnie 52,3% bezrobotnych pracowało przed rejestracją w pup nie dłużej niż 10 lat (w końcu 1998 roku było to 46,0%),

* warto jednakże pamiętać, że wzrost udziału osób niepełnosprawnych w liczbie bezrobotnych ogółem wyniósł 3,0 pkt. proc.

- skraca się również czas pozostawiania bez pracy: w końcu 1998 roku dłużej niż 12 miesięcy bez pracy pozostawało 43,7% ogółu bezrobotnych w województwie, w końcu 2008 roku było to 35,2%.

Na zmiany w poziomie bezrobocia w regionie – obok sytuacji gospodarczej i demograficznej – wpływ mają również działania podejmowane przez instytucje rynku pracy, zwłaszcza urzędy pracy. W dalszej części opracowania przedstawione zostaną różnorodne programy realizowane w okresie ostatnich dziesięciu lat, więc teraz tylko kilka danych ogólnych. W latach 1999 – 2008 pracę podjęło 828.874 bezrobotnych, z tego 18,6% (154.251 osób) podjęło zatrudnienie subsydiowane. W tym samym czasie pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy 512.728 ofert pracy (w tym 52,5% dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego). Oczywiście sytuacja w tym zakresie w poszczególnych latach i regionach województwa była i jest bardzo zróżnicowana: najwięcej ofert pracy zgłoszono w 2007 roku – było ich blisko 80 tys., najmniej ofert wpłynęło w 2001 roku – zaledwie 25,5 tys. Również 2001 rok charakteryzował się najniższą liczbą podjęć pracy – zatrudnienie znalazło niecałe 65 tys. bezrobotnych. Najlepiej pod tym względem wyglądał rok 2006, kiedy pracę znalazło ponad 98 tys. bezrobotnych. W największych miastach regionu oferty na zatrudnienie subsydiowane wynoszą ok. 30% wszystkich zgłoszonych ofert, ale w powiatach mniejszych, gdzie sytuacja gospodarcza jest znacznie trudniejsza, udział ten wzrasta nawet do 90% (powiat grudziądzki). Również udział zatrudnienia subsydiowanego w podjęciach pracy ogółem jest bardzo zróżnicowany: od ok. 10% w Toruniu i Bydgoszczy, do ponad 37% w powiecie grudziądzkim.

AKTYWIZACJA BEZROBOTNYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM
W LATACH 1999 - 2008

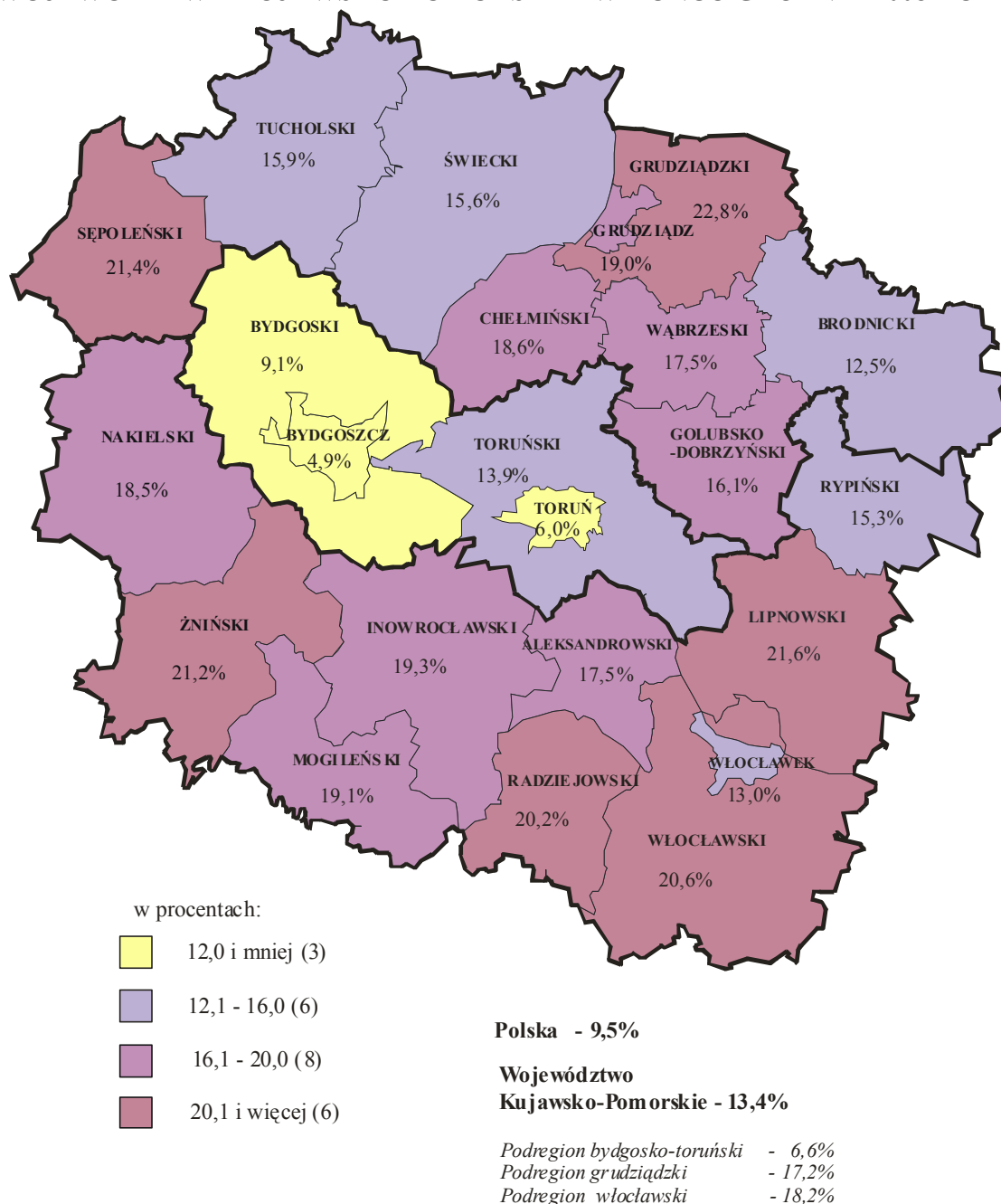
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy

Z obserwacji danych statystycznych gromadzonych przez lata w powiatowych urzędach pracy wynika, że w aktywizacji bezrobotnych coraz większą rolę spełniają inne – poza zatrudnieniem subsydiowanym – formy: szczególnie dotyczy to szkoleń i staży.

W latach 1999 – 2008 szkolenia podjęło łącznie 81.533 bezrobotnych, natomiast staże – 76.763 osoby. Warto przy tym zaznaczyć, że w 2008 roku liczba osób podejmujących szkolenia była o 33,6%, a staży o 169,7% większa niż w 1999 roku.

Zmiany w obowiązujących przepisach pozwoliły też na to, że w drugiej połowie omawianego okresu bezrobotni – zwłaszcza osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – mieli możliwość korzystania z przygotowania zawodowego w miejscu pracy, które podjęło 23.894 osób oraz prac społecznie użytecznych (21.887 osób). Łącznie w latach 1999 – 2008 z różnych form aktywizacji (zatrudnienie subsydiowane, szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy oraz prace społecznie użyteczne) skorzystało w województwie kujawsko-pomorskim 358.418 bezrobotnych.

STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG POWIATÓW WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIM W KOŃCU GRUDNIA 2008 ROKU

Źródło: Opracowanie własne WUP w Toruniu na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

RYNEK PRACY W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W LATACH 1998 - 2008 - WYBRANE CECHY

		Rok										
		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Wyszczególnienie												
liczba bezrobotnych		128 192	156 309	181 230	205 232	211 593	212 066	199 566	188 021	160 061	123 243	110 256
stopa bezrobocia (korekta na podstawie NSP od 2003 roku)		14,1	16,9	19,2	21,9	22,5	24,6	23,6	22,3	19,2	14,9	13,4
wybrane kategorie bezrobotnych												
stan w końcu okresu	kobiety	74 911	88 484	102 485	111 345	111 708	112 734	107 399	103 872	93 729	76 067	65 964
	z prawem do zasiłku	30 783	40 087	39 934	45 434	38 889	35 509	32 831	30 215	25 728	20 962	22 586
	zamieszkał na wsi	55 907	68 679	77 958	87 570	90 926	91 348	88 471	83 759	72 672	56 585	50 590
	zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	6 270	9 038	10 684	11 142	8 779	8 590	5 421	3 970	2 959	1 943	1 643
	w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (absolwenci)*	6 123	8 174	9 757	11 730	10 680	10 416	8 267	8 267	6 345	4 590	5 433
	pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	55 982	65 572	82 759	103 226	109 706	111 576	105 501	95 524	78 618	55 711	38 853
	bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy											
	do 25 roku życia	39 111	48 248	55 194	61 498	61 242	58 204	51 571	44 270	34 783	24 340	23 807
	do 27 roku życia, którzy ukończyli szkołę wyższą	x	x	x	x	x	x	x	1 427	1 121	934	1 214
	powyżej 50 roku życia	x	x	x	x	x	x	x	26 611	27 196	24 738	22 065
stan w końcu okresu	długotrwale bezrobotni	x	x	x	x	x	x	x	128 285	109 457	80 955	60 594
	niepełnosprawni	1 267	1 607	2 221	3 020	3 598	4 714	4 977	4 943	4 401	3 910	4 443
	kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	13 351
	bez kwalifikacji zawodowych	x	x	x	x	x	x	x	54 678	53 038	42 853	36 480
	bez doświadczenia zawodowego	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	27 733
	bez wykształcenia średniego	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	72 611
	samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	10 081
	nie podjęły zatrudnienia po odbyciu kary pozbawienia wolności	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1 430
	oferty pracy											
	ogółem	x	43 812	39 058	25 477	35 599	47 346	47 908	56 348	72 270	79 928	64 982
	subsydiowane	x	19 415	18 689	6 570	16 582	28 980	26 349	32 698	40 930	41 337	37 693
w okresie	podjęcia pracy											
	ogółem	x	71 217	71 443	64 994	79 339	88 562	90 410	93 949	98 182	93 604	77 174
	subsydiowane	x	19 183	15 978	5 174	9 789	21 299	16 927	17 760	15 134	17 180	15 827
	podjęcie szkolenia	x	9 009	7 606	2 235	4 341	6 604	9 621	8 722	10 012	11 349	12 034
	podjęcie stażu	x	3 954	3 939	1 165	6 245	8 549	9 097	10 103	11 365	11 681	10 665
	podjęcie przygotowania zawodowego w miejscu pracy	x	x	x	x	x	x	x	7 293	5 803	5 192	5 696
podjęcie prac społecznie użytecznych		x	x	x	x	x	x	x	x	8 598	7 299	5 990

* uwaga: dla absolwentów za rok 2004 wpisano dane ze stycznia 2005 r.

x - dane nie były gromadzone

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy oraz dodatkowych informacji przekazywanych przez Powiatowe Urzędy Pracy

IV. FUNDUSZ PRACY I PROGRAMY FINANSOWANE Z FUNDUSZU PRACY

1. STRUKTURA – ZMIANY

W analizowanym okresie tj. od 1998 do 2008 roku struktura wydatków Funduszu Pracy, jakim dysponowały urzędy pracy w województwie kujawsko-pomorskim, ulegała zmianom dyktowanym przez rynek pracy.

W 1999 roku urzędy pracy naszego województwa dysponowały łącznie środkami Funduszu Pracy w wysokości 389.459,0 tys. zł. Prawie 70% (270.798,6 tys. zł), tej kwoty wydatkowano na zasiłki dla bezrobotnych oraz zasiłki i świadczenia przedemerytalne natomiast 23% (89.868,7 tys. zł) środków Funduszu Pracy przeznaczono na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

W 2000 roku struktura wydatków Funduszu Pracy uległa znacznej zmianie. W łącznej kwocie tych środków (473.979,5 tys. zł) udział wydatków przeznaczonych na zasiłki wzrósł do 81,6% (386.593,4 tys. zł) przy równoczesnym znacznie zmniejszonym udziałem środków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu tj. do 13,1% (61.931,0 tys. zł). Tendencja wzrostu wydatków Funduszu Pracy na zasiłki utrzymywała się i odpowiednio w latach 2001 – 2002 wyniosła 85,4% (488.788,1 tys. zł) i 89,0% (590.118,3 tys. zł). Natomiast wydatki na „aktywne formy” wyniosły: w 2001 r. 7,8% (44.391,0 tys. zł), w 2002 r. – 6,2% (41.020,9 tys. zł).

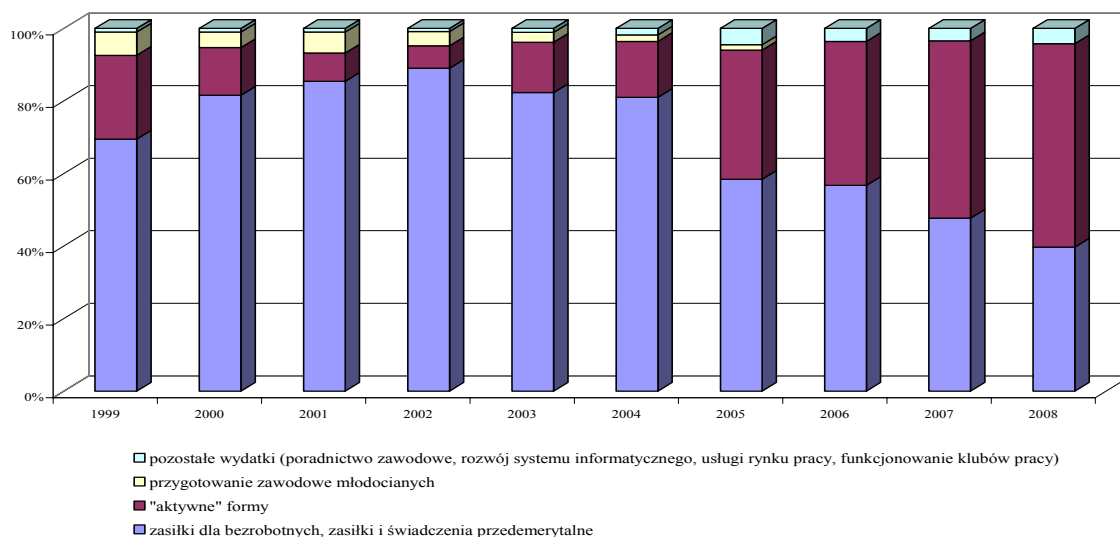
Wraz z wprowadzoną w grudniu 2002 roku nowelizacją *ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu* (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 65) zmieniła się struktura wydatkowania Funduszu Pracy. Znowelizowana ustawa nałożyła na samorząd województwa nowe zadania w zakresie polityki rynku pracy, między innymi ustalanie dla samorządów powiatów województwa - kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz aktywnego przeciwdziałania bezrobociu oraz finansowanie innych fakultatywnych zadań. Zgodnie z nowymi zasadami podziału - środki Funduszu Pracy na „aktywne formy” są dzielone na województwa według *algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie*. Natomiast kwoty środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatów są ustalane co roku przez samorząd województwa według *kryteriów* określonych przez Sejmik Województwa, który bierze pod uwagę między innymi stopę bezrobocia, skalę napływów do bezrobocia i odpływów z bezrobocia, udział osób długotrwale bezrobotnych, osób do 25 roku życia, bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych, zmniejszenie skali zjawiska bezrobocia na terenach wiejskich a także w oparciu o inne własne kryteria. Decentralizacja rozdziału środków finansowych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu na szczeblu województwa, umożliwiła realizację regionalnej polityki w tym zakresie i spowodowała racjonalne, uwzględniające lokalne uwarunkowania wydatkowanie środków Funduszu Pracy.

W latach 2003 – 2004, rozpoczął się wzrost wydatków Funduszu Pracy na „aktywne formy” 13,9% (97.142,4 tys. zł) i 15,4% (92.314,5 tys. zł), przy jednoczesnym spadku wydatków na zasiłki i świadczenia dla bezrobotnych odpowiednio: 82,3% (576.299,5 tys. zł) i 81,0% (486.477,2 tys. zł).

Przełomowym okazał się rok 2005, w którym nastąpił gwałtowny spadek udziału wydatków na zasiłki i świadczenia dla bezrobotnych do 58,4% (233.865,4 tys. zł), przy wzroście udziału wydatków na „aktywne formy” do 35,6% (142.685,5 tys. zł). Spadek wydatków na zasiłki i świadczenia spowodowany był zmianą przepisów, które przeniosły obowiązek wypłat zasiłków i świadczeń przedemerytalnych z powiatowych urzędów pracy na Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W 2007 r. nastąpiło zrównanie udziału wydatków na zasiłki dla bezrobotnych i na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, odpowiednio wynoszącym 47,7% (186.155,8 tys. zł) i 48,9% (190.502,9 tys. zł). Natomiast w 2008 roku wydatki Funduszu Pracy na programy przeciwdziałania bezrobociu wyniosły 56,1% (226.869,8 tys. zł), i były wyższe od wydatków na zasiłki dla bezrobotnych 39,7% (160.640,0 tys. zł).

Struktura Funduszu Pracy wg % udziału wydatków ogółem w latach 1999-2008

PODZIAŁ ŚRODKÓW FUNDUSZU PRACY NA „AKTYWNE FORMY” NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

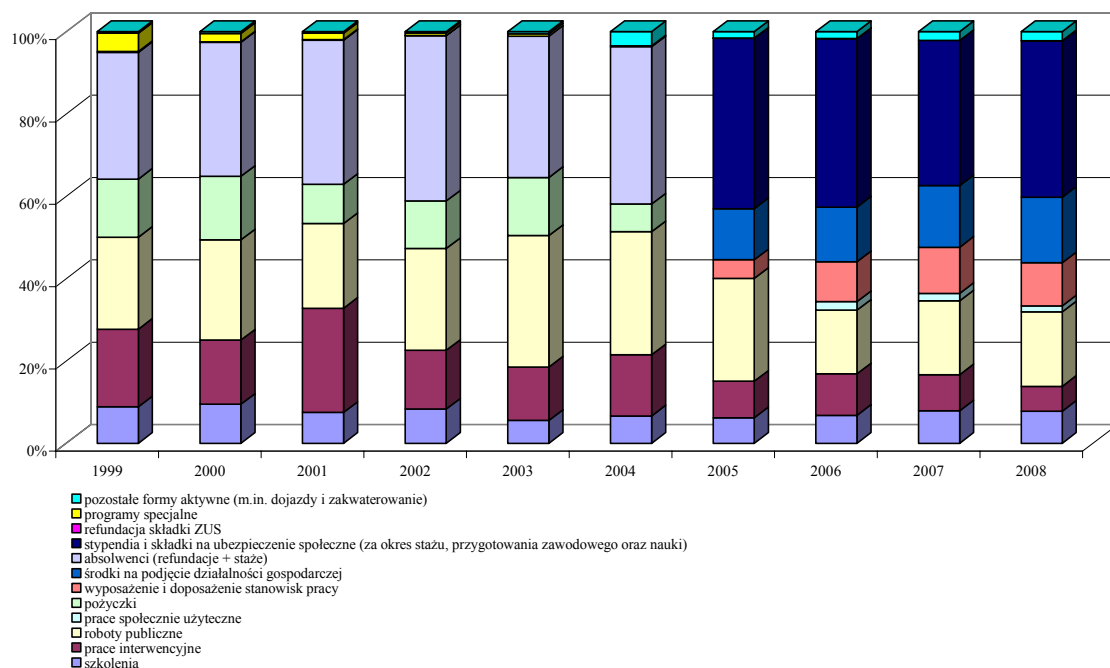
W wydatkach Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu wyróżnić można dwa okresy.

Pierwszy to lata 1999-2004, kiedy podstawą wydatków była *Ustawa o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu*. W tym czasie największe koszty ponoszono na refundację wynagrodzeń dla absolwentów w ramach ich przygotowania zawodowego oraz na staże zawodowe dla absolwentów. Ponadto dominowały wydatki na cztery podstawowe „aktywne formy” tj. roboty publiczne, pożyczki, prace interwencyjne oraz szkolenia.

W drugim okresie, przypadającym na lata 2005-2008, wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu oparte zostały na przepisach *Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*. Corocznie ponad 40% wydatków ogółem przeznaczonych na przeciwdziałanie bezrobociu przypadało na stypendia za okres stażu oraz przygotowanie zawodowe w miejscu pracy. Nadal na drugiej pozycji plasowały się wydatki na roboty publiczne, które wahały się w przedziale od 25,5% w 2005 r. do 18,1% w 2008 r. Kolejno środki Funduszu Pracy przyznawane były na podjęcie działalności gospodarczej, prace interwencyjne, wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy, szkolenia oraz prace społecznie użyteczne.

Struktura wydatków z Funduszu Pracy na przestrzeni ostatniego 10-lecia została przedstawiona na poniższym wykresie.

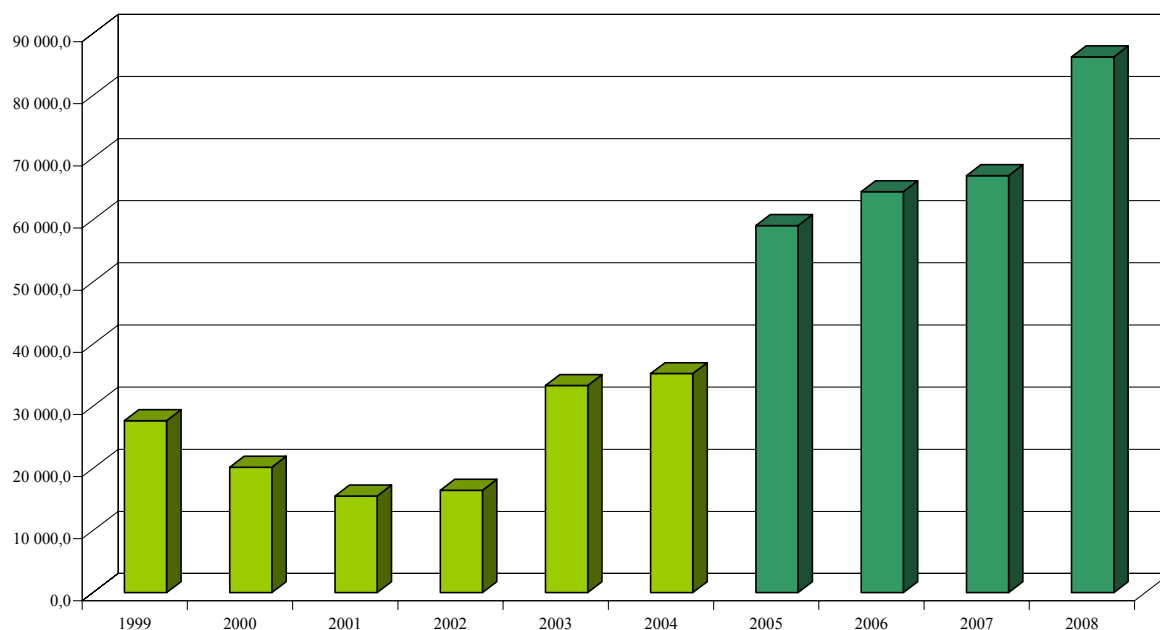
Struktura wydatków na "aktywne" formy w latach 1999-2008

Na przestrzeni lat 1999-2008 w województwie kujawsko-pomorskim dominowały wydatki z Funduszu Pracy na pięć najważniejszych aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, które zostały zaprezentowane poniżej.

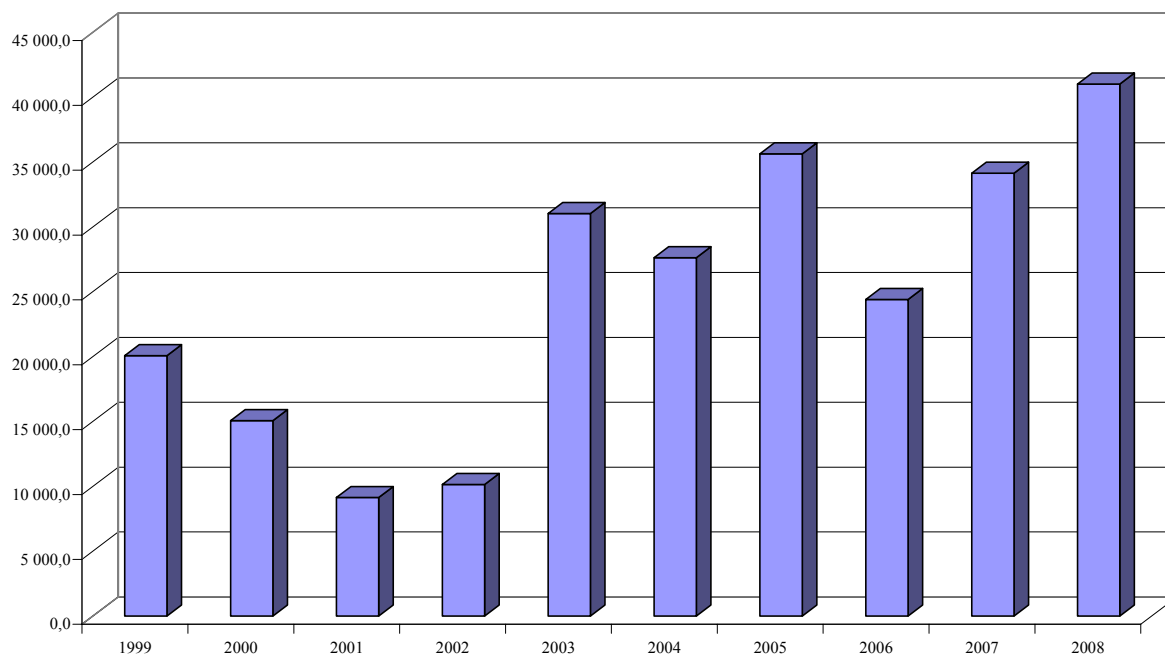
➤ REFUNDACJA WYNAGRODZEŃ ABSOLWENTÓW/ STYPENDIA

Wydatki Funduszu Pracy [w tys. zł] na refundację wynagrodzeń absolwentów/ stypendia (od 2005 r.) w latach 1999-2008

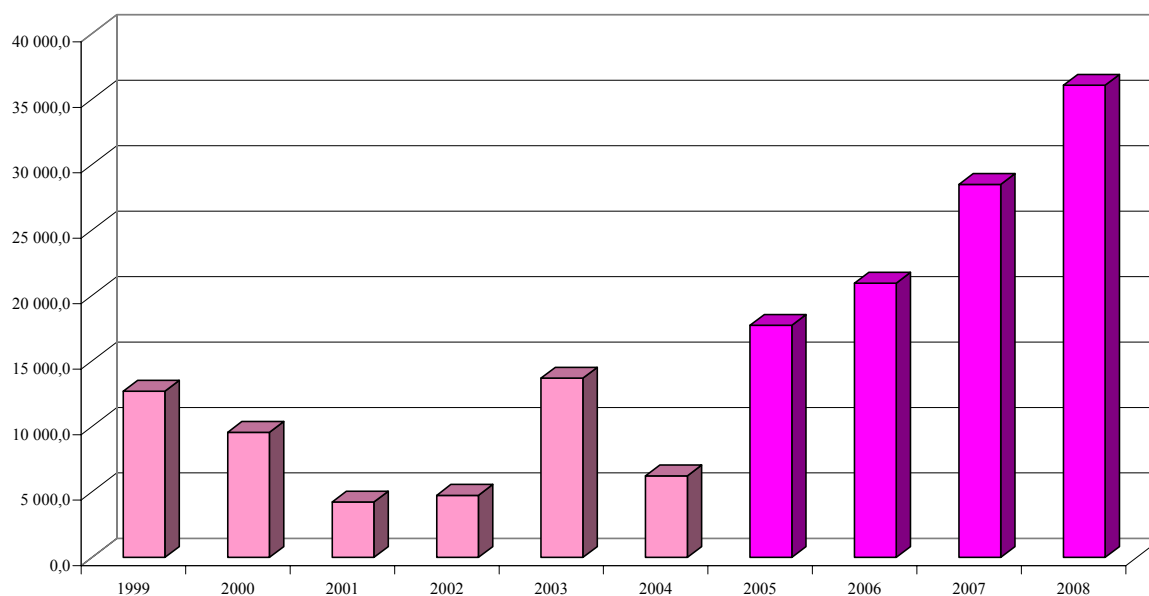
➤ ROBOTY PUBLICZNE

Wydatki Funduszu Pracy [w tys. zł] na roboty publicznew latach 1999-2008

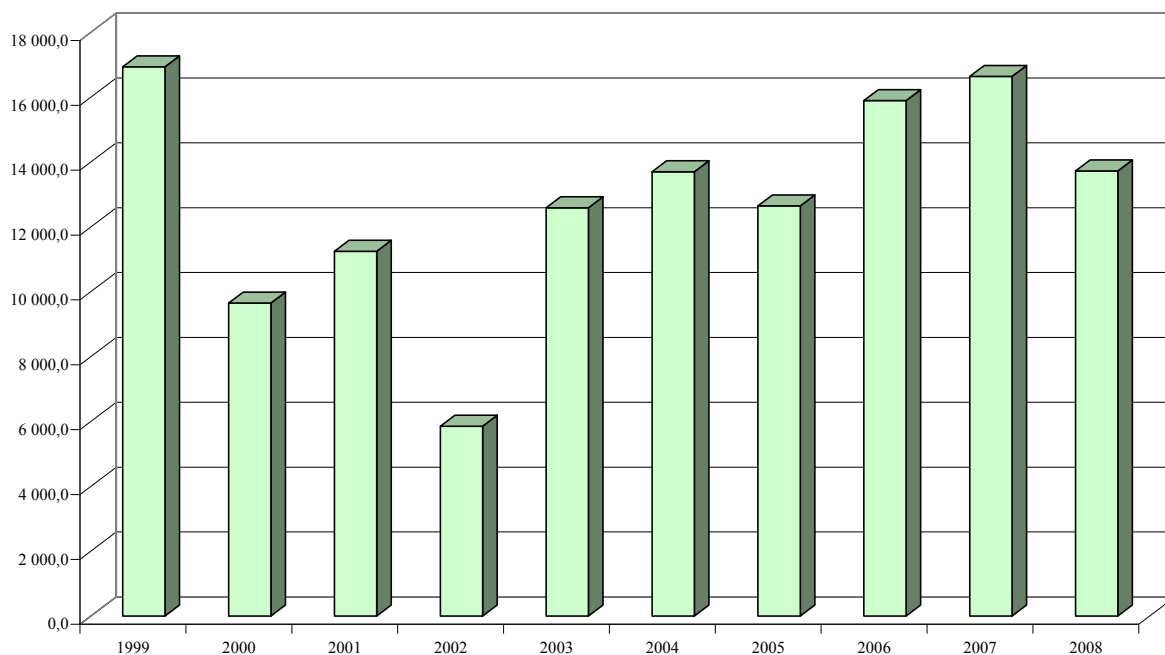
➤ POŻYCZKI/ ŚRODKI NA PODJĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Wydatki Funduszu Pracy [w tys. zł] na pożyczki/ środki na podjęcie działalności gospodarczej (od 2005 r.)
w latach 1999-2008

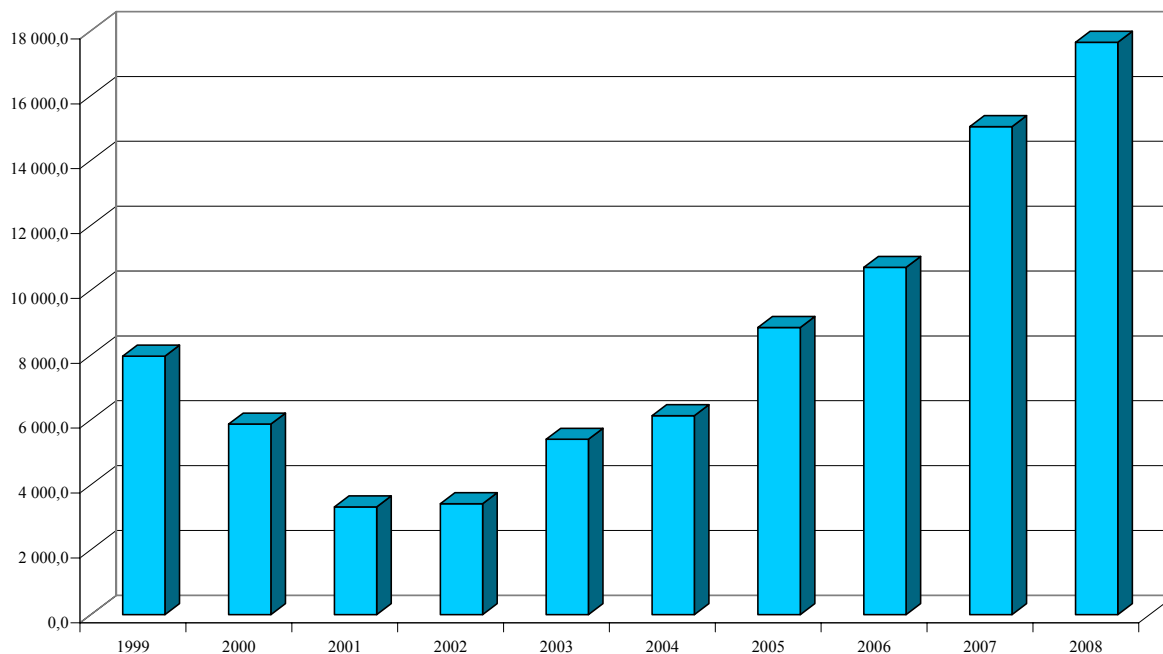
➤ PRACE INTERWENCYJNE

Wydatki Funduszu Pracy [w tys. zł] na prace interwencyjne w latach 1999-2008

➤ SZKOLENIA

Wydatki Funduszu Pracy [w tys. zł] na szkolenia w latach 1999-2008

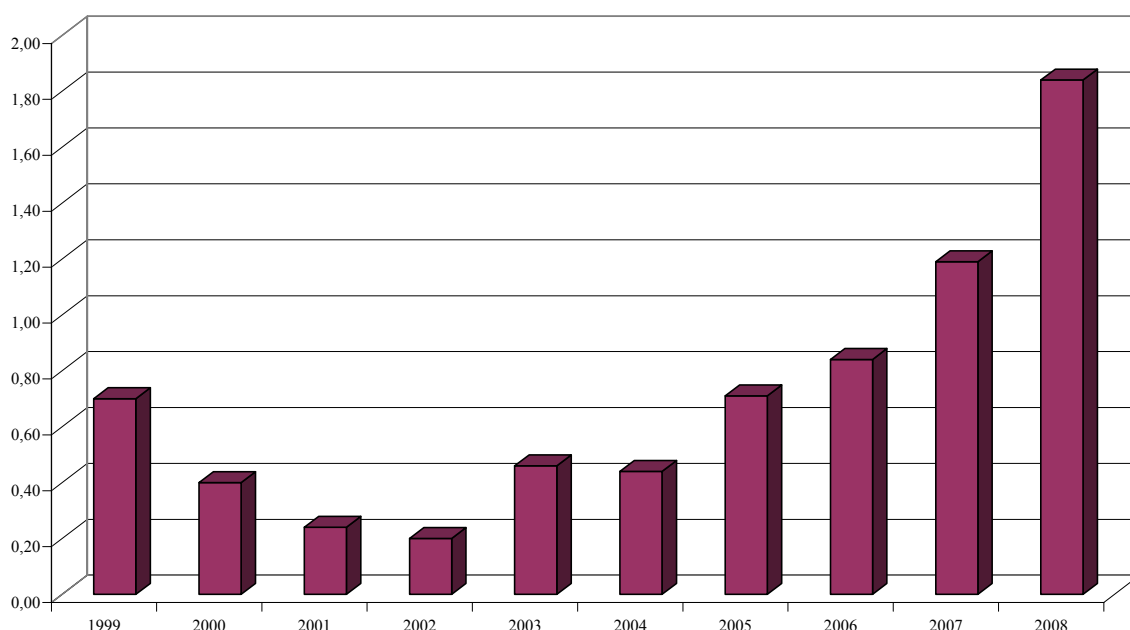
Zaprezentowane powyżej wykresy dotyczące wydatków na poszczególne programy przeciwdziałania bezrobociu przedstawiają dwie tendencje - spadkową w latach 1999 – 2002 i rosnącą od 2003 roku. Wyraźnie z nich widać, że od 2003 roku wystąpiły korzystne zmiany w strukturze wydatków Funduszu Pracy na „aktywne formy”.

2. ŚRODKI FUNDUSZU PRACY NA „AKTYWNE FORMY” PRZYPADAJĄCE NA JEDNEGO BEZROBOTNEGO

W latach 1999 – 2008 występowały istotne zmiany w wysokości środków Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu przypadających na jednego bezrobotnego.

W latach 1999 – 2002 odnotowano spadek środków przeznaczonych na aktywizację bezrobotnych w przeliczeniu na jednego bezrobotnego, natomiast od 2003 roku obserwujemy wzrost tego wskaźnika, na co największy wpływ miało ogólne zwiększenie środków Funduszu Pracy przyznawanych według *algorytmu*, a także fakt, że od tego okresu istnieje również możliwość występowania (za pośrednictwem Marszałka Województwa) do Ministra Pracy i Polityki Społecznej o środki Funduszu Pracy z 10% rezerwy Ministra.

Wydatki na programy przeciwdziałania bezrobociu w przeliczeniu na 1 osobę bezrobotną [w tys. zł]
w latach 1999-2008

3. PROGRAMY FINANSOWANE Z FUNDUSZU PRACY

3.1. PROGRAMY KRAJOWE

➤ PROGRAM ABSOLWENT

Program “Absolwent” realizowany w latach 1998 – 2001 był ogólnopolską inicjatywą zintegrowanych działań na rzecz ograniczenia bezrobocia wśród młodzieży wchodzącej na rynek pracy. Celem strategicznym Programu było zwiększenie zatrudnienia bezrobotnych absolwentów oraz umożliwienie każdemu nowo rejestrującemu się absolwentowi skorzystania z oferty pracy lub odpowiedniego programu aktywizacji zawodowej przed upływem 6 miesięcy od daty rejestracji. Program “Absolwent” realizowano w trzech edycjach:

- I EDYCJA - w okresie od 1 czerwca 1998 roku do 30 czerwca 1999 roku
- II EDYCJA - w okresie od 1 czerwca 1999 roku do 30 czerwca 2000 roku
- III EDYCJA - w okresie od 1 czerwca 2000 roku do 30 czerwca 2001 roku.

W ramach realizacji trzech edycji Programu zaktywizowano blisko 18.000 absolwentów z województwa kujawsko-pomorskiego.

➤ PROGRAM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ ABSOLWENTÓW „PIERWSZA PRACA” W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM

Realizowany przez WUP w Toruniu w latach 2002 – 2005 *Program Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca” w województwie kujawsko-pomorskim*, został opracowany na podstawie Strategii Gospodarczej Rządu RP „Przedsiębiorczość – Rozwój – Praca” oraz Programu Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2010 roku.

Łącznie w okresie realizacji Programu, na aktywizację zawodową absolwentów w naszym województwie, wydatkowano kwotę 82.320,6 tys. zł.

Priorytetem Programu było maksymalne skracanie okresu zawodowej bezczynności absolwentów i osób do 25 roku życia oraz przeciwdziałanie psychospołecznym skutkom bezrobocia tej grupy osób. Program "Pierwsza Praca" opierał się głównie na dwóch segmentach:

- w segmencie „**Małe i średnie przedsiębiorstwa oraz samozatrudnienie**” powiatowe urzędy pracy województwa kujawsko-pomorskiego podejmowały działania w zakresie poniższych instrumentów rynku pracy:
 - staże - objęto nimi 31.396 osób. Po zakończeniu Programu 9.725 osób podjęło pracę, co stanowi 31,0 % w stosunku do odbywających staże.
 - przygotowanie do wykonywania zawodu – zaktywizowano 2.937 osób, z których po zakończeniu programu 732 osoby podjęły zatrudnienie, co stanowi 25,0% w stosunku do rozpoczynających przygotowanie do wykonywania zawodu,
 - szkolenia - zaktywizowano 5.677 osób. Po zakończeniu Programu pracę podjęło 1.375 osób, co stanowi 24,2% w stosunku do rozpoczynających szkolenia.
 - w ramach prac interwencyjnych zatrudniono 2.248 osób. Po zakończeniu Programu pracę podjęło 906 osób, co stanowi 40,3% % w stosunku do rozpoczynających prace interwencyjne.
 - w ramach robót publicznych zatrudniono 2.324 osoby. Po zakończeniu Programu pracę podjęły 153 osoby, co stanowi 13,6% w stosunku do rozpoczynających roboty publiczne.
 - dokonano 189 refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy,
 - 423 bezrobotnym przyznano środki na podjęcie działalności gospodarczej.
- w segmencie „**Informacja, Poradnictwo Zawodowe i Pośrednictwo Pracy**” powiatowe urzędy pracy województwa kujawsko-pomorskiego oraz Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP w ramach działań na rzecz aktywizacji zawodowej absolwentów zorganizowały:
 - 8.131 spotkań informacyjnych w ramach „Samodzielność w poszukiwaniu pierwszej pracy”, w których uczestniczyło 11.747 osób,
 - poradnictwo indywidualne – przeprowadzono 50.054 wizyty w ramach rozmów doradczych, z porad skorzystało 43.813 osób,
 - poradnictwo grupowe – zorganizowano 2.400 grup, w ramach których uczestniczyło 25.901 osób,
 - informacja zawodowa – z informacji skorzystało 9.565 klientów indywidualnych,
 - warsztaty poszukiwania pracy w ramach IPD - zorganizowano 1.638 warsztatów, w których uczestniczyło 8.418 osób. Po ukończeniu warsztatów pracę podjęło 1.606 osób.
 - zorganizowano 1.418 giełd i targów pracy, w których uczestniczyło 11.747 osób,

- w ramach pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy rozpoczęło szkolenia w klubach pracy lub zajęcia aktywizacyjne 2.761 osób, uczestnictwo zakończyło 2.629 osób, natomiast pracę podjęły 203 osoby.

Program „Pierwsza Praca” cieszył się dużym zainteresowaniem zarówno absolwentów, osób młodych do 25 roku życia, jak i pracodawców. Został pozytywnie oceniony przez Beneficjentów Programu. Jego kompleksowość przejawiająca się zastosowaniem różnorodnych form aktywizacji, począwszy od poradnictwa zawodowego, przez zatrudnienie subsydiowane, staże, szkolenia czy dofinansowanie działalności gospodarczej – stanowiły dużą zaletę Programu.

Instrumenty Programu pozwoliły zaktywizować dużą grupę osób bez doświadczenia zawodowego, absolwentów i osób dotychczas niepracujących w wieku do 25 roku życia i umożliwiły im przystosowanie się do potrzeb rynku pracy. Zaktywizowanie tej grupy osób w ramach staży czy też subsydiowanych form zatrudnienia, umożliwiło im zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych oraz sprawdzenie w praktyce umiejętności nabytych podczas nauki. Uczestnictwo w Programie pozwoliło również młodym osobom wejść na rynek pracy, w efekcie czego wielu z nich znalazło stałe bądź też okresowe zatrudnienie. Jednocześnie można zauważyć, że często na własną rękę podejmowali oni bezpłatną praktykę zawodową w różnych firmach.

Realizacja ww. Programu wskazała jak ważne jest wspieranie środkami Funduszu Pracy aktywizacji zawodowej absolwentów oraz osób młodych dotychczas niepracujących.

3.2. PROGRAMY REALIZOWANE ZE ŚRODKÓW FUNDUSZU PRACY BĘDĄCYCH W DYSPOZYCJI SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA

- PROGRAM „FINANSOWANIE ZATRUDNIENIA OKRESOWEGO W OBSZARZE INFRASTRUKTURY ROLNEJ, TURYSTYKI, OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ”

Program „Finansowanie zatrudnienia okresowego w obszarze infrastruktury rolnej, turystyki, ochrony środowiska oraz infrastruktury społecznej” był realizowany w latach 2003 – 2004. Na realizację Programu samorząd województwa kujawsko-pomorskiego przeznaczył środki Funduszu Pracy będące w jego dyspozycji, odpowiednio w 2003 r. była to kwota w wysokości 6.252,1 tys. zł, natomiast w 2004 r. – 5.604,8 tys. zł.

Program adresowany był głównie do długotrwale bezrobotnych, a także do osób, których małżonkowie również pozostawali bez pracy – aktywizowanych w formie zatrudnienia okresowego w obszarze infrastruktury rolnej, turystyki, ochrony środowiska oraz infrastruktury społecznej. W ramach zatrudnienia osoby bezrobotne zajmowały się konserwacją urządzeń melioracji szczegółowej, porządkowaniem szlaków turystycznych, likwidacją „dzikich” wysypisk śmieci, wsparciem zatrudnienia w ośrodkach i domach pomocy społecznej.

Łącznie w całym województwie Programem objęto 3.494 osoby bezrobotne. W obszarze infrastruktury rolnej pracę podjęło 1.340 osób, w ochronie środowiska – 1.051 osób, w turystyce – 705 osób, a w obszarze infrastruktury społecznej (wsparcie zatrudnienia w ośrodkach i domach pomocy społecznej) – 398 osób.

- „PRACA I ŚRODOWISKO 2007 i 2008”

W latach 2007 – 2008 samorząd województwa kujawsko-pomorskiego przy współpracy Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku oraz Departamentu Rolnictwa i Aktywizacji Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego

Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu kontynuował realizację dwóch edycji Programu „PRACA I ŚRODOWISKO”, które w latach 2005 – 2006 były finansowane z 10% rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Na realizację dwóch edycji Programu samorząd województwa kujawsko-pomorskiego przeznaczył kwotę 32.325,1 tys. zł ze środków Funduszu Pracy będących w jego dyspozycji. W ramach Programu zaktywizowanych zostało 6.021 osób bezrobotnych, z tego po jego zakończeniu zatrudnienie znalazło 1.766 osób (29,3%). Aktywizowane osoby zostały zatrudnione w szczególności w ramach robót publicznych oraz przygotowania zawodowego w miejscu pracy, które obejmowały swoimi działaniami prace konserwacyjne i remontowe na rzekach i urządzeniach melioracji podstawowych, działania na rzecz ochrony środowiska związane między innymi z zagospodarowaniem zaniedbanych terenów leśno-rekreacyjnych, szlaków turystycznych, sprzątaniem i konserwacją ścieżek rowerowych, terenów wokół jezior i ośrodków wypoczynkowych na terenie województwa.

➤ PROGRAMY LOKALNE

W 2008 roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przeznaczył środki Funduszu Pracy będące w jego dyspozycji na finansowanie niżej wymienionych zadań:

1) realizację projektów systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) w ramach Działania 6.1 „Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie” – Poddziałanie 6.1.3 „Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych” realizowanych przez powiatowe urzędy pracy – 71.097,4 tys. zł

2) na programy lokalne realizowane przez powiatowe urzędy pracy – 26.059,8 tys. zł, w szczególności:

- finansowanie ww. opisanego Programu „Praca i Środowisko 2008” – 17.672,4 tys. zł,
- działania wspierające przygotowanie lub realizację projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (RPO), w ramach tego Programu, projekty złożyło dziewięć powiatowych urzędów pracy (bydgoski, włocławski, chełmiński, nakielski, rypiński, sępoleński, tucholski, wąbrzeski i żniński). Wartość ogólna projektów to 4.487,7 tys. zł. W ramach Programu zaktywizowano 1.258 osób, z tego po jego zakończeniu zatrudnienie znalazło 288 osób (22,9%).
- działania wspierające rozwój zatrudnienia i działalności gospodarczej w oparciu o zasoby kulturowe były kontynuacją przedsięwzięć realizowanych w ramach inicjatywy wspólnotowej INTERREG III C projekt ADEP. Do Programu przystąpiły cztery powiatowe urzędy pracy (bydgoski, chełmiński, nakielski i sępoleński). Na realizację projektów przeznaczono 1.085,3 tys. zł. W ramach Programu zaktywizowano 176 osób, z tego po jego zakończeniu zatrudnienie znalazły 54 osoby (30,7%).
- na projekty wspierające łagodzenie skutków pogorszenia się sytuacji na rynku pracy w wyniku restrukturyzacji zatrudnienia. Dofinansowanie projektów wynikało z potrzeby zapewnienia środków Funduszu Pracy na realizację projektów dla powiatów, w których pojawiło się zagrożenie zwolnień grupowych. Do Programu przystąpiły trzy powiatowe urzędy pracy (grudziądzki, włocławski i świecki). Wartość ogólna projektów to 2.814,4 tys. zł. W ramach ww. Programu zaktywizowano 244 osoby, po jego zakończeniu zatrudnienie znalazły 182 osoby (74,6%).

3.3. PROGRAMY REALIZOWANE ZE ŚRODKÓW POZYSKANYCH Z 10% REZERWY MINISTRA

W analizowanym okresie samorząd województwa kujawsko-pomorskiego występował do Ministra Pracy i Polityki Społecznej o przyznanie dodatkowych środków Funduszu Pracy z 10% rezerwy, na realizację poniżej przedstawionych Programów.

➤ „BEZPIECZNA DOLINA 2005”

W ramach projektów wojewódzkich, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego wystąpił o dodatkowe środki Funduszu Pracy z rezerwy Ministra Gospodarki i Pracy na realizację projektu pn. „BEZPIECZNA DOLINA 2005”, który został opracowany przez Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Toruniu. W projekcie brało udział 16 samorządów powiatowych (aleksandrowski, brodnicki, bydgoski, chełmiński, golubsko-dobrzyński, grudziądzki, inowrocławski, lipnowski, nakielski, rypiński, sępoleński, świecki, toruński ziemski, wąbrzeski, włocławski oraz Miasto Toruń). Program „BEZPIECZNA DOLINA 2005” dotyczył zorganizowania robót remontowo – konserwacyjnych na wałach, rzekach i kanałach województwa kujawsko-pomorskiego, celem poprawy stanu bezpieczeństwa terenów zagrożonych powodzią. Minister Gospodarki i Pracy na realizację Programu przyznał dodatkowe środki Funduszu Pracy w wysokości 4.255,0 tys. zł. W Programie, przez okres 5 miesięcy (od maja/czerwca do października 2005 r.) zaktywizowano 1.036 osób długotrwale bezrobotnych w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. Z uwagi na istniejące realne zagrożenie powodziowe, na niektórych obszarach naszego województwa przeprowadzenie tych prac miało ogromne znaczenie. Działania były realizowane przy współpracy z samorządami powiatowymi, gminnymi, spółkami wodnymi oraz Kujawsko-Pomorskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku.

➤ „PIERWSZY BIZNES”

W lipcu 2005 roku 11 powiatowych urzędów pracy (aleksandrowski, brodnicki, bydgoski, grudziądzki, inowrocławski, lipnowski, mogileński, nakielski, radziejowski, toruński ziemski oraz tucholski) realizowało projekt pn. „PIERWSZY BIZNES” w ramach Programu „Pierwsza Praca”. Celem Programu było rozpowszechnienie idei przedsiębiorczości i samozatrudnienia wśród młodych osób. Ww. urzędy pracy pozyskały ze środków Funduszu Pracy z 10% rezerwy Ministra Gospodarki i Pracy kwotę 2.056,3 tys. zł.

Adresatami pomocy były młode osoby zamierzające założyć firmę na własny rachunek, zarejestrowane jako bezrobotne w powiatowych urzędach pracy. Realizację Programu rozpoczęto od spotkań informacyjnych, w których uczestniczyło 798 osób. Celem spotkań było przedstawienie idei i założeń Programu „Pierwszy Biznes” oraz warunków ubiegania się o jednorazowe wsparcie na pokrycie kosztów rozpoczęcia działalności gospodarczej. Przed udzieleniem dotacji przeprowadzano wstępne kontrole, aby ustalić faktyczny stan zaplanowanego we wniosku przedsięwzięcia. W ramach Programu szkoleniami teoretycznymi objęto 154 osoby, poradnictwem zawodowym 44 osoby, zrefundowano koszty wyposażenia i doposażenia 7 stanowisk pracy. Udzielono 137 młodym osobom bezzwrotnych dotacji na podjęcie własnej działalności gospodarczej.

➤ PROGRAMY W ZAKRESIE AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ BEZROBOTNYCH W OKRESIE JESIENNO-ZIMOWYM

W 2005 roku Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w imieniu samorządów powiatowych naszego województwa (oprócz powiatu świeckiego), wystąpił o dodatkowe środki Funduszu Pracy z rezerwy Ministra Gospodarki i Pracy na realizację

programów w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych w okresie jesienno – zimowym. Otrzymaną kwotę w wysokości 6.130,0 tys. zł przeznaczono na zadania w zakresie organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych, staży, szkoleń zawodowych, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, refundacji kosztów doposażenia stanowisk pracy, przyznania dotacji na podjęcie działalności gospodarczej.

➤ **PRACA I ŚRODOWISKO 2006, PRACA I ŚRODOWISKO 2006 – II ETAP**

W 2006 roku, przy współpracy Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku oraz Departamentu Rolnictwa i Aktywizacji Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu realizowany był Program „PRACA I ŚRODOWISKO 2006” i „PRACA I ŚRODOWISKO – II etap”. Była to kontynuacja Programu „BEZPIECZNA DOLINA 2005”.

Największym sukcesem realizacji Programu w odniesieniu do bezrobotnych było umożliwienie im aktywizacji zawodowej, uzyskanie możliwości sezonowego zatrudnienia, zdobycie doświadczenia zawodowego przez osoby długotrwale bezrobotne często zagrożone wykluczeniem społecznym, a przede wszystkim podwyższenie dochodów aktywizowanych osób i ich rodzin. Natomiast wymiernymi efektami rzeczowymi była poprawa stanu bezpieczeństwa terenów zagrożonych powodzią, polepszenie stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych, poprawa infrastruktury komunalnej. Przedstawiciele samorządów lokalnych byli zadowoleni z możliwości podjęcia prac, których wykonanie byłoby niemożliwe bez zatrudnienia bezrobotnych. Z kolei osoby bezrobotne poprzez czasowe zatrudnienie w pobliżu swego miejsca zamieszkania, uzyskały dochody z tytułu podjęcia pracy. Program przyniósł oczekiwane efekty i rezultaty w zakresie przyuczenia do zawodu, jak również poprawy stanu technicznego urządzeń gospodarki wodnej w rolnictwie, regulacji stosunków wodnych oraz pozytywnie wpłynął na ekosystemy zlokalizowane w dolinach rzek.

Łącznie w 2006 roku w ramach Programu „PRACA I ŚRODOWISKO 2006” i „PRACA I ŚRODOWISKO 2006 – II ETAP” województwo kujawsko-pomorskie pozyskało 3.100,00 tys. zł, dzięki którym powiatowe urzędy pracy zaktywizowały 855 osób.

➤ **PROGRAMY WOJEWÓDZKIE REALIZOWANE W 2007 ROKU Z REZERWY MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

Po rozdysponowaniu środków Funduszu Pracy przyznanych według algorytmu, wszystkie samorządy powiatów województwa kujawsko-pomorskiego, za pośrednictwem Marszałka Województwa, wnioskowały o przyznanie dodatkowych środków Funduszu Pracy z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Decyzjami z dnia 29 czerwca 2007 r. Minister przyznała poszczególnym samorządom powiatów województwa kujawsko-pomorskiego środki FP z 10% rezerwy na realizację następujących programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej:

- „Inwestycje w kwalifikacje deficytowe na rynku pracy – IKD”
- „Praca dla Młodych – Dobry Start”
- „Aktywna Kobieta”.

INWESTYCJE W KWALIFIKACJE DEFICYTOWE NA RYNKU PRACY – IKD

Program „Inwestycje w kwalifikacje deficytowe na rynku pracy – IKD” realizowany w 2007 r. miał na celu przygotowanie osób z grup mających szczególne trudności na rynku pracy z podjęciem i utrzymaniem zatrudnienia w zawodach poszukiwanych na lokalnych rynkach pracy. Podejmowane działania skupione były na realizacji szkoleń i podejmowaniu działalności gospodarczej przez uczestników projektu. W Programie wzięły udział wszystkie powiatowe urzędy pracy naszego województwa. PUP pozyskały na realizację Programu łącznie 8.570,4 tys. zł, a zaktywizowanych zostało 1.840 bezrobotnych, przede wszystkim

w ramach szkoleń, staży zawodowych, refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych bezrobotnych, przyznania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, robót publicznych, przygotowania zawodowego w miejscu pracy i prac interwencyjnych.

PRACA DLA MŁODYCH – DOBRY START

Program „Praca dla Młodych – Dobry Start” realizowany w 2007 r. miał głównie na celu zwiększenie szans młodych ludzi na uzyskanie pierwszego doświadczenia zawodowego, rozszerzenie posiadanych już kwalifikacji zawodowych, zdobycie zatrudnienia oraz udzielenie pomocy w podejmowaniu działalności gospodarczej. PUP pozyskały na realizację Programu łącznie 4.285,1 tys. zł. Zaktywizowanych zostało 1.449 osób bezrobotnych. Środki Funduszu Pracy przeznaczone zostały przede wszystkim na finansowanie staży i szkoleń zawodowych oraz przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Adresatami Programu byli młodzi bezrobotni do 25 roku życia, mający trudności ze znalezieniem pracy oraz bezrobotni absolwenci szkół wyższych do 27 roku życia.

AKTYWNA KOBIETA

Minister Pracy i Polityki Społecznej w 2007 roku przyznała dziewięciu zainteresowanym samorządom powiatów dodatkowe środki Funduszu Pracy na realizację Programu pn. „Aktywna Kobieta” w wysokości 1.549,8 tys. zł.

Celem Programu było zwiększenie wskaźnika zatrudnienia kobiet powyżej 50 roku życia i ułatwienie bezrobotnym kobietom udziału w przedsięwzięciach zwiększających szanse na podjęcie pracy i jej utrzymanie lub uruchomienie własnej działalności gospodarczej. Od września do grudnia 2007 roku zaktywizowano 386 bezrobotnych kobiet.

➤ PROGRAMY WOJEWÓDZKIE REALIZOWANE W 2008 ROKU Z REZERWY MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

PROGRAM 45/50 PLUS

Minister Pracy i Polityki Społecznej w 2008 roku przeznaczyła dla województwa kujawsko-pomorskiego środki Funduszu Pracy z rezerwy Ministra w wysokości 6.551,55 tys. zł na realizację Programu „45/50 PLUS”. Program miał na celu przywrócenie zdolności zatrudnieniowej, objęcie działaniami aktywizującymi oraz umożliwienie podjęcia i utrzymania zatrudnienia przez osoby bezrobotne w wieku niemobilnym tj. powyżej 45 roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych powyżej 50 roku życia, którzy znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Do Programu przystąpiło 17 powiatowych urzędów pracy (bydgoski, grudziądzki, dla Miasta Torunia, dla Powiatu Toruńskiego, aleksandrowski, chełmiński, golubsko-dobrzyński, lipnowski, mogileński, nakielski, radziejowski, rypiński, sępoleński, świecki, tucholski, wąbrzeski i żniński). Podczas realizacji Programu w okresie od lipca do grudnia 2008 roku aktywizowano bezrobotnych, przede wszystkim w ramach szkoleń, refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, przyznania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, robót publicznych, przygotowania zawodowego w miejscu pracy i prac interwencyjnych.

Łącznie w ramach Programu zaktywizowanych zostało 1.477 bezrobotnych. Według stanu w dniu 31 grudnia 2008 roku, po ukończeniu uczestnictwa w Programie, zatrudnionych zostało 595 osób. Efektywność Programu wyniosła 40,3%.

PROGRAMY SKIEROWANE DO OSÓB BEZROBOTNYCH Z OBSZARÓW WIEJSKICH I MIAST DO 25 TYS. MIESZKAŃCÓW

Projekty skierowane były do osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Do Programu przystąpiło 6 powiatowych urzędów pracy (dla Powiatu Toruńskiego, golubsko-dobrzyńskiego, lipnowski, radziejowski, rypiński, sępoleński). Minister Pracy i Polityki Społecznej przyznała środki na realizację projektów w wysokości 5.510,0 tys. zł. Podczas realizacji aktywizowano osoby bezrobotne w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy, szkoleń oraz jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W ramach Programu łącznie w 2008 r. zaktywizowano 1.080 osób. Po jego zakończeniu zostało zatrudnionych 547 osób. Efektywność zatrudnienia wyniosła 50,6%.

PROGRAMY Z ZAKRESU AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ BEZROBOTNYCH

Do Programu przystąpiło 15 powiatowych urzędów pracy (bydgoski, grudziądzki, dla Miasta Torunia, dla Powiatu Toruńskiego, brodnicki, chełmiński, golubsko-dobrzyński, lipnowski, mogileński, nakielski, radziejowski, rypiński, tucholski, wąbrzeski, żniński). Minister Pracy i Polityki Społecznej przyznała środki na realizację w wysokości 15.280,0 tys. zł. W ramach zrealizowanych w 2008 r. projektów zaktywizowano łącznie 3.841 osób. Po zakończeniu Programu zostało zatrudnionych 1.225 osób bezrobotnych. Efektywność zatrudnienia wyniosła 31,9%.

➤ INDYWIDUALNE WNIOSKI

W latach 2004 – 2008 samorządy powiatów składały wnioski o dodatkowe środki Funduszu Pracy z 10% rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Wnioski te były opiniowane przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a następnie przekazywane do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Projekty kierowane były w szczególności do osób: długotrwale bezrobotne, do 25 roku życia, powyżej 50 roku życia, samotnie wychowujące dziecko.

Najczęściej stosowanymi formami aktywizacji były: prace interwencyjne, roboty publiczne, przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, doposażenie i wyposażenie stanowisk pracy oraz staże.

Łączna kwota pozyskanych środków wyniosła 55.903,2 tys. złotych.

V. PROGRAMY RYNKU PRACY I ICH EWOLUCJA

1. PROGRAMY PRZEDAKCESYJNE

W latach 1999 – 2004 Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu uczestniczył w przygotowaniu i realizacji programów samorządu województwa mających na celu przygotowanie województwa kujawsko-pomorskiego do wejścia do Unii Europejskiej. Do najważniejszych przedsięwzięć w tym zakresie należały:

- Pilotażowy Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich
- Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich. Komponent B1 – Program Reorientacji/Przekwalifikowań
- Program Phare 2001 Spójność Społeczno – Gospodarcza. Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Zasobów Ludzkich
- Program Phare 2002 Spójność Społeczno – Gospodarcza. Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Zasobów Ludzkich
- Program Phare 2003 Spójność Społeczno – Gospodarcza. Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.1. PILOTAŻOWY PROGRAM AKTYWIZACJI OBSZARÓW WIEJSKICH

We wrześniu 2000 roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął decyzję o realizacji Programu mającego na celu promocję zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich na terenach wiejskich – przygotowanego w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 2000 r. (Dz. U. Nr 68, poz. 806) w *sprawie zasad, warunków i trybu wspierania środkami budżetu państwa programów inicjowanych przez organy samorządu województwa*. Łączna wysokość dotacji celowej z rezerwy budżetu państwa, przyznanej dla województwa kujawsko-pomorskiego w ramach ww. rozporządzenia, wyniosła 3.536.181 zł. Realizatorami usług przewidzianych Programem były jednostki spoza sektora finansów publicznych wybrane w oparciu o przepisy ustawy o zamówieniach publicznych z dnia 10 czerwca 1994 r. (Dz. U. Nr 12 z 2000 r., poz.136). W ramach Programu w latach 2000-2001 zrealizowane były następujące zadania:

- a) wypłacono łącznie 644 jednorazowych dotacji,
- b) przeszkolono 170 osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą,
- c) przeprowadzono szkolenia zawodowe łącznie dla 732 osób ze wszystkich powiatów województwa, w zawodach: magazynier/sprzedawca (253), finansowa obsługa małych i średnich przedsiębiorstw (166), agent ochrony (153 osoby), kierowca samochodu ciężarowego (130), spawacz (15), stolarz – monter szkieletów meblowych (15).
- d) szkolenia dla pracowników starostw i powiatowych urzędów pracy w zakresie:
 - „Przygotowanie i realizacja programów mających na celu ograniczanie bezrobocia i rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich” (141 osób z 19 powiatów)
 - „Tworzenie i funkcjonowanie inkubatorów przedsiębiorczości” – szkolenie dla 60 osób, zainteresowanych utworzeniem inkubatora na terenie swojego powiatu.

Po zakończeniu szkoleń (wysoko ocenionych przez uczestników) można było również zaobserwować zwiększone zainteresowanie środowisk samorządowych wykorzystaniem środków Banku Światowego.

Realizacja „Pilotażowego programu aktywizacji obszarów wiejskich” stanowiła ważny etap przygotowujący samorząd województwa oraz samorządy powiatów do:

- realizacji „Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich”
- wspomagania rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich i małych miast (zwłaszcza w sferze usług i produkcji) – utrzymywanie lub tworzenie miejsc pracy
- realizacji zadań w zakresie szkoleń i przekwalifikowań na rzecz społeczności lokalnych.

1.2. PROGRAM AKTYWIZACJI OBSZARÓW WIEJSKICH, KOMPONENT B-1 PROGRAM REORIENTACJI/PRZEKwalifikowań

Program Reorientacji/Przekwalifikowań stanowiący jeden z komponentów Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich był jednym z najbardziej nowatorskich programów rynku pracy, z którymi zetknęły się w swojej praktyce publiczne służby zatrudnienia od początku działalności tj. od początku lat 90-tych.

Program był realizowany na podstawie Umowy Kredytowej nr 7013-0POL z dnia 25 lipca 2000 roku zawartej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju (Bank Światowy).

Kwota wydatkowana na realizację Programu w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 17.380.825,13 zł, z tego:

- usługi w zakresie szkoleń – 5.560.091,62 zł
- usługi związane z zatrudnieniem – 740.763,73 zł
- usługi okresowego zatrudnienia – 5.630.784,82 zł
- Centra Wspierania Przedsiębiorczości – 3.828.222,97 zł
- Inkubator Przedsiębiorczości – 98.017,08 zł
- Planowanie Rozwoju Lokalnego – 1.522.944,91 zł.

Lata 2002 – 2004 to czas intensywnej realizacji Programu, w którym jako partnerzy uczestniczyły prawie wszystkie jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty) - jako wykonawcy wzięło udział kilkadziesiąt organizacji pozarządowych, jednostek szkoleniowych, przedsiębiorstw oraz spółek wodnych. Przede wszystkim jednak był to okres, podczas którego objęto wsparciem w ramach różnych form usług przeszło 13 tysięcy osób z obszarów wiejskich naszego województwa.

W ramach sześciu form aktywnego oddziaływania na rynek pracy realizowano poniższe usługi:

Usługi w zakresie szkoleń dotyczyły takich form jak: szkolenia zawodowe, szkolenia uzupełniające braki w wykształceniu i w zakresie poruszania się na rynku pracy oraz szkolenia w trakcie pracy dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przeprowadzane przez pracodawców. Szkolenia zawodowe dominowały zarówno pod względem liczby zawartych umów jak i wielkości środków przeznaczonych na tę kategorię usług. Łącznie zawarto 159 umów, którymi objęto 2.564 osoby. Kwoty przeznaczone na realizację tych umów stanowiły 32% całości wydatkowanych środków. Średnia efektywność liczona dla wszystkich szkoleń w Programie była bardzo wysoka i wyniosła 54,3% (przy wymaganych 40%).

Usługi związane z zatrudnieniem obejmowały: poradnictwo zawodowe i socjalne, przekazywanie informacji nt. rynku pracy, ocenę umiejętności, predyspozycji i zainteresowań, programy poszukiwania pracy, organizowanie klubów pracy, giełdy pracy i usługi zatrudnienia. W ramach zawartych 30 umów, łącznie tą kategorią usług objęto 2.709 osób. Kwoty przeznaczone na realizację umów stanowiły 4% całości wydatkowanych środków. W usłudze osiągnięto średnią efektywność zatrudnienia w wysokości 16,3%, przy wymaganej minimalnej efektywności 15%.

Usługi okresowego zatrudnienia - poza pracami melioracyjnymi, dotyczyły prac budowlanych przy odbudowie infrastruktury i robót w zakresie oczyszczania środowiska. Nieliczne umowy dotyczyły też prac w zakresie pomocy społecznej. Praca zorganizowana w zakresie prostych prac konserwatorskich realizowanych na rowach melioracyjnych nie wymagała posiadania środków na inwestycje ani szczególnych kwalifikacji. Zasługi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu w zakresie realizacji robót melioracyjnych zostały

docenione przez odpowiednie instytucje (Wojewódzki Związek Spółek Wodnych, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki), które wyrażały przy różnych okazjach swoje uznanie dla przyjętych rozwiązań. Łącznie zawarto 145 umów, którymi objęto 1.345 osób. Kwoty przeznaczone na realizację tych umów stanowiły 32% wydatkowanych środków. W realizacji usług okresowego zatrudnienia zawarto umowy z 44 usługodawcami, z czego 36 to spółki wodne, 6 lokalne stowarzyszenia, a 2 to firmy szkoleniowe. Zwraca uwagę osiągnięta wysoka efektywność we wszystkich umowach przekraczająca wymagane 15% - średnia efektywność dla całej kategorii usług okresowego zatrudnienia wynosiła 24,5%.

Usługi wykonywane w ramach Centrów Wspierania Przedsiębiorczości (CWP) obejmowały: kilkudniowe szkolenia w zakresie działalności gospodarczej, świadczenie usług księgowych, finansowych, prawnych, marketingowych i dotyczących sprzedaży, pomoc w kontaktach z administracją i inne usługi konsultingowe dla potencjalnych przedsiębiorców i przedsiębiorców działających nie dłużej niż 12 miesięcy. Zrealizowano 46 umów na usługi CWP, którymi objęto 6 650 osób. Kwoty przeznaczone na realizację tych umów stanowiły 22% całości wydatkowanych środków. W realizacji usług szkoleniowych zawarto umowy z 19 usługodawcami. W ramach działalności CWP zwracała uwagę skala działań podejmowanych przez usługodawców w ciągu niewiele więcej niż półtora roku ich aktywności. Dla ponad 6,6 tysiąca beneficjentów zrealizowano łącznie 10.346 porad indywidualnych, zorganizowano 544 szkolenia dla 7.657 uczestników (beneficjenci mogli uczestniczyć w kilku szkoleniach). W wyniku działania CWP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego utworzono 544 nowe firmy.

W ramach Programu Reorientacji/Przekwalifikowań powstał Inkubator Przedsiębiorczości prowadzony przez Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gospodarczego Ziemi Świeckiej. Małe firmy (10) zlokalizowane w inkubatorze korzystały z pomieszczeń i infrastruktury, pomocy technicznej oraz sprzętu. Doświadczenie z wykonania tej usługi pozwoliło lepiej realizować tego typu aktywne formy oddziaływania na rynek pracy.

Kolejną formą aktywnego oddziaływania na rynek pracy była realizacja 31 opracowań Planowania Rozwoju Lokalnego. Obejmowały one szkolenia i usługi doradcze w zakresie przygotowywania lokalnych programów promocji i zatrudnienia, planowanie i opracowywanie propozycji prac studialnych i materiałów promocyjnych, studia lokalnego potencjału gospodarczego i projektów inwestycyjnych. Wśród opracowań - 10 dotyczyło analiz możliwości tworzenia miejsc pracy poprzez rozwój turystyki.

1.3. PROGRAM PHARE 2001 SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNO – GOSPODARCZA. KUJAWSKO-POMORSKI PROGRAM ROZWOJU ZASOBÓW LUDZKICH

W 2000 roku województwo kujawsko-pomorskie przystąpiło do realizacji Programu PHARE 2001. Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu realizował „*Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Zasobów Ludzkich*”, który był częścią przygotowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego „*Programu Operacyjnego PHARE 2001 Spójność Społeczno – Gospodarcza*”.

Celem PHARE 2001 SSG RZL był wzrost możliwości zatrudnienia, rozwój przedsiębiorczości, umiejętność dostosowania się oraz równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy. Wykonawcą projektu było Konsorcjum ECORYS Nederland BV, w skład którego wchodziły: ECORYS Nederland BV (Holandia) – lider Konsorcjum, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, „Frąckowiak i Wspólnicy Konsulting” Sp. z o.o., Zakład Doskonalenia Zawodowego w Toruniu.

Realizowany przez WUP w Toruniu program obejmował cztery Działania (Podprojekty).

W ramach Podprojektu 1. – aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu – objęto szkoleniami i poradnictwem zawodowym 1.221 osób. Po zakończeniu uczestnictwa w Podprojekcie 186 osób znalazło zatrudnienie.

W realizowanych w Podprojekcie 2. – promocja przedsiębiorczości – szkoleniach w zakresie przedsiębiorczości i praktyki prowadzenia działalności gospodarczej wzięło udział 285 osób, natomiast z doradztwa indywidualnego skorzystały 84 osoby. Po zakończeniu szkolenia 1 osoba założyła firmę.

Do pracowników małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), skierowany był Podprojekt 3. – promocja potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw. Szkoleniami zorganizowanymi w ramach ww. Podprojektu objęto 1.853 osoby, które pochodziły z 674 małych i średnich przedsiębiorstw.

W Podprojekcie 4. – wsparcie rozwoju lokalnych porozumień na rzecz zatrudnienia – szkoleniami zostały objęte 122 osoby. Z doradztwa dla przedstawicieli instytucji zaangażowanych w rozwój porozumień lokalnych skorzystało 427 osób. Po zakończeniu szkoleń w ramach ww. Podprojektu zainicjowano 23 porozumienia lokalne, w 23 powiatach. Ponadto zainicjowano 22 porozumienia lokalne dot. szkół zawodowych, którym przyznano sprzęt komputerowy niezbędny do wdrożenia porozumienia.

Łączny budżet Programu PHARE 2001 SSG RZL dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosił 2.447,4 tys. EURO.

1.4. PROGRAM PHARE 2002 SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNO – GOSPODARCZA. KUJAWSKO-POMORSKI PROGRAM ROZWOJU ZASOBÓW LUDZKICH

W kolejnej edycji programu Phare Spójność Społeczna i Gospodarcza, obok projektów infrastrukturalnych oraz rozwoju MŚP, realizowane były projekty na rzecz Rozwoju Zasobów Ludzkich. Celami PHARE SSG RZL był wzrost możliwości zatrudnienia, rozwój przedsiębiorczości, umiejętność dostosowania się oraz równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy.

Wykonawcą projektu było Konsorcjum ECORYS Nederland BV, w skład którego wchodziły:

- ECORYS Nederland BV (Holandia) – lider Konsorcjum,
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu,
- „Frąckowiak i Wspólnicy Konsulting” Sp. z o.o.,
- Zakład Doskonalenia Zawodowego w Toruniu.

Projekt realizowany był od 30 listopada 2004 r. do 30 października 2005 r. Na realizację Programu przeznaczono kwotę 1.089.673,33 euro. W ramach Programu realizowane były trzy Podprojekty.

W Podprojekcie 1. – aktywne działania na rynku pracy na rzecz bezrobotnych oraz osób zagrożonych utratą pracy – szkoleniami objęto 818 osób. Po zakończeniu uczestnictwa w ww. Podprojekcie 281 osób znalazło zatrudnienie.

W realizowanych w Podprojekcie 2. – promocja przedsiębiorczości – szkoleniach z zakresu przedsiębiorczości wzięło udział 229 osób, natomiast z doradztwa indywidualnego skorzystało 76 osób. Po zakończeniu szkolenia 72 osoby założyły własną firmę, a 12 osób znalazło zatrudnienie.

W Podprojekcie 3 – promocja rozwoju lokalnego partnerstwa na rzecz zatrudnienia, szkoleniami i usługami doradczymi zostało objętych 50 przedstawicieli instytucji, które były zaangażowane w przygotowanie planów modernizacji oferty edukacyjnej dla placówek kształcenia zawodowego. W efekcie tych szkoleń powstało 5 planów modernizacji oferty edukacyjnej placówek kształcenia zawodowego. Ponadto w ramach przyznanych dotacji został zainstalowany sprzęt komputerowy w 5 Zespołach Szkół z powiatów: nakielskiego, sępoleńskiego, żnińskiego, grudziądzkiego i wąbrzeskiego.

1.5. PROGRAM PHARE 2003 SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNO – GOSPODARCZA. KUJAWSKO-POMORSKI PROGRAM ROZWOJU ZASOBÓW LUDZKICH

Strategicznym celem projektu było zwiększenie spójności społeczno – gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego poprzez rozwój zasobów ludzkich. Realizacja projektu miała wpłynąć na poprawę zatrudnialności poprzez reorientację zawodową osób długotrwale bezrobotnych i zagrożonych długotrwałym bezrobociem. Skutkowała również tworzeniem lokalnych paktów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji tej grupy osób. Realizacja projektu przyczyniła się do doskonalenia kadr gospodarki poprzez rozwój kwalifikacji pracowników MŚP w sektorze usług oraz do rozwoju przedsiębiorczości w dziedzinach wykorzystujących lokalne zasoby i tradycje kulturowe.

Wdrożenie Kujawsko-Pomorskiego Programu Rozwoju Zasobów Ludzkich w znacznym stopniu przyczyniło się do wyrównania poziomu rozwoju powiatów w województwie, a co za tym idzie, do zwiększenia spójności społeczno – gospodarczej województwa.

2. PROGRAMY WSPÓŁFINANSOWANE Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UNII EUROPEJSKIEJ – EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

2.1. ZINTEGROWANY PROGRAM OPERACYJNY ROZWOJU REGIONALNEGO

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) był jednym z siedmiu programów operacyjnych służących realizacji Narodowego Planu Rozwoju/Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006. Jego celem było tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską (UE). Funkcja Instytucji Zarządzającej Programem została powierzona Ministrowi Rozwoju Regionalnego, a zadania Instytucji Pośredniczącej wykonywał Urząd Wojewódzki.

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu na mocy decyzji Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego pełnił rolę Instytucji Wdrażającej – jednostki odpowiedzialnej za wdrażanie i prawidłową realizację trzech działań w ramach Priorytetu 2 ZPORR na poziomie regionalnym:

- Działania 2.1 *Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie.*
- Działania 2.3 *Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa.*
- Działania 2.4 *Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi.*

Zawarte w ramach ww. Działań umowy współfinansowane były z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i budżetu państwa.

Cel Działania 2.1 to zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców i ich zdolności w zakresie dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy w warunkach członkostwa w UE, a także lepsze dostosowanie potrzeb szkoleniowych i kwalifikacji mieszkańców do wymogów regionalnego rynku pracy poprzez monitoring regionalnego rynku pracy i upowszechnianie zebranych informacji. Projekty kierowane były do osób posiadających wykształcenie co najmniej gimnazjalne lub odpowiednie poziomem do starego systemu kształcenia (podstawowe), w szczególności do osób zamieszkałych na obszarach zmarginalizowanych, w tym na obszarach wiejskich i obszarach restrukturyzacji przemysłów. Uczestnikami projektów były przede wszystkim dorosłe osoby pracujące, studenci szkół wyższych, pielęgniarki i położne, rolnicy i domownicy. W ramach Działania realizowane były szkolenia podwyższające kwalifikacje zawodowe, usługi doradcze, praktyki zawodowe, studia zawodowe podwyższające kwalifikacje pielęgniarek i położnych, a także projekty badawcze.

Proces kontraktacji w ramach Działania 2.1 zakończył się w 2006 r. Podpisano 64 umowy o wartości 30.817.084,51 zł (w tym EFS 23.112.813,38 zł). W ramach rzeczowej realizacji projektów wsparciem objęto ponad 20 tys. uczestników, w tym:

- ze szkoleń dla pracujących osób dorosłych skorzystało ponad 18 tys. osób,
- z doradztwa – ponad 2.400 osób, w tym ponad 1.400 studentów,
- ze studiów zawodowych dla pielęgniarek i położnych – ponad 400 osób,
- z badań i analiz dla potrzeb regionalnego rynku pracy – 43 instytucje zajmujące się monitorowaniem regionalnego rynku pracy.

W Działaniu 2.1 wydatkowano środki na poziomie ponad 104% przyznanej alokacji.

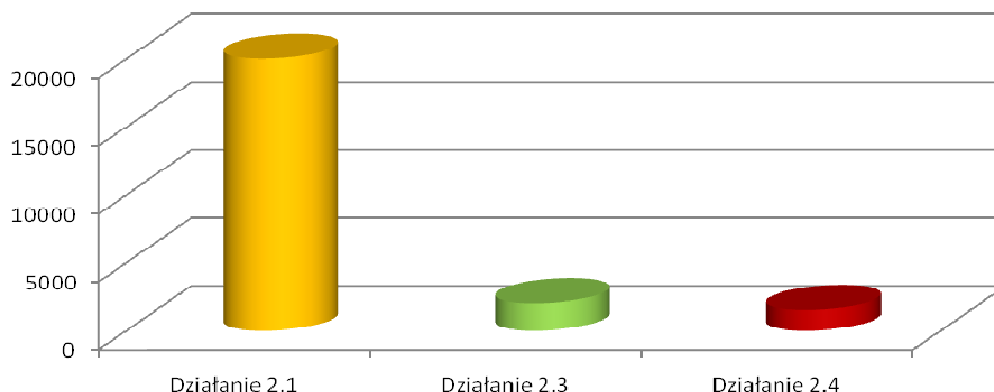
Celem Działania 2.3 było dostosowywanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowywanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich poprzez stworzenie warunków ułatwiających osobom zatrudnionym w rolnictwie znalezienie zatrudnienia poza sektorem rolnym. Grupy kwalifikujące się do objęcia wsparciem w ramach Działania 2.3 to mieszkańcy obszarów wiejskich i miast do 20 tysięcy mieszkańców, zarówno rolnicy, jak i domownicy, z wyłączeniem emerytów i osób zarejestrowanych jako bezrobotne oraz inne osoby zatrudnione w rolnictwie, chcące podjąć zatrudnienie w sferze pozarolniczej. Realizowane w projektach formy wsparcia to: szkolenia zawodowe, pośrednictwo pracy, informację zawodową oraz usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu.

Proces kontraktacji zakończył się w 2006 r., wartość 17 umów podpisanych w ramach Działania wyniosła: 7.021.899,40 zł (w tym EFS 5.266.424,55 zł). Wśród zrealizowanych projektów 10 miało charakter zintegrowany, tzn. oferowało więcej niż jedną formę wsparcia. Pomoc skierowana została do prawie 2 tys. osób. W Działaniu 2.3 wydatkowano środki na poziomie ponad 104% przyznanej alokacji.

Cel ogólny Działania 2.4 to dostosowanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy poprzez zmianę kwalifikacji osób zagrożonych utratą zatrudnienia. Wsparcie w ramach Działania zostało skierowane do pracowników przemysłów i sektorów podlegających procesowi restrukturyzacji oraz innych osób zagrożonych utratą pracy z powodów procesów restrukturyzacyjnych. Realizowane formy wsparcia obejmowały: szkolenia zawodowe, pośrednictwo pracy, informację zawodową, usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu oraz subsydiowanie zatrudnienia w nowym miejscu pracy.

Proces kontraktacji w ramach Działania 2.4 zakończył się w 2006 r., podpisano 11 umów z czego 1 umowa o wartości 327.814,41 zł została rozwiązana, natomiast wartość projektów zrealizowanych wyniosła: 6.228.351,09 zł (w tym EFS 4.671.263,32 zł). W ramach rzeczowej realizacji projektów wsparcie skierowane zostało do ponad 1,5 tys. osób. Większość projektów miała charakter zintegrowany tzn., że poza szkoleniami zawodowymi oferowały doradztwo zawodowe, informację zawodową oraz pośrednictwo pracy, a także subsydiowane zatrudnienie. W Działaniu 2.4 wydatkowano środki na poziomie ponad 103% przyznanej alokacji.

**UCZESTNICY PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH
DZIAŁANIA 2.1, 2.3, 2.4 ZPORR
(od 1 maja 2004 r. do 30 czerwca 2008 r.)**

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań z realizacji projektów złożonych w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Toruniu.

2.2. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL) był programem służącym realizacji założeń Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz Narodowego Planu Działania na Rzecz Zatrudnienia. Podstawowym celem tego Programu było zwiększenie zatrudnienia i wzrost udziału osób aktywnych zawodowo, a także budowa społeczeństwa otwartego - opartego na wiedzy. Instytucją odpowiedzialną za realizację SPO RZL był Departament Zarządzania EFS w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego.

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu pełnił rolę Instytucji Wdrażającej – jednostki odpowiedzialnej za wdrażanie i prawidłową realizację dwóch działań w ramach Priorytetu 1 SPO RZL na poziomie regionalnym:

- Działania 1.2 *Perspektywy dla młodzieży* (skierowanego do bezrobotnej młodzieży poniżej 25 roku życia (w tym chcącej rozpocząć działalność gospodarczą) – pozostającej bez pracy do 24 miesięcy oraz bezrobotnych absolwentów wszystkich typów szkół),
- Działania 1.3 *Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia* (skierowanego do osób bezrobotnych powyżej 25 roku życia – pozostających bez pracy przez okres do 24 miesięcy, z wyłączeniem bezrobotnych absolwentów).

Instytucjami uprawnionymi do realizacji projektów w ramach ww. Działania były powiatowe urzędy pracy województwa kujawsko-pomorskiego.

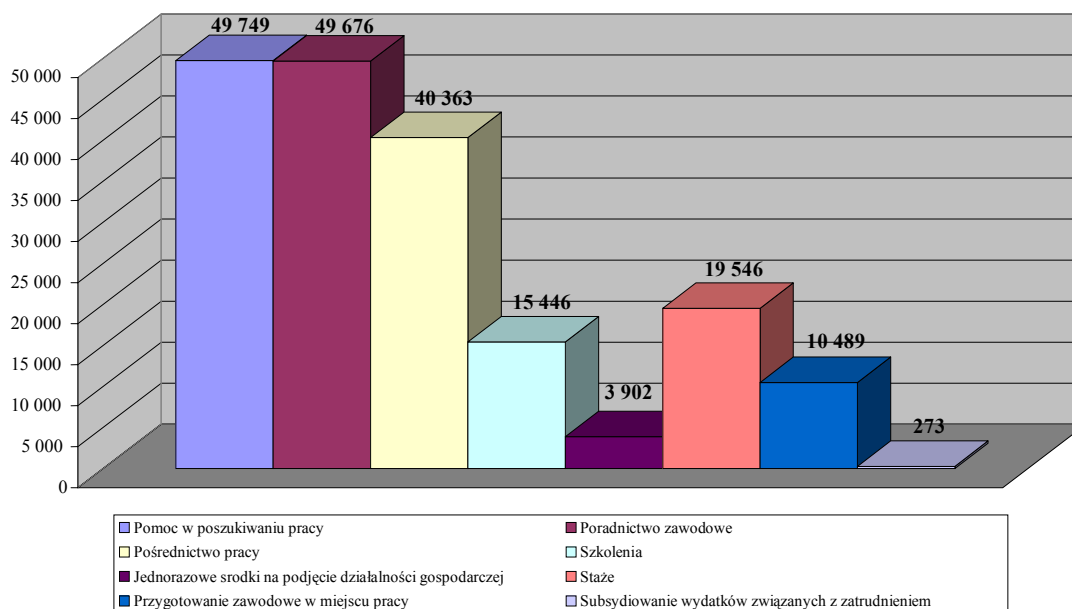
Uczestnicy projektów mieli możliwość skorzystania z pakietu usług, dobranych indywidualnie tak, aby maksymalnie wzrosła efektywność podejmowanych wobec nich

działań. Wsparcie proponowane w ramach ww. projektów opierało się na kluczowych, najbardziej efektywnych formach aktywizacji bezrobotnych:

- usługi poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy z uwzględnieniem Indywidualnych Planów Działań,
- szkolenia zawodowe, w tym wykorzystujące najnowsze osiągnięcia techniczne, mające na celu dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy poprzez nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji,
- staże i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy,
- doradztwo, szkolenia oraz przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- zatrudnienie subsydiowane.

Od 2004 roku w województwie kujawsko-pomorskim w ramach Działań 1.2 i 1.3 SPO RZL podpisano 82 umowy o dofinansowanie projektów (w tym 2 porozumienia w sprawie wspólnej realizacji projektu współfinansowanego z EFS) o łącznej wartości 177.350.291,00 zł, z czego w ramach Działania 1.2 – 100.114.791,00 zł, w ramach Działania 1.3 – 77.235.500,00 zł. Kwota współfinansowania z EFS to ponad 129 mln zł. W obu Działaniach wydatkowano środki na poziomie ponad 98% przyznanej alokacji. Powiatowe urzędy pracy zobligowane były do wniesienia wkładu własnego do realizowanych projektów, który stanowił Fundusz Pracy znajdujący się w dyspozycji samorządu powiatu, budżet JST oraz wkład prywatny. Wsparciem w ramach ww. projektów objętych zostało 49.749 osób bezrobotnych, z czego 28.624 w ramach Działania 1.2 i 21.125 w ramach Działania 1.3. Bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektów 17.982 osoby podjęły zatrudnienie, a 4.069 samozatrudnienie.

**UCZESTNICY PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH DZIAŁANIA 1.2, 1.3 SPO RZL
WEDŁUG RODZAJU WSPARCIA
(od 1 maja 2004 r. do 30 listopada 2007 roku)**

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań z realizacji projektów złożonych w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Toruniu za okres 2004-2007.

2.3. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) jest jednym z programów operacyjnych służących realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007 – 2013 i obejmuje

całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) przewidzianej w wyżej wymienionym okresie programowania w Polsce. Głównym celem Programu jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej.

Za wdrażanie całości Programu, jako Instytucja Zarządzająca, odpowiada Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, natomiast wdrożenie komponentu regionalnego (Priorytety VI-IX) na poziomie lokalnym zostało powierzone samorządom województw, które pełnią rolę Instytucji Pośredniczących.

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, na mocy decyzji Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, pełni w ramach PO KL funkcję Instytucji Pośredniczącej II stopnia (IP2) w **Priorytecie VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”** dla następujących działań:

- Działanie 6.1. *Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie,*
- Działanie 6.2. *Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia,*
- Działanie 6.3. *Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich.*

Projekty w ramach Priorytetu VI PO KL realizowane są w oparciu o konkursy, w których aplikować mogą wszystkie podmioty oraz w oparciu o tzw. wsparcie systemowe, polegające na dofinansowaniu realizacji przez powiatowe urzędy pracy zadań określonych w *ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*.

W ramach Poddziałania 6.1.1 *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy* wsparcie skierowane jest do osób pozostających bez zatrudnienia zarówno zarejestrowanych, jak i nie zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Osoby te obejmowane są m.in. poradnictwem zawodowym i pośrednictwem pracy, szkoleniami zawodowymi, warsztatami z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy. W ramach Poddziałania dofinansowanie uzyskał również projekt w zakresie prowadzenia i upowszechniania badań, dotyczących sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Podziałanie 6.1.2 *Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie* ukierunkowane jest na rozwój i podnoszenie jakości i dostępności usług świadczonych przez powiatowe urzędy pracy. Projekty te obejmują między innymi dofinansowanie etatów pośredników pracy i doradców zawodowych, szkolenia dla pracowników PUP oraz badania rynku pracy. W ramach Poddziałania 6.1.2 WUP w Toruniu realizuje również projekty własne - „Monitoring regionalnego rynku pracy” i „Monitoring regionalnego rynku pracy II”. Głównym celem działań podejmowanych w tych projektach jest rozwój systemu monitorowania i prognozowania sytuacji na rynku pracy w zakresie badania popytu i podaży pracy w regionie.

W ramach Poddziałania 6.1.3 *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych* realizowane jest wsparcie dla osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy: poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy, szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace interwencyjne oraz doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy dla osób

bezrobotnych, jak również przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Działanie 6.2 *Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia* skierowane jest do osób chcących podjąć działalność gospodarczą, zarówno pozostających bez zatrudnienia, jak i zatrudnionych. Uczestnicy projektów obejmowani są szkoleniami oraz doradztwem przygotowującym do samodzielnego prowadzenia działalności. Osobom, których pomysły na własny biznes są najciekawsze i rokują największe szanse powodzenia przyznawane jest wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej w wysokości nieprzekraczającej 40 tys. zł oraz tzw. wsparcie pomostowe w wysokości minimalnego wynagrodzenia miesięcznie – w początkowym okresie prowadzenia tej działalności.

W ramach Działania 6.3 *Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich* realizowane są małe projekty (o wartości do 50 tys. zł), wspierające inicjatywy lokalne mające na celu podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz wzrost mobilności zawodowej i przestrzennej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich.

Do końca I półrocza 2009 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu podpisał 112 umów (w tym decyzja Zarządu Województwa w sprawie realizacji projektu systemowego WUP w Toruniu) na łączną kwotę 196.007.078,67 zł, z czego wartość środków EFS wynosi 166.331.265,45 zł. Zatwierdzono 285 wniosków o płatność na kwotę 82.136.758,52 zł. Zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniach zatwierdzonych do końca I półrocza 2009 r. udział w projektach rozpoczęło 20,5 tys. osób, a zgodnie z zaplanowaną ścieżką zakończyło prawie 13,5 tys.

VI. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Udział Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu w projektach międzynarodowych nie był przypadkowy. Od początku lat 90–tych, tj. od chwili, kiedy zaczęto w Polsce budować nowoczesne publiczne służby zatrudnienia, urząd pracy w Toruniu przykładął szczególną uwagę do rozwoju metod pracy i usług w zakresie swoich zadań. Zawsze byliśmy świadomi faktu, że w nowoczesnej gospodarce rynkowej, dostępność i wysoka jakość usług pozwala głównym aktorom rynku pracy, tj. instytucjom rynku pracy, osobom poszukującym pracy oraz pracodawcom, osiągnąć swoje cele. Właściwy rozwój tych usług przyczynia się do rozwiązywania problemów rynku pracy, wzrostu efektywności jego funkcjonowania, a w konsekwencji rozwoju gospodarczego i społecznego. Stąd też właśnie w Toruniu – w oparciu o współpracę z Federalnym Urzędem Pracy Niemiec – powstało w 1994 r. pierwsze w Polsce Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, które dało początek całej sieci tego typu instytucji w Polsce. Także w Toruniu w 1994 r. powstało pierwsze w Polsce Biuro Karier, które z kolei było owocem współpracy z Wielką Brytanią. Pozytywne doświadczenia oraz efekty działania Biura Karier UMK dały początek dynamicznemu procesowi rozwoju tego typu biur na wyższych uczelniach w Polsce. Warto też wspomnieć, że ważną rolę w rozwoju metod pracy i form działalności urzędów pracy naszego regionu odegrała współpraca naszych urzędów pracy w początkach lat 90–tych z ekspertami ze szwedzkich służb zatrudnienia (AMS) oraz Międzynarodowej Organizacji Pracy (ILO). Współpraca ta pozwoliła zbudować w naszych urzędach pracy podstawy świadczenia usług w zakresie pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego oraz tworzenia i upowszechniania informacji zawodoznawczych.

1. PROGRAM LEONARDO DA VINCI

1.1. Rozwój poradnictwa zawodowego metodą videokonferencji

Pierwszym z projektów realizowanych w ramach *Programu działań Wspólnot Europejskich na rzecz kształcenia i szkolenia zawodowego Leonardo da Vinci* w latach 1998–2001 przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu był projekt VOGUE „Development of a Videoconferencing–based European Vocational Information and Guidance Metodologie” („Rozwój poradnictwa zawodowego metodą videokonferencji”). Projekt realizowany był na podstawie umowy zawartej w listopadzie 1999 pomiędzy WUP w Toruniu a GIB am IMBSE Niemcy. Projekt ten realizowany był przy współpracy partnerów z Niemiec, Wielkiej Brytanii (Weymouth College) i Finlandii (Ministerstwo Pracy). Głównym celem projektu było wprowadzenie i przetestowanie nowej formy informacji i doradztwa zawodowego – opartej na videokonferencji. W ramach realizacji programu w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Finlandii i Polsce (w 2000 r.) utworzono ośrodki doradztwa, mające służyć uczniom, a także osobom poszukującym pracy. Ośrodek doradztwa videokonferencyjnego prowadzony był w ramach działalności Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Toruniu przy współpracy z Zespołem Szkół Rolniczych w Gronowie – gdzie utworzono punkt konsultacyjny. Doradztwem objęci zostali głównie uczniowie ZSZ w Gronowie. Ostatecznym rezultatem projektu było opracowanie Europejskiego Przewodnika Metodologii Doradztwa Zawodowego opartego na wynikach i doświadczeniach zebranych w programie przez poszczególnych uczestników. Przewodnik udostępniono dla wszystkich zainteresowanych w Internecie.

1.2. Media Coach

Drugim z kolei projektem realizowanym w latach 2001–2003 przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu był projekt pilotażowy pn. „Rozwój innowacyjnych koncepcji konsultacji w mediach i sektorze komunikacji – Media Coach”. Partnerami Wojewódzkiego

Urzędu Pracy w Toruniu byli: z Niemiec – EIM Ausbildung in Medienberufen (koordynator) oraz Bezirksregierung Köln, oraz z Włoch – MAGICA, Rzym, z Holandii – ABC, Hilversum.

Głównym celem projektu był rozwój innowacyjnych koncepcji doradztwa i szkolenia dla przemysłu środków masowego przekazu i łączności, jako środka poprawy i wspierania zdolności do podjęcia pracy. Główną przesłanką realizacji projektu Media Coach był bardzo szybki rozwój sektora mediów oraz wzrost jego znaczenia i udziału w rynku pracy. Rozwój tego sektora związany jest bardzo mocno z rozwojem technologii informatycznych, Internetu oraz technologii multimedialnych. W konsekwencji szybkiego tempa rozwoju tej dziedziny, pojawiły się problemy i bariery związane z pozyskiwaniem przez firmy działające w tym sektorze pracowników o odpowiednich kwalifikacjach. Jedną z głównych przyczyn pojawiających się trudności było „nienadążanie” systemu doradztwa zawodowego oraz tradycyjnych metod pracy, za bardzo szybko zmieniającymi się warunkami pracy w omawianym sektorze. Stąd też jednym z głównych celów projektu było opracowanie, publikacja i upowszechnienie „Podręcznika doradztwa zawodowego dla sektora mediów”. Doświadczenia zdobyte w trakcie realizacji projektu potwierdziły, że odpowiednio przygotowane i zrealizowane szkolenie, oparte na programie opracowanym i przygotowanym w trakcie realizacji projektu, może być skutecznym sposobem przygotowania doradcy zawodowego do świadczenia usług dla klientów sektora mediów i uzupełniania wiedzy o lokalnym rynku pracy klientów, którzy swoją karierę zawodową chcą związać z sektorem mediów.

Doświadczenia wszystkich partnerów uczestniczących w projekcie jednoznacznie wykazały, że grupa zawodowa, jaką są doradcy zawodowi, spotyka się z podobnymi problemami, jak inne grupy zawodowe ze sfery usług związanych z informacją. Stąd warunkiem koniecznym dla skutecznej adaptacji doradców do potrzeb rynku pracy, z uwagi na specyficzne zadania doradców zawodowych, jest potrzeba ciągłego kształcenia i doskonalenia przez całe życie. Konieczność ta jest jeszcze bardziej istotna w ich przypadku niż w przypadku innych grup zawodowych, ponieważ informacje bardzo szybko dezaktualizują się. Rezultaty projektu wyraźnie wykazały, że samokształcenie i rozwój instytucji zajmujących się doradztwem może być jednym z najbardziej skutecznych sposobów odpowiedzi na potrzeby rynku pracy, w szczególności potrzeby dynamicznie rozwijających się sektorów gospodarki.

1.3. Animatorzy gospodarczy

W ramach kolejnej edycji Programu Leonardo da Vinci w 2003 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu podjął współpracę z Akademią Techniczno-Rolniczą w Bydgoszczy (obecnie Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy), Kujawsko-Pomorskim Związkiem Pracodawców i Przedsiębiorców w Bydgoszczy, Bydgoskim Domem Technika NOT w Bydgoszczy, a także 5 partnerami zagranicznymi (uczelnie wyższe: Narodowy Instytut Politechniczny w Tuluzie z Francji; Uniwersytet Linköping ze Szwecji; Uniwersytet Rolnictwa Zawodowego w Dronten z Holandii; Ośrodek Szkoleniowy Umbrii z Włoch; Departament Przemysłu, Handlu i Turystyki Kraju Basków w Hiszpanii). Realizacja projektu rozpoczęła się w październiku 2004 roku, a zakończyła w listopadzie 2007 roku.

Celem projektu było rozszerzenie umiejętności absolwentów uczelni, kadry i pracowników przedsiębiorstw oraz pracowników administracji publicznej o obszar kultury technologicznej i przedsiębiorczości poprzez opracowanie programów kształcenia animatorów gospodarczych w trzech specjalnościach, tj.: „Animowanie rozwoju technologicznego”, „Animowanie rozwoju regionalnego” oraz „Animowanie przedsiębiorczości”. Zadania Wojewódzkiego Urzędu Pracy dotyczyły między innymi takich obszarów jak: uczestnictwo w analizie potrzeb rynku pracy w zakresie dotyczącym popytu na

nowe zawody (przeprowadzenie badań ankietowych i opracowanie raportów), opracowanie charakterystyki 3 specjalności animatorów gospodarczych, doradztwo i współpraca w opracowywaniu programów nauczania dla nowych zawodów w zakresie dotyczącym rozwoju technologicznego i lokalnego, opracowanie Strategii Partnerstwa oraz udział w zarządzaniu projektem i rozpowszechnianiu wyników.

Dzięki konstruktywnej współpracy 9 instytucji partnerskich, edukacyjnych i nieedukacyjnych, z 6 krajów europejskich (Polska, Francja, Włochy, Holandia, Hiszpania oraz Szwecja) opracowane zostały trzy programy nauczania w zakresie Animatora Rozwoju Regionalnego, Animatora Przedsiębiorczości oraz Animatora Rozwoju Technologicznego. Programy te, poza urozmaiceniem istniejącej oferty edukacyjnej, stanowią one odpowiedź na potrzeby rynku pracy w aspekcie zmieniających się uwarunkowań gospodarczych. Małe i średnie przedsiębiorstwa i instytucje regionalne potrzebują wykwalifikowanych pracowników, którzy przyczynią się do wzrostu konkurencyjności firmy zarówno na krajowym jak i europejskim rynku, a także dobrze wyszkolonych ekspertów potrafiących radzić sobie z gospodarczymi, naukowymi i technologicznymi zmianami.

Należy również podkreślić, że trzy specjalności animatorów gospodarczych zostały uwzględnione w Polskiej Klasyfikacji Zawodów i Specjalności dla potrzeb rynku pracy. Są to zawody: animator gospodarczy do spraw przedsiębiorczości, animator gospodarczy do spraw rozwoju regionalnego oraz animator gospodarczy do spraw rozwoju technologicznego.

1.4. Profesjonalne Portfolio Językowe

W dniu 17 czerwca 2008 roku marszałek województwa kujawsko-pomorskiego podpisał *List intencyjny* przystąpienia Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu do projektu w ramach programu Leonardo da Vinci pod nazwą „Profesjonalne Portfolio Językowe dla poprawy zatrudnialności pracowników UE poprzez wzrost ich umiejętności profesjonalnego posługiwania się językiem obcym” („Prof. – ELP. Professional ELP to improve EU workers

Employability by the improvement of their Professional foreign language skills”). Projekt jest w trakcie realizacji.

Liderem projektu jest Regionalny Urząd Pracy w Pamplonie w Hiszpanii (Servicio Navarro de Empleo z Pamplony, Navarra). W projekcie, poza Wojewódzkim Urzędem Pracy w Toruniu uczestniczy 4 partnerów: CEIN - Innovation and Enterprises European Centre of Navarre (Hiszpania), RACTI – Research Academic Computer Technology Institute (Grecja), Swedish TelePedagogic Knowledge Center (Szwecja), Scottish Centre for Information on Language and Research, Uniwersytet w Stirling (UK).

Profesjonalne Portfolio to pomoc dydaktyczna/narzędzie opracowane w oparciu o specyficzną metodologię, które służy osobom uczącym się języka obcego jak i tym, którzy nauczają języków obcych. Profesjonalne Portfolio umożliwia planowanie, organizowanie oraz przeprowadzenie procesu uczenia się języka obcego na potrzeby zatrudnienia.

Portfolio językowe jest przydatne przede wszystkim tym, którzy potrzebują lingwistycznych szkoleń na potrzeby zatrudnienia oraz tym, którzy oferują lingwistyczne szkolenia pod kątem zatrudnienia, a także publicznym służbom/administracji. Celem projektu jest pilotażowe testowanie profesjonalnego ELP i jego transfer do publicznych i prywatnych podmiotów w regionach, które uczestniczą w projekcie.

Projekt będzie realizowany przez 24 miesiące, w okresie od 1 listopada 2008 do 31 października 2010 r.

2. INICJATYWA WSPÓLNOTOWA INTERREG IIIC POŁUDNIE

Od 2004 roku do końca czerwca 2007 r. województwo kujawsko-pomorskie uczestniczyło w realizacji Projektu ADEP w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIC Południe, nadrzędnym celem była poprawa efektywności polityk i instrumentów rozwoju regionalnego i spójności poprzez wymianę informacji oraz wzajemne wykorzystywanie doświadczeń. Oprócz naszego regionu w Programie brali udział: Region Midi-Pyrenees (Francja), który był Partnerem Wiodącym, Region Navarra (Hiszpania), Region Toskania (Włochy), Region Pohjois Suomi (Finlandia), Region Border Midland And Western (Irlandia), Województwo Podkarpackie (Polska). W województwie kujawsko-pomorskim realizowane były trzy subprojekty:

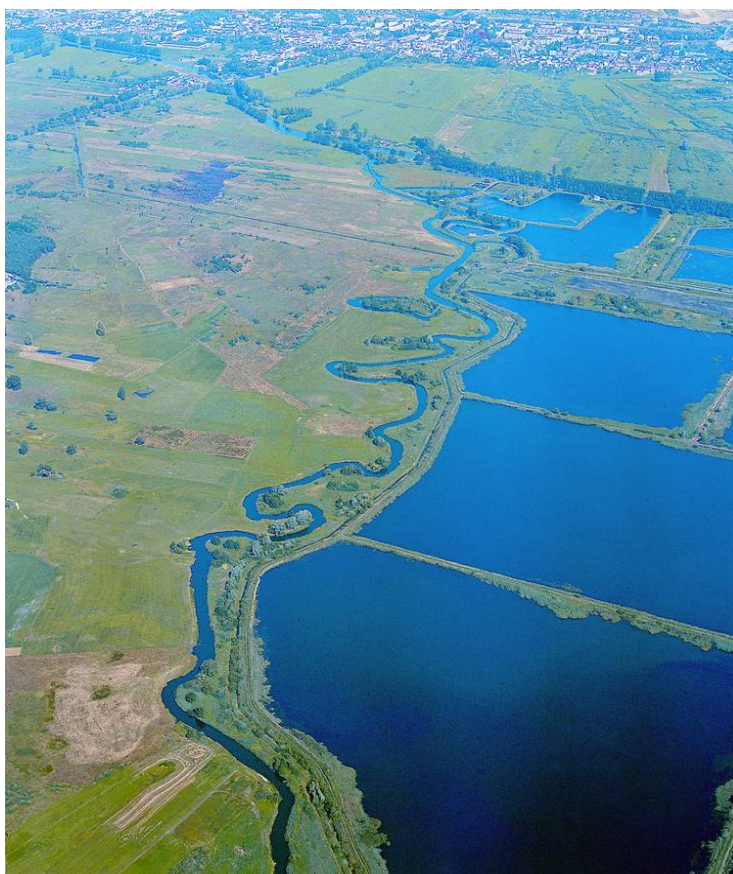
- subprojekt w obszarze Lokalne programy zatrudnienia *"Zacznijmy od tego, co posiadamy... – Nowe metody wykorzystania lokalnych zasobów"* realizowany przez Stowarzyszenie "Partnerstwo Powiatu Inowrocławskiego".
- subprojekt w obszarze Poprawa jakości terytorium *"Bogactwo kulturowe regionu inspiracją rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim"* realizowany przez Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego PARTNER w Bydgoszczy.
- subprojekt w obszarze Poprawa jakości terytorium *"Znaki Europy – dziedzictwo kulturowe i historyczne jako czynnik rozwoju lokalnego"* realizowany przez Pomorsko-Kujawskie Centrum Demokracji Lokalnej w Bydgoszczy.

Podprojekt „Bogactwo kulturowe regionu inspiracją rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim”, zrealizowany przez Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego PARTNER w Bydgoszczy, miał na celu m. in. promowanie produktów lokalnych i regionalnych, wytwarzanych tradycyjnymi metodami, co z kolei przyczynia się do ochrony dziedzictwa kulturowego wsi, rozwoju gospodarki

oraz agroturystyki i turystyki wiejskiej.

Celem podprojektu „Zacznijmy od tego, co posiadamy... – nowe metody wykorzystania lokalnych zasobów”, zrealizowanego przez Stowarzyszenie „Partnerstwo Powiatu Inowrocławskiego”, było opracowanie planów działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy. Do najważniejszych rezultatów projektu zaliczyć należy opracowanie koncepcji utworzenia nowych miejsc pracy na terenie powiatu inowrocławskiego (Łojewo) w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze, lokalizacyjne, ludzkie i organizacyjne oraz opracowanie programu działań na rzecz rozwoju inicjatyw społecznych i tworzenia miejsc pracy na terenie powiatu nakielskiego w oparciu o potencjał organizacji pozarządowych.

W ramach podprojektu „Znaki Europy – dziedzictwo kulturowe i historyczne”, zrealizowanego przez Pomorsko-Kujawskie Centrum Demokracji Lokalnej w Bydgoszczy, opracowano szlak turystyczny łączący elementy historyczne, archeologiczne i naturalne charakterystyczne dla gmin: Chełmża, Mogilno i Sępólno Krajeńskie. Utworzenie tego szlaku

daje szansę na rozwój usług turystycznych, a co za tym idzie – tworzenie nowych miejsc pracy.

Uczestnictwo w realizacji Projektu ADEP pozwoliło na wdrożenie innowacyjnych podejść do zagadnień rozwoju obszarów wiejskich i przyczyniło się do polepszenia efektywności polityk regionalnych.

Należy podkreślić, że łącznie w spotkaniach, warsztatach, szkoleniach, konferencjach oraz wyjazdach studyjnych organizowanych przez podprojektodawców i zespół wdrażający wzięło udział ponad 2.400 osób z naszego regionu. Projekt przyczynił się w istotny sposób do przygotowania regionu i społeczności lokalnych do sprostania wyzwaniom nowego okresu programowania 2007-2013.

Całością projektu zarządzał Urząd Marszałkowski, natomiast Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu koordynował m.in. działania związane z merytorycznymi elementami projektu (faza badawcza oraz realizacyjna). W ramach projektu zorganizowano liczne konferencje i seminaria, a także opublikowano i upowszechniono wiele publikacji związanych z realizacją projektu ADEP, m.in. takich jak: „Wspieranie mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich w Europie” – przewodnik (TOOLBOX”), Podręcznik ADEP - Lokalne Plany Zatrudnienia”, lub też „ADEP Kompendium”. Część z tych publikacji jest nadal wykorzystywana przez projektodawców w obecnym okresie programowania.

3. PROJEKT DELIVER „INNOWACYJNE PODEJŚCIE DO KIEROWANIA ZMIANAMI”

Zgodnie z Uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11 sierpnia 2004 roku, WUP w Toruniu uczestniczył w projekcie DELIVER „Innowacyjne podejście do kierowania zmianami”. W ramach ww. projektu Urząd brał udział w spotkaniach Międzynarodowej Grupy Roboczej oraz wizytach studyjnych. Celem projektu było wzmocnienie poczucia odpowiedzialności podmiotów działających w regionie oraz podniesienie ich aktywności w procesie zachodzących zmian strukturalnych. Uczestnictwo w projekcie dostarczyło wiedzy i doświadczeń w zakresie, promocji przedsiębiorczości, poradnictwa zawodowego, rozwijania kluczowych umiejętności, jak również idei pracy w partnerstwie oraz promowania współpracy otoczenia naukowego i przedsiębiorców, stymulowania zawodowej i geograficznej mobilności w regionach

uczestniczących w projekcie. Uczestnictwo w projekcie pozwoliło także na lepsze rozumienie dynamiki zmian zachodzących w restrukturyzowanych gospodarkach.

4. INICJATYWA WSPÓLNOTOWA EQUAL

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu był partnerem w projekcie Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL „Partnerstwo – Rodzina – Równość – Praca”, realizowanym w latach 2004 – 2008. Wnioskodawcą i Administratorem projektu był Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Projekt dotyczył tematu *G – Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez rozwój bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących*. Projekt realizowany był przez Partnerstwo, które tworzyli m.in.: Kujawsko-Pomorska Fundacja Gospodarcza „Pro Europa”, Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

5. UMOWA O REGIONACH BLIŹNIACZYCH

W latach 2001 – 2003 realizowana była Umowa o Regionach Bliźniaczych (tzw. Umowa Twinningowa) zawarta przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dwoma francuskimi regionami: Aquitaine i Midi-Pirenees, mająca na celu przygotowanie administracji publicznej województwa kujawsko-pomorskiego do absorpcji funduszy strukturalnych. Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu zaangażowany był w prace Grupy Roboczej 1 – Praca, Zatrudnienie, Szkolenia Zawodowe. W 2003 roku zorganizowano szkolenie z zakresu zarządzania funduszami strukturalnymi. Organizowano również spotkania ekspertów francuskich z potencjalnymi projektodawcami w obszarze rozwoju zasobów ludzkich w świetle założeń Sektorowego Programu Operacyjnego RZL i Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. W spotkaniach tych udział brali przedstawiciele władz samorządowych różnych szczebli, jednostek szkoleniowych i instytucji edukacyjnych oraz organizacji pozarządowych.

Oprócz umowy z regionami francuskimi, Wojewódzki Urząd Pracy uczestniczył również w realizacji umów podpisanych przez rząd RP z Finlandią i Wielką Brytanią. W województwie gościli eksperci z tych krajów zajmujący się w praktyce wdrażaniem programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Z kolei pracownicy WUP uczestniczyli w wizytach studyjnych w Finlandii i w Wielkiej Brytanii. Celem wizyt było zapoznanie pracowników instytucji, które będą wdrażały EFS w Polsce z praktycznymi aspektami wdrażania EFS na podstawie doświadczeń fińskich i brytyjskich.

VII. BADANIA I ANALIZY

Badania socjologiczne i analizy tematyczne mają na celu dostarczenie pogłębionej informacji na temat sytuacji na lokalnym rynku pracy. Punktem wyjścia jest obserwacja zjawisk zachodzących na rynku pracy prowadzona m.in. w oparciu o statystykę rynku pracy. Badania i analizy obejmują różne obszary tematyczne, m.in. problem bezrobocia, wzajemnych relacji uczestników rynku pracy, szacowania bieżącej i przyszłej podaży i popytu na pracę, poziomu dopasowania popytu i podaży czy identyfikacji grup ryzyka. Badania prowadzone na przestrzeni 10 lat to głównie badania własne, których inicjatorem i realizatorem jest WUP, często przy współpracy z powiatowymi urzędami pracy, ale prowadzono także badania zrealizowane przez jednostki/institute badawcze na zlecenie WUP.

Istotnych informacji nt. kondycji społeczno-gospodarczej regionu dostarczyły badania przeprowadzone pod koniec roku 2002 przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w ramach projektu *Badanie gospodarki lokalnych rynków pracy* PAOW Podkomponent B-1, „**Stan i prognoza rozwoju gospodarczego regionu kujawsko-pomorskiego**”. Z analizy wyłania się obraz regionu gdzie stan koniunktury jest generalnie gorszy niż średnio w kraju a z uwagi na zróżnicowanie wewnętrzne województwa poprawa sytuacji gospodarczej może przebiegać nierównomiernie. Ożywienia koniunktury należy spodziewać się przede wszystkim w dużych miastach regionu – Bydgoszczy i Toruniu. Mniejsza dynamika wzrostu będzie miała miejsce w powiatach o znacznym udziale rolnictwa w strukturze gospodarki gdzie rynek pracy wolniej reaguje na zmiany koniunkturalne. Stąd bardziej uzasadnione, wg autorów badania, jest podejmowanie działań długofalowych, np. wykorzystywanie funduszy z UE. Istotną częścią badania była diagnoza popytu na pracowników o określonych kwalifikacjach i umiejętnościach. Uzyskano informację nt. zawodów poszukiwanych w I półroczu 2002 roku i tych, które będą poszukiwane w II półroczu 2002 roku. Spośród wszystkich badanych jednostek (łącznie 356 firm i instytucji publicznych), 40% oświadczyło, że poszukiwało m.in. (wybrane zawody z poszczególnych grup Klasyfikacji Zawodów i Specjalności): kierownika budowy, informatyka, magistra farmacji, nauczyciela, elektryka, przedstawiciela handlowego, magazyniera, szwaczki, pracowników produkcyjnych. Co piąta wśród badanych firm i instytucji planowała zatrudnić pracowników. Deklaracje dotyczyły m.in. kierowników budowy, specjalisty ds. jakości, pracownika magazynowego, sprzedawcy, monter – stolarza, rzeźnika, robotników produkcyjnych. Zamysłem realizatorów badania było to, by kontynuować analizę po zakończeniu projektu w celu pełniejszego opisywania zmian w popycie na określone kwalifikacje i uzyskania informacji na temat grup zawodów najbardziej poszukiwanych.

Obszar tematyczny dotyczący popytu i podaży na rynku pracy był i jest analizowany przez urzędy pracy (wojewódzkie i powiatowe, a wcześniej przez krajowy) w ramach własnych badań rynku pracy. Początki sięgają pilotażowego badania „**Perspektywy zatrudnieniowe w zakładach pracy**” (badanie przygotowane przez Krajowy Urząd Pracy – 2000/2001). Skupiało się na trzech blokach tematycznych: sytuacji ekonomicznej zakładu pracy, sytuacji zatrudnieniowej (przyjęcia i zwolnienia od 2000 roku i prognozy na rok 2002) oraz trudności rekrutacyjnych. Z naszego regionu wytypowano dwa powiaty: bydgoski i golubsko-dobrzyński, z których łącznie wzięły udział 83 zakłady pracy z sektora publicznego i prywatnego. Badanie nie dało podstaw do generalizowania i wyciągnięcia daleko idących wniosków, ale zobrazowało w pewien sposób relacje: pracodawca – rynek pracy. Pracodawcy pozytywnie oceniali perspektywy rozwojowe zakładów, a najkorzystniej perspektywy oceniali pracodawcy z sekcji przetwórstwo przemysłowe oraz handel hurtowy i detaliczny. Z drugiej strony pracodawcy często nie byli w stanie przewidzieć jak będzie wyglądała sytuacja w zakładzie w najbliższym czasie (mówiono o braku stabilizacji rynku

i niepewnej sytuacji). Pracodawcy pochodzili z dwóch różnych powiatów, gdzie konkurencyjność miała inny wymiar. Wyłącznie pracodawcy z bydgoskiego wyrazili opinię, że ich zakład może lub na pewno ulegnie likwidacji. Także zwolnienia na własną prośbę występowały głównie w powiecie bydgoskim. Wzrost zatrudnienia (2001 rok) odnotowano u 27% ankietowanych pracodawców. Największy wpływ na politykę zatrudnieniową, wg pracodawców, mają czynniki niezależne bezpośrednio od nich. Na wzrost zatrudnienia wpływają: obniżenie składek ZUS oraz wzrost popytu na usługi i produkowane produkty. Spadek zatrudnienia odnotowano u 20% pracodawców. Na zmniejszenie zatrudnienia mają wpływ: malejący popyt na wyroby i usługi, zmiany technologiczne oraz sezonowość produkcji. Badanie dostarczyło także informacji nt. wolnych miejsc pracy. Niedobór kadr dotyczył przede wszystkim grup zawodowych: fizykoterapeuci i pokrewni, agenci ubezpieczeniowi, kierowcy samochodów osobowych, pomoce domowe i sprzątaczk.

Do badań ankietowych pracodawców WUP w Toruniu powrócił po kilku latach w związku z realizacją projektu *Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych*. Częścią projektu jest *Sondaż wśród pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego*. Badania są zakrojone na szeroką skalę, obejmują całe województwo i dużą próbę pracodawców (w I edycji sondażem objęto ponad 600 i w II edycji – ponad 1.000 pracodawców). Badanie prowadzone jest cyklicznie i dzięki temu dostarczyło informacji m.in. na temat planów zatrudnieniowych zarówno na 2008 i 2009 rok. Interesujące jest zestawienie odpowiedzi z sondaży na pytania dotyczące zmian w zatrudnieniu. Na początku 2009 roku zapytano pracodawców o zmiany w zatrudnieniu w ciągu ostatnich 6 miesięcy (pytanie pośrednio zweryfikowało plany pracodawców co do zmian w zatrudnieniu, jakie wynikały z badania w 2008 roku). Wśród 32,5% pracodawców zatrudnienie pozostało bez zmian (w 2008 roku zmian w zatrudnieniu nie planowało 34,2% ankietowanych pracodawców). Zmniejszyło zatrudnienie 32,5% pracodawców (przy czym w 2008 roku zwolnienia przewidywało 1% podmiotów). Generalnie tendencja w polityce kadrowej uległa zmianie – w połowie 2008 roku pracodawcy planowali w większości zwiększenie zatrudnienia a na początku 2009 roku większość pracodawców nie przewidywała żadnych zmian i taki stan wyjaśniali niepewnością co do sytuacji w firmie w najbliższym czasie. W sondażu z 2008 roku planowana liczba przyjęć do pracy stanowiła 4,8% całkowitego zatrudnienia w firmach biorących udział w sondażu, natomiast w 2009 roku udział ten wynosił 1,3% całkowitego zatrudnienia.

Pozostając w kręgu badań ankietowych pracodawców trzeba wspomnieć także o innej analizie – „*Badanie firm powstałych z wykorzystaniem środków Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej*” (kwiecień 2009). Celem badania było sprawdzenie skuteczności i efektywności przyznawania przez powiatowe urzędy pracy środków na podjęcie działalności gospodarczej. Generalnie liczba osób bezrobotnych podejmujących działalność gospodarczą w okresie styczeń 2005 – czerwiec 2007 systematycznie wzrastała. Najwięcej firm prowadziło działalność usługową: remontowo-budowlaną i fryzjersko-kosmetyczną. Często powstawały zakłady zajmujące się mechaniką ogólną, blacharstwem i lakiernictwem samochodowym. Środki z FP stanowiły główne źródło finansowania większości powstałych firm. Spośród podmiotów biorących udział w ankietyzacji 75% kontynuowało działalność w dniu przeprowadzenia wywiadu, we wszystkich przypadkach firma prowadziła działalność ponad 12 miesięcy czyli dłużej niż wymagany okres zapisany w umowie z pup.

Pracodawcy byli również włączeni do badania ankietowego nt. funkcjonowania wybranej formy aktywizacji – stażu absolwenckiego (1999 rok). W tymże badaniu ankietowani byli zarówno absolwenci, którzy byli w końcowej fazie odbywania stażu oraz pracodawcy z sektora publicznego i prywatnego (łącznie 111 pracodawców). Kim jest osoba odbywająca staż? Z badania wynika, że jest to najczęściej osoba w wieku 18 – 20 lat,

z wykształceniem średnim zawodowym lub zasadniczym zawodowym, pracująca na stanowisku zgodnym ze zdobytym w szkole zawodem. Większość ankietowanych odbywała staż u pracodawców z sektora publicznego. Jakie wówczas były największe oczekiwania absolwentów związane z odbywaniem stażu? Otrzymanie pracy i zdobycie praktycznych umiejętności, stypendium stażowe i nawiązanie nowych kontaktów. Dla absolwentów korzyści ze stażu to: możliwość zdobycia nowych umiejętności, posiadanie własnych pieniędzy oraz możliwość nauki nowego zawodu. Generalnie staż absolwencki został oceniony pozytywnie przez obie grupy ankietowanych. Dla pracodawców jest to czas na kształcenie nowej kadry oraz sposób na tworzenie zaplecza pracowników. Staż stwarza możliwość wyboru pracownika poprzez wcześniejszą ocenę jego pracy i pozwala na eliminację kosztów związanych z przygotowaniem zawodowym zatrudnianych osób. Pracodawcy mówili o potrzebie dalszej realizacji tej formy aktywizacji, a nawet o zwiększeniu jej zakresu.

Z polityką kadrową zakładu wiąże się polityka szkoleniowa. Rynek szkoleniowy natomiast tworzą przede wszystkim instytucje szkoleniowe, które swoją ofertą odpowiadają na zapotrzebowanie rynku. Jakże są wobec tego potrzeby szkoleniowe pracodawców z sektora MŚP (małych średnich przedsiębiorstw)? Pewien obraz dostarczyły badania ankietowe przeprowadzone w 2002 roku – *„Potrzeby szkoleniowe pracodawców z sektora MŚP”*. Nieco ponad 40% ankietowanych pracodawców kieruje swoich pracowników na szkolenia i są gotowi przeznaczyć na szkolenia do 15% własnych środków finansowych. Najważniejsze dla ankietowanych pracodawców z sektora MŚP były szkolenia z zakresu promocji swoich usług i wyrobów oraz wykorzystania informatyki i innych technologii pomocnych w zarządzaniu firmą. Wśród szkoleń z innych dziedzin najczęściej wymieniano szkolenia z zakresu technik sprzedaży, negocjacji handlowych, komputerowej obsługi hurtowni i kas fiskalnych.

Monitoring rynku szkoleniowego zapoczątkowany został pilotażowymi badaniami w 1996 roku wśród firm z regionu (dawne województwo toruńskie), które prowadziły szkolenia lub kursy w systemie oświaty pozaszkolnej (*„Instytucje szkolące w województwie toruńskim w 1996 roku”*). Badanie powtórzono w 1997 roku oraz w zmienionej formie w 2009 (*„Analiza szkoleń organizowanych przez powiatowe urzędy pracy oraz instytucje szkoleniowe w województwie kujawsko-pomorskim”*). Pilotaż pokazał, że na pierwszych pozycjach pod względem ilości organizowanych kursów znajdowały się kursy języków obcych, komputerowe, komputerowo-księgowe oraz przyuczające do zawodu i doskonalące. Największa rozbieżność między rodzajami kursów organizowanymi przez instytucje szkoleniowe i na zlecenie urzędu pracy wystąpiły w przypadku kursów, które nie przygotowują do wykonywania zawodu. Większość tego rodzaju kursów prowadzą instytucje szkoleniowe, co jest uzasadnione, urzędy pracy natomiast głównie zlecają przeprowadzenie kursów przyuczających do zawodu. Należy pamiętać o tym, że instytucje szkoleniowe i urzędy pracy swoją ofertę kierują do różnych grup odbiorców, która w przypadku instytucji szkoleniowych jest bardziej zróżnicowana. Analiza o podobnym zakresie przeprowadzona w kolejnym roku (1997 rok) pokazała jak zmienił się rynek szkoleniowy – znacznie wzrosła liczba kursów na tytuł mistrza i robotnika wykwalifikowanego, a więc kursów przyuczających do zawodu i nadających uprawnienia zawodowe. Kolejne badanie rynku szkoleniowego (oparte na ankietyzacji instytucji szkoleniowych i planach szkoleniowych powiatowych urzędów pracy) przeprowadzono w 2009 roku i obejmowało już inny obszar – województwo kujawsko-pomorskie. Rynek szkoleniowy skoncentrowany jest w największych ośrodkach regionu. Natomiast w ofercie szkoleniowej w 2008 roku pojawiły się szkolenia z zakresu problematyki unii europejskiej oraz znacznie częściej organizowane szkolenia zaliczane do obszaru: rozwój osobowościowy i kariery zawodowej. W celu monitoringu rynku szkoleniowego planuje się systematyczne prowadzenie analizy oferty szkoleniowej

instytucji szkoleniowych oraz szkoleń przeprowadzanych na zlecenie powiatowych urzędów pracy.

Istotne informacje nt. zainteresowania sytuacja na rynku pracy dostarczył sondaż przeprowadzony wśród osób, które na bieżąco z racji wykonywanego zawodu są niejako zobowiązane do monitorowania sytuacji na lokalnym rynku – dyrektorów szkół ponadpodstawowych, pracowników instytucji szkoleniowych, poradni psychologiczno – pedagogicznych, agencji rozwoju regionalnego. Wyniki sondażu opublikowano w analizie **„Ranking zawodów perspektywicznych w województwie kujawsko-pomorskim. Raport z badań”**. Celem analizy było poznanie opinii nt. aktualnego i przyszłego zapotrzebowania według zawodów. Niektórzy respondenci odmawiali odpowiedzi ze względu na brak rozeznania nt. aktualnego zapotrzebowania na zawody, a tym bardziej nie chcieli wypowiadać się o zapotrzebowaniu w przyszłości. Mimo to wyniki analizy dostarczyły istotnych informacji o prognozowaniu oraz o stopniu zainteresowania respondentów trendami zachodzącymi na rynku pracy. Ankietowani mieli mniej trudności z określeniem aktualnego zapotrzebowania rynku pracy na zawody niż z określeniem zapotrzebowania w przyszłości. Zawody atrakcyjne w przyszłości to nie tylko zawody odnoszące się do specjalistów (dziedziny: informatyka, doradztwo biznesu, hotelarsko-turystyczna), ale także niektóre zawody tradycyjne, na które zapotrzebowanie wg ankietowanych będzie nadal występowało, np. z branży budowlanej. Zawody, na które zapotrzebowanie będzie niewielkie to, wg ankietowanych, m.in.: referent administracyjno-biurowy, referent ekonomiczny czy robotnicy pomocniczy w przemyśle chemicznym i lekkim.

Inną, ciekawą i nowatorską pracą z zakresu badań rynku pracy było rozeznanie nt. zapotrzebowania w regionie na nowy zawód – animator gospodarczy o trzech specjalnościach: animator rozwoju regionalnego, animator przedsiębiorczości i animator rozwoju technologicznego. Badanie ankietowe przeprowadzono w ramach programu Leonardo da Vinci **„Kształcenie animatorów gospodarczych w rozszerzającej się Europie”**. Badaniem objęto te obszary rynku pracy gdzie zakładano, że pracują osoby wykonujące zadania związane z rozwojem regionalnym, przedsiębiorczości i rozwojem technologicznym. Dzięki badaniu pozyskano informacje o zadaniach jakie wykonują pracownicy zajmujący się ww. dziedzinami, o kwalifikacjach, wykształceniu i predyspozycjach jakie powinna posiadać osoba zajmująca się tymi zagadnieniami oraz czy istnieje potrzeba poszerzenia kwalifikacji. Badanie dało odpowiedź na pytanie czy istnieje zapotrzebowanie na animatora gospodarczego w regionie i jakiego przygotowania od niego się oczekuje. Ankietowane firmy i instytucje (m.in. administracja samorządowa, ośrodki doradztwa rolniczego, centra wspierania przedsiębiorczości) realizowały zadania, które identyfikowano głównie rozwojem regionalnym i rozwojem przedsiębiorczości, rzadziej z rozwojem technologicznym. Struktura zawodowa wykonujących ww. zadania jest bardzo zróżnicowana, przy czym stosunkowo najczęściej były to zawody ekonomiczne i pokrewne oraz prawnicze. W ramach projektu przeprowadzono również badania pogłębione, w których respondentami byli pracownicy wykonujący zadania z ww. zakresu.

Trwałym efektem projektu, a w tym przeprowadzonych badań, jest opracowanie programu szkolenia na poziomie studiów podyplomowych oraz wpisanie do klasyfikacji zawodów i specjalności nowych zawodów: animator gospodarczy do spraw przedsiębiorczości, animator gospodarczy do spraw rozwoju regionalnego i animator gospodarczy do spraw rozwoju technologicznego.

Przedmiotem analiz i badań socjologicznych są również wybrane grupy osób bezrobotnych stąd np. przeprowadzono badania wśród absolwentów szkół ponadpodstawowych/ponadgimnazjalnych. Pierwsza tego typu analiza obejmowała jeszcze województwo toruńskie (1998 rok). Celem pierwszego badania jak i następnych było

uzyskanie informacji, które byłyby przydatne przy planowaniu sieci szkół ponadgimnazjalnych i ustalaniu kierunków kształcenia. Badanie dostarczyło informacji o liczbie absolwentów kończących daną szkołę i liczbie bezrobotnych zarejestrowanych absolwentów danej szkoły. W rezultacie powstał ranking szkół ponadpodstawowych, dostarczający informacje ilu absolwentów danej szkoły pozostaje bez pracy. Kolejne analizy tego typu (dwie edycje) przeprowadzono kilka lat później, już na terenie województwa kujawsko-pomorskiego – **„Bezrobotni absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w województwie kujawsko-pomorskim”**, I edycja 2000/2001 i II edycja 2002/2003. Pogłębioną analizę zjawiska bezrobocia wśród absolwentów przeprowadzono na podstawie ankiet i kart rejestracyjnych oraz zebranych ze szkół informacji o absolwentach według typu ukończonej szkoły i wyuczonych zawodów. Badania sondażowe pozwalały na identyfikację szkół, których absolwenci najczęściej rejestrują się jako bezrobotni i mają największe problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Wielkość bezrobocia wśród absolwentów różnicuje się ze względu na typ szkoły. Większość bezrobotnych absolwentów wywodzi się ze szkół zasadniczych zawodowych następnie techników, liceów ogólnokształcących oraz szkół policealnych. Należy jednak podkreślić, że absolwenci LO najczęściej podejmują dalsze kształcenie. Raport ukazał zróżnicowanie poziomu bezrobocia wśród absolwentów tego samego typu szkół z różnych powiatów. Zaobserwowano, że szkoły o tym samym profilu kształcenia różnią się liczbą bezrobotnych absolwentów. Szkoły, w których bezrobotni absolwenci stanowią mniej niż 5% wśród wszystkich absolwentów to głównie placówki z Bydgoszczy, Torunia i Włocławka. Rozbieżność między szkołami tego samego typu wskazuje na złożoność problemu i ukazuje wpływ innych czynników niż typ szkoły i program nauczania, na sytuację absolwentów – np. kondycja gospodarcza powiatu, liczba podmiotów gospodarczych na terenie powiatu, które tworzą miejsca pracy, branże tychże podmiotów, liczba placówek o tych samych kierunkach nauczania w powiecie.

Badania prowadzone przez WUP służą lepszemu poznaniu zjawisk zachodzących na rynku pracy. Stąd, kiedy do rejestrów urzędów trafiało coraz więcej bezrobotnych z wyższym wykształceniem, przeprowadzono badanie ankietowe nt. sytuacji osób długotrwale bezrobotnych posiadających dyplom wyższej uczelni – **„Długotrwale bezrobotni z wyższym wykształceniem w województwie kujawsko-pomorskim”** (2001 rok). Celem badania było poznanie sytuacji społeczno-zawodowej tej grupy: losy zawodowe, aktywność w poszukiwaniu pracy, trudności związane ze znalezieniem zatrudnienia. Najliczniejsze grupy zawodowe wśród ankietowanych to: nauczyciele (języka polskiego, historii, pedagogii), ekonomiści, inżynierowie rolnictwa i mechanicy oraz zootechnicy. Dla tej grupy osób bardzo istotna jest praca dająca satysfakcję i chociażby w minimalnym stopniu zbieżna z wyuczonym zawodem. Z drugiej strony 40% szuka jakiegokolwiek pracy, co wskazuje na pewne zdeterminowanie. Około 7% badanych stwierdziło, że podjęcie pracę wyłącznie dobrze płatną. Sondaż ukazał, że ankietowani nie są zbyt skłonni do zmiany kwalifikacji. Zdecydowana większość (74%) nie podejmowała żadnych kroków zmierzających do uzyskania innych kwalifikacji lub podwyższenia już posiadanych. Przekwalifikowanie w opinii badanych nie jest skutecznym sposobem na zdobycie zatrudnienia. Równie mało popularne było przygotowanie się do prowadzenia własnej działalności gospodarczej i większość (70%) nie uwzględniała w swoich planach takiego rozwiązania. Ankietowani natomiast proponowali m.in. zwiększenie zakresu tematycznego szkoleń prowadzonych przez urząd pracy, ponieważ oferta pup nie zawsze okazywała się dla nich odpowiednia.

Inną badaną grupą były kobiety, które należą do grupy osób będących w szczególnej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Badanie ankietowe pośredników pracy i doradców zawodowych miały na celu określenie, jakie działania powiatowych urzędów pracy mogłyby poprawić sytuację zawodową bezrobotnych kobiet. Z badania wynika, że istnieje potrzeba

zwiększenia liczby programów aktywizacyjnych skierowanych do kobiet. Wsparcie przede wszystkim powinno być ukierunkowane na świadczeniu pomocy w odnalezieniu się na rynku pracy, zwiększać ich aktywność zawodową i pomóc w godzeniu obowiązków rodzinnych i zawodowych. Działaniom powinna towarzyszyć akcja promocyjna skierowana do pracodawców, która miałaby na celu zmianę stereotypowego postrzegania roli społeczno-zawodowej kobiety. Działania, które przyczynią się do poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy to także szkolenia i kursy podwyższające kwalifikacje lub nadające nowe uprawnienia.

Pozostając w obszarze usług rynku pracy świadczonych przez urzędy pracy, jedno z przeprowadzonych badań dotyczyło możliwości rozwoju usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, w którym wzięli udział pracownicy wszystkich powiatowych urzędów pracy z województwa. Respondenci uważali, że pośrednictwem pracy i poradnictwem zawodowym zajmuje się za mała liczba pracowników. Powiatowe urzędy pracy wyraziły opinię, że chciałyby zatrudnić więcej osób na tychże stanowiskach. W końcu stycznia 2007 roku w PUP w zakresie pośrednictwa pracy pracowało 117 osób, a zadania z zakresu doradztwa zawodowego wykonywało 55 osób. Wzrost liczby osób zajmujących się pośrednictwem pracy i doradztwem zawodowym wpłynęłoby wg ankietowanych na poprawę jakości świadczonych usług, zwiększenie liczby obsługiwanych klientów oraz na podwyższenie liczby pozyskiwanych ofert pracy. Ankietowani uznali także, że większa liczba doradców zawodowych przyczyni się do zwiększenia liczby wyłączonych z ewidencji z powodu podjęcia pracy.

Wśród badań socjologicznych zrealizowano także badanie ewaluacyjne (2007 rok) Działań 2.1, 2.3 oraz 2.4 ZPORR przeprowadzone przez zewnętrzną firmę badawczą. Zagadnienia badań były następujące: rodzaje beneficjentów a typy projektów wybieranych do realizacji w ramach ww. Działań, wsparcie dla mieszkańców obszarów wiejskich w ramach działań 2.1 i 2.3 oraz wsparcie dla procesów restrukturyzacyjnych w ramach Działania 2.4. Celem badania było uzyskanie pogłębionej wiedzy nt. realizacji wymienionych działań w regionie oraz na poziomie poszczególnych typów projektów, a ponadto badanie miało pozwolić ocenić jak realizowane projekty wpływają na sytuację na regionalnym rynku pracy. Niewątpliwie efektem wszystkich projektów jest pojawienie się bardzo dużej liczby osób wyposażonych w nowe lub niezbędne na rynku kompetencje. Projekty wpływają pośrednio na aktywizację mieszkańców regionu, choćby poprzez budowanie większej akceptacji dla kształcenia się przez całe życie. Wśród projektów skierowanych do mieszkańców obszarów wiejskich dominowały projekty szkoleniowe, których celem było wyposażenie uczestników w nowe umiejętności zawodowe. Oferowano głównie kursy zawodów tradycyjnych. Połowa projektodawców była przekonana o pozytywnym wpływie oferowanych szkoleń na sytuację zawodową uczestników projektów. Ostrożnie oceniano natomiast wpływ realizowanych projektów na lokalny lub regionalny rynek pracy. Co do projektów polegających na wsparciu procesów restrukturyzacyjnych, to autorzy raportu podkreślali właściwy dobór tematyki szkoleń, choć uderza fakt, że powtarzają się te same zawody, do których przygotowują szkolenia, co wg badaczy może wróżyć problemy z nadmiarem osób o pewnych kwalifikacjach na rynku pracy. Ważne jest także to, że szkolenia wyposażały nie tylko w certyfikat, ale przygotowywały zwalnianych pracowników do samodzielnego poruszania się po rynku pracy i wzmacniały motywację do działania.

Realizowane badania rynku pracy i analizy zawsze w mniejszym lub większym stopniu dostarczają informacji przydatnych do bardziej precyzyjnego określenia trendów na lokalnym rynku pracy. Informacje o aktualnej sytuacji, o tym „co się dzieje” są niezbędne do prognozowania i planowania np. polityki edukacyjnej, działań związanych z aktywizacją zawodową wybranych grup, co gwarantuje dopasowanie działań do rzeczywistych potrzeb. Analizy są podstawowym źródłem informacji o lokalnym rynku pracy.

VIII. USŁUGI RYNKU PRACY

1. ZATRUDNIENIE OBYWATELI POLSKICH ZA GRANICĄ

1.1. ZATRUDNIENIE OBYWATELI POLSKICH W RAMACH UMÓW I POROZUMIEŃ MIĘDZYRZĄDOWYCH

W latach 1999-2009 działania Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu dotyczące zatrudniania obywateli polskich za granicą ukierunkowane były na rozwój współpracy z dotychczasowymi partnerami oraz poszukiwanie ofert na nowych rynkach pracy, zgodnie z występującym zapotrzebowaniem.

W fazie początkowej dominowały zadania związane z obsługą, głównie administracyjną, umów związanych z zatrudnieniem sezonowym obywateli polskich w Niemczech oraz prowadzeniem rekrutacji pracowników polskich w ramach umów bilateralnych pomiędzy Polską a m.in. Niemcami, Francją, Szwajcarią, Hiszpanią i Wielką Brytanią.

W przypadku zadań związanych z obsługą przepływu pracowników w oparciu o imienne umowy o pracę sezonową w Niemczech, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu wraz z Oddziałami Zamiejscowymi w Bydgoszczy i Włocławku obsługiwał średnio w roku 15.000 imiennych umów o pracę sezonową. Obecnie obywatele polscy umowy o pracę sezonową podpisują na terenie Niemiec, a pośrednictwem w tym zakresie od stycznia 2007 r. zajmują się Wojewódzkie Komendy Ochotniczych Hufców Pracy.

Każdego roku prowadzone były nabory studentów zainteresowanych pracą wakacyjną na terenie Niemiec. Zgodnie z otrzymywanymi limitami przez partnera niemieckiego, z województwa kujawsko-pomorskiego średnio 50 studentów skorzystało z proponowanej oferty.

Ponadto każdego roku, zależnie od potrzeb zatrudnieniowych pracodawców z poszczególnych krajów UE/EOG, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu uczestniczył w realizacji ofert pracy długoterminowej, otrzymywanych z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, z takich państw jak:

- Wielka Brytania (Wyspa Jersey) - branża turystyczna i hotelarsko – gastronomiczna,
- Niemcy – m.in. branża hotelarsko - gastronomiczna, medyczna, rolnicza oraz zawody różne tzw. zatrudnienie w charakterze pracownika gościa na okres 12-18 miesięcy, a także projekt zatrudnienie wakacyjne studentów,
- Szwajcaria - staże na okres 12 - 18 m-cy,
- Francja - zawody medyczne, rolnictwo, leśnictwo, branża turystyczna na rzecz Disneyland Paris,
- Hiszpania – m.in. kierowcy, spawacze, operatorzy maszyn ruchomych, pracownicy metalurgii, monterzy konstrukcji metalowych, stolarze, zawody budowlane, wykwalifikowani kelnerzy i inne,
- Cypr – m.in. personel medyczny, pracownicy budowlani, branża turystyczna.

Szacuje się, że średnio każdego roku od 250 do 300 osób uczestniczyło w organizowanych dla wyżej wymienionych państw rekrutacjach.

1.2. INICJATYWY WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W TORUNIU W ZAKRESIE ZATRUDNIENIA OBYWATELI POLSKICH ZA GRANICĄ

WSPÓŁPRACA Z PRACODAWCAMI HISZPAŃSKIMI

Wraz z przystąpieniem Polski do struktur Unii Europejskiej z dniem 1 maja 2004 r. i wprowadzaniem swobodnego dostępu obywateli polskich do znacznej części rynków pracy państw UE/EOG zmieniały się zadania Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

W pierwszych czterech latach funkcjonowania Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu prowadzone były rekrutacje do pracy sezonowej w Hiszpanii na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, a od 1 maja 2006 r., tj. od momentu otwarcia przez Hiszpanię rynku pracy dla obywateli polskich podjęta została bezpośrednia współpraca z pracodawcami i stowarzyszeniami pracodawców hiszpańskich. Współpraca odbywa się na mocy zawieranych porozumień pomiędzy Dyrektorem Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu a reprezentantem danego stowarzyszenia plantatorów lub pracodawcą.

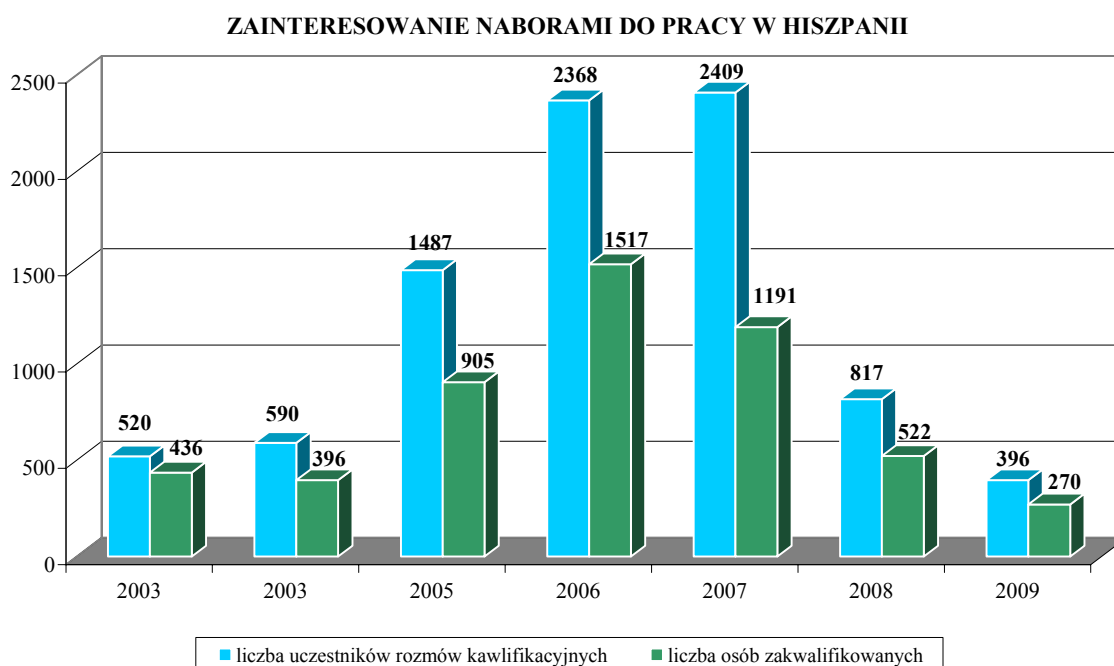
W minionych latach Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu współpracował przy naborze pracowników sezonowych z:

- Andaluzijskim Zrzeszeniem Producentów Rolnych i Plantatorów „Freshuelva”, które skupia blisko 200 plantatorów i producentów oraz bezpośrednio z należącymi do struktur Zrzeszenia pracodawcami:
 - Bionest z siedzibą w Almonte- El Rocio (specjalizacja uprawa owoców miękkich, m.in. truskawek, malin, borówek i ich przetwórstwo),
 - Cuna de Platero S.C.A w Moguer (specjalizacja uprawa i przetwórstwo owoców i warzyw)
 - Frutas Borja- El Rocio;
- Andaluzijskim Zrzeszeniem Przedsiębiorstw Produkujących i Eksportujących Owoce i Warzywa „ASOCIAFRUIT”:
 - FIVE SENSES GROUP A.I.E. Los Rosales Ctra. (specjalizacja pakowanie, selekcja owoców, prace magazynowe);
- Przedsiębiorstwem Fontestad S.A. z siedzibą w Museros (WALENCJA) – specjalizujące się w obrocie i dystrybucji cytrusów, zbiór cytrusów, prace magazynowe;
- Przedsiębiorstwem Dittmeyer Agricola YICIA AYA DEL MARQUESADO w Almonte (specjalizacja zbiory borówek, cytrusów oraz inne prace związane z uprawą);
- Przedsiębiorstwem Citroluz S.A.T w Andaluzji (specjalizacja uprawa i zbiór owoców cytrusowych oraz prace pielęgnacyjne);
- Stowarzyszeniem ASAJA CORDOBA – zbiory oliwek prowincja Kordoba – region Andaluzja.

W latach 2003-2009 w rekrutacjach do pracy sezonowej w Hiszpanii, których organizatorem był Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu uczestniczyło 8.560 osób, z tego zakwalifikowało się i podjęło pracę 5.237 osób, tj. ponad 61% ogólnej liczby uczestników.

Stopień zainteresowania klientów wspomnianymi naborami w poszczególnych latach przedstawia poniższy wykres.

Źródło: dane własne WUP w Toruniu

WSPÓŁPRACA Z PRACODAWCAMI BRYTYJSKIMI

W związku z utrzymującym się zainteresowaniem osób bezrobotnych ofertami pracy sezonowej przy zbiorach owoców w innych krajach UE/EOG, WUP w Toruniu konsekwentnie podejmował inicjatywy mające na celu nawiązanie współpracy z nowymi pracodawcami. Najnowszym obszarem działań pośredników pracy stała się Wielka Brytania.

W 2009 r. rozpoczęto współpracę z firmą New Farm Produce Ltd. Rekrutację osób zainteresowanych pracą na Wyspach Brytyjskich poprzedziła wizyta pośredników pracy WUP na plantacji. Celem wizyty było zapoznanie się z charakterem i organizacją pracy na plantacji, warunkami zakwaterowania, a także uzgodnienie zasad współpracy z nowym pracodawcą.

W sierpniu 2009 r. WUP przeprowadził pierwszy nabór do pracy sezonowej w Wielkiej Brytanii. W rozmowach z kandydatami brał udział współ-właściciel firmy New Farm Produce Ltd., który osobiście selekcjonował pilotażową grupę pracowników, mających rozpocząć pracę na jego farmie. Brytyjski pracodawca oczekiwał od Wojewódzkiego Urzędu Pracy rozszerzonego trybu rekrutacji pracowników. W związku z tym, dotychczasowe działania rekrutacyjne rozszerzone zostały o procedurę rozmowy kwalifikacyjnej z doradcą

zawodowym, która poprzedzała udział kandydata w selekcji.

W roku 2010 planowana jest kontynuacja i dalszy rozwój współpracy z firmą New Farm Produce. Planowane jest także kierowanie pracowników do kolejnego pracodawcy brytyjskiego, którego plantacje znajdują się w hrabstwie Perthshire na terenie Szkocji.

Wieloletnie działania w zakresie prowadzonego pośrednictwa pracy wiązały się z ustawicznym doskonaleniem stosowanych metod rekrutacji i selekcji.

W 2004 roku opracowano i wdrożono nowe narzędzie informatyczne „Wojewódzka Baza CV” /kandydatów do pracy sezonowej/. Jest to specyficzna aplikacja, umożliwiająca rejestrację osób poszukujących pracy za granicą, do której dostęp mają pośrednicy pracy z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu oraz wszystkich Powiatowych Urzędów Pracy województwa kujawsko-pomorskiego. Aplikacja umożliwia zamieszczenie szerokiego profilu kandydata, opcjonalne wyszukiwanie kandydatów (według zmiennych: płeć, zawód, doświadczenie zawodowe), sporządzanie list kandydatów na poziomie powiatowych urzędów pracy oraz prowadzenie statystyk. Obecnie w „Wojewódzkiej Bazie CV” zarejestrowanych jest blisko 9000 profili kandydatów.

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu po pozyskaniu zagranicznego pracodawcy następuje wspólne uzgodnienie zasad współpracy, a następnie podpisanie porozumienia. Oferta pracy jest rozpowszechniana i rozpoczyna się proces rekrutacji przy udziale doradców zawodowych.

2. DZIAŁALNOŚĆ AGENCJI ZATRUDNIENIA

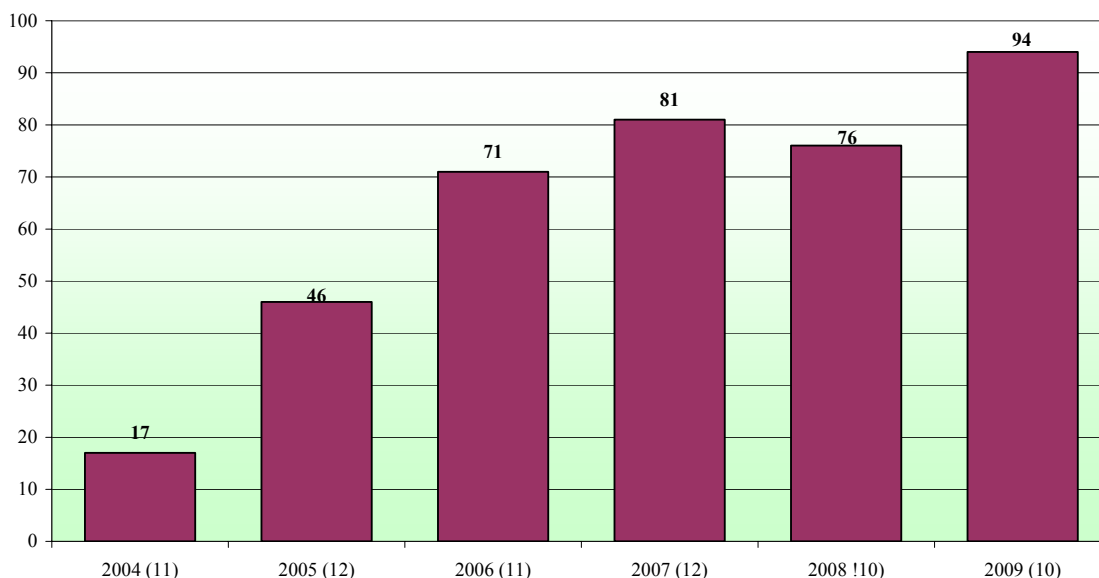
Agencje zatrudnienia działają w oparciu o przepisy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69 poz. 415 z późn. zm.), która reguluje ich funkcjonowanie na rynku pracy. Działalność agencji zatrudnienia polega na świadczeniu usług w zakresie:

- pośrednictwa pracy,
- doradztwa personalnego,
- poradnictwa zawodowego,
- pracy tymczasowej.

Agencje zatrudnienia współpracują z Publicznymi Służbami Zatrudnienia w zakresie realizacji polityki rynku pracy. Oferty pracy udostępniane przez agencje zatrudnienia są upowszechniane wśród klientów Publicznych Służb Zatrudnienia.

Liczba agencji działających w województwie kujawsko-pomorskim systematycznie wzrasta adekwatnie do tendencji ogólnokrajowych w tym zakresie:

**LICZBA AGENCJI ZATRUDNIENIA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
W LATACH 2004-2009 (według stanu w dniu 30 IX)**

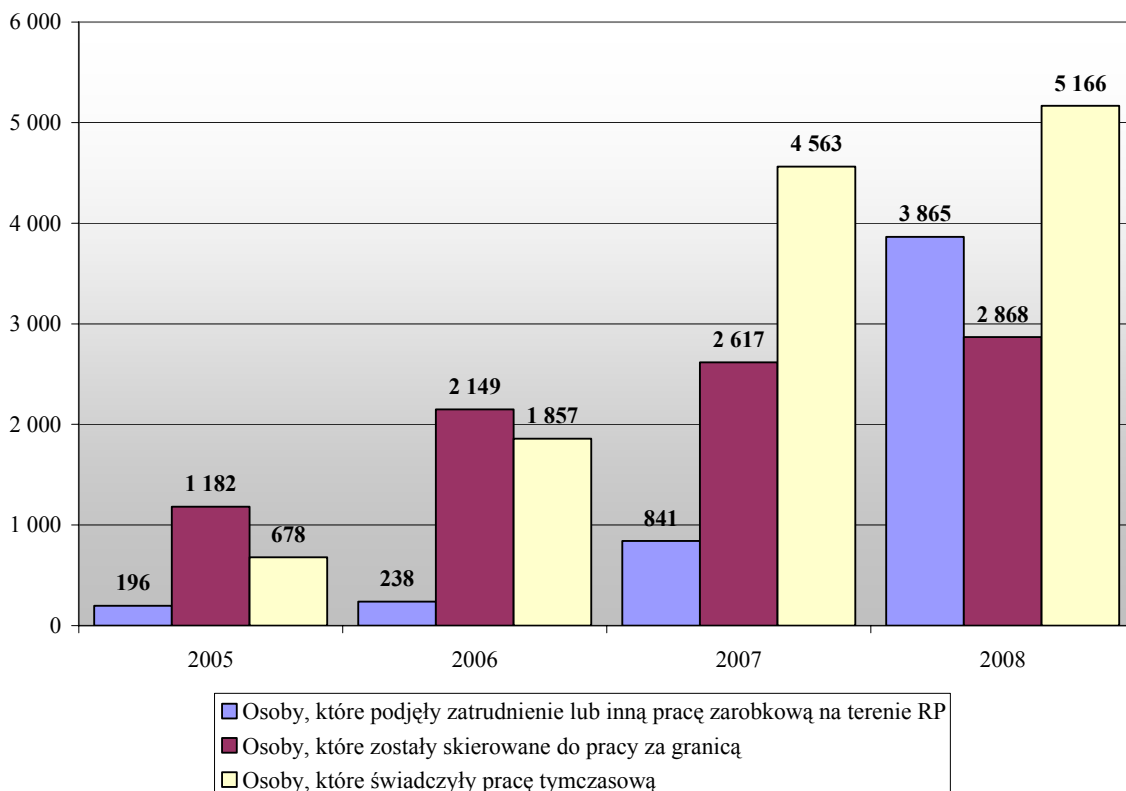

Liczby w nawiasach wskazują na pozycję województwa kujawsko-pomorskiego na tle kraju według liczby agencji zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań agencji zatrudnienia

Systematyczny wzrost liczby agencji zatrudnienia pociąga za sobą wzrost liczby osób korzystających z usług agencji w zakresie pośrednictwa pracy i pracy tymczasowej:

**OSOBY, KTÓRE PODJĘŁY ZATRUDNIENIE LUB INNĄ PRACĘ ZAROBKOWĄ W LATACH 2005 - 2008
ZA POŚREDNICTWEM AGENCJI ZATRUDNIENIA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM**

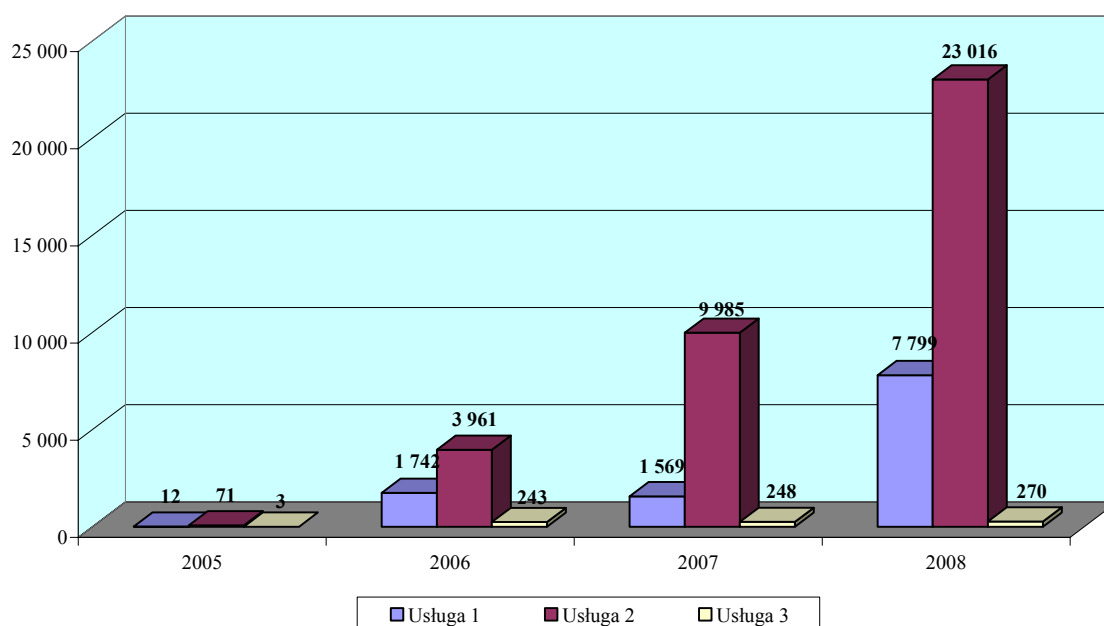

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań agencji zatrudnienia

Osoby poszukujące pracy – zarówno na terenie Polski, jak i poza jej granicami – coraz częściej korzystają z usług agencji zatrudnienia. Dla przykładu ogólna liczba osób, które podjęły zatrudnienie lub inną pracę zarobkową za pośrednictwem agencji zatrudnienia wynosiła w 2005 r. 1 378, a w 2008 r. – już 6 733. Coraz większym zainteresowaniem cieszy się także praca tymczasowa – w 2005 r. podjęło ją 678 osób, a w 2008 r. – 5 166 osób.

Wzrasta również liczba osób korzystających z usług agencji zatrudnienia w zakresie poradnictwa zawodowego. Osoby zainteresowane podjęciem pracy poszukują informacji zawodowej oraz pomocy w zakresie wyboru zawodu i miejsca zatrudnienia. Pracodawcy natomiast korzystają z pomocy agencji poradnictwa zawodowego w zakresie doboru kandydatów na stanowiska pracy wymagające szczególnych predyspozycji psychofizycznych.

**LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG AGENCJI PORADNICTWA ZAWODOWEGO
W LATACH 2005 - 2008 W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM**

Usługa 1 - pomoc w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia

Usługa 2 - pomoc w zakresie informacji zawodowej

Usługa 3 - pomoc w doborze kandydatów do pracy na stanowiska wymagające szczególnych predyspozycji

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań agencji zatrudnienia

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu z upoważnienia Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego prowadzi rejestr agencji zatrudnienia, wydaje certyfikaty o dokonaniu wpisu do rejestru i realizuje obsługę agencji zatrudnienia z terenu województwa kujawsko-pomorskiego od 1 listopada 2005 r. Wcześniej realizacja zadań dotyczących agencji zatrudnienia pozostawała w gestii Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Przekazanie tych kompetencji marszałkom województw otworzyło nowe możliwości współpracy Publicznych Służb Zatrudnienia z agencjami zatrudnienia.

Decentralizacja zadań związanych z agencjami zatrudnienia umożliwiła też skuteczniejsze monitorowanie lokalnego rynku pracy pod kątem firm świadczących nielegalne pośrednictwo pracy, czyli podmiotów prowadzących działalność bez wymaganego certyfikatu i wpisu do rejestru. WUP w Toruniu zajmował się także przyjmowaniem i rozpatrywaniem skarg dotyczących działalności agencji zatrudnienia.

W ramach współpracy z agencjami zatrudnienia organizowano coroczne konferencje rozwijające współpracę. Oprócz przedstawicieli Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu i agencji zatrudnienia w spotkaniach udział brali przedstawiciele m.in. Państwowej Inspekcji Pracy i Ochotniczych Hufców Pracy. Partnerzy, którzy uczestniczyli w konferencjach mieli możliwość wymiany informacji oraz podejmowania inicjatyw ważnych z punktu widzenia lokalnego rynku pracy.

3. PORADNICTWO I INFORMACJA ZAWODOWA

Poradnictwo całonizyczne to usługi i czynności mające na celu asystowanie jednostkom w każdym wieku, będących w dowolnym momencie swojego życia, w dokonywaniu wyborów edukacyjnych, szkoleniowych i zawodowych oraz w zarządzaniu ich karierami. Z tego typu usług można korzystać w szkołach, uczelniach wyższych, instytucjach szkoleniowych, w publicznych służbach zatrudnienia, w miejscu pracy, w instytucjach pozarządowych i prywatnych. Czynności związane z poradnictwem kariery mogą mieć charakter pracy indywidualnej bądź grupowej, przeprowadzanej bezpośrednio z klientem lub na odległość (nowoczesne formy komunikacji). Wspomniane czynności to: dostarczanie informacji edukacyjno-zawodowej, stosowanie narzędzi służących do oceny bądź samooceny, przeprowadzanie rozmów doradczych, edukacja na temat planowania kariery (rozwój samowiedzy, wiedzy na temat możliwości i szans zawodowych oraz umiejętności zarządzania własną karierą), organizowanie staży i praktyk zawodowych, realizację programów nauki poszukania pracy, a także usług wspomagających płynne przejście (np. ze stanu bezrobocia w zatrudnienie, bądź ze szkoły do świata pracy).

CELE PORADNICTWA ZAWODOWEGO:

1. Umożliwianie obywatelom planowania własnych ścieżek edukacyjnych i zawodowych i kierowania nimi zgodnie z własnymi celami życiowymi, odnoszenia swoich kompetencji i zainteresowań do istniejących możliwości w zakresie edukacji, szkoleń, rynku pracy oraz samozatrudnienia, przyczyniając się w ten sposób do zwiększenia ich satysfakcji z życia i poczucia osobistego spełnienia;
2. Wspieranie instytucji edukacyjnych i szkoleniowych poprzez zwiększanie motywacji uczniów, studentów i uczestników szkoleń tak, aby brali na siebie odpowiedzialność za własne kształcenie oraz wyznaczali swoje własne cele do realizacji;
3. Wspieranie przedsiębiorstw i organizacji poprzez zwiększanie motywacji pracowników, poprawę ich zdolności do zatrudnienia oraz umiejętności adaptacji, aby potrafili korzystać z możliwości kształcenia się zarówno w miejscu pracy, jak i poza nim;
4. Dostarczanie osobom odpowiedzialnym za kształtowanie polityki ważnych narzędzi do realizacji szerokiego spektrum celów polityki publicznej;
5. Wspieranie gospodarki na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i ogólnoeuropejskim poprzez rozwój zawodowy pracowników oraz kształtowanie umiejętności przystosowania się do zmieniających się wymogów gospodarczych i uwarunkowań społecznych;
6. Wspomaganie kształtowania takiego społeczeństwa, w którym obywatele aktywnie przyczyniają się do jego społecznego, demokratycznego i trwałego rozwoju.

INSTYTUCJONALNA ODPOWIEDŹ NA WYZWANIA XXI WIEKU

W roku 2000, w trakcie likwidacji Krajowego Urzędu Pracy, urzędy pracy na szczeblu wojewódzkim i powiatowym zostały podporządkowane administracji samorządowej. Wówczas to wpisano do ustawy nową nazwę jednego z wydziałów WUP – Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej.. Zmiana nazwy pociągała za sobą poszerzenie spektrum oferowanych usług. Nowa nazwa wiązała się także z materializacją idei poradnictwa karier – poradnictwa całonizycznego.

Dzisiejsze Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Toruniu stanowią trzy jednostki zlokalizowane w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku. Kadre tych placówek stanowią licencjonowani i doświadczeni o wysokich kompetencjach zawodowych doradcy zawodowi. Charakter pracy i oczekiwania rynku leżą u podstaw permanentnego doskonalenia kadry. Wszyscy posiadają wykształcenie wyższe, zgodnie z wymaganiami formalnymi. Dominującymi kierunkami, stanowiącymi podstawę wykształcenia są: pedagogika, socjologia

i psychologia. Zdecydowana większość z nich ukończyła kierunkowe studia podyplomowe. Każdy z doradców regularnie uczestniczy w różnych formach doskonalenia zawodowego.

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej (CliPKZ) jest wyspecjalizowaną komórką organizacyjną Wojewódzkiego Urzędu Pracy, która zajmuje się gromadzeniem oraz upowszechnianiem informacji zawodowych i informacji o rynku pracy, świadczeniem usług poradnictwa zawodowego, wspieraniem mieszkańców województwa w podejmowaniu decyzji zawodowych, planowaniu karier zawodowych i umiejętnym poszukiwaniu zatrudnienia. Świadczy również usługi dla pracodawców. Podejmuje działania z partnerami rynku pracy. Z usług Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej skorzystać może każda osoba niezależnie od wieku i rodzaju problemu zawodowego.

GŁÓWNE DZIAŁANIA W MINIONYM DZIESIĘCIOLECIU:

- Uczestnictwo w targach pracy, giełdach, dniach kariery i konferencjach – prezentacja oferty usługowej skierowanej do różnych grup odbiorców
- Na zlecenie MPiPS realizowano konkursy na granty – Gminnych Centrów Informacji i Akademickich Biur Karier.
- 2005 – ogólnopolska konferencja z okazji 10-lecia CliPKZ w Toruniu,
- Wizyty studyjne CDEFOP (Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego) – BKKK (Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr),
- 2008 – konferencja – Współczesny rynek pracy wyzwaniem dla edukacji ustawicznej i doradztwa karier na przestrzeni życia.
- Pomoc w rozwiązywaniu problemów zawodowych osób bezrobotnych, poszukujących pracy, osób powyżej 18 roku życia przez świadczenie specjalistycznych usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej oraz zajęć aktywizacyjnych z zastosowaniem różnych metod i narzędzi
- Adaptacja i rozwój metod poradnictwa grupowego
- Udzielenie pomocy pracodawcom w doborze kandydatów do pracy
- Popularyzowanie poradnictwa zawodowego przez: organizację Dni Kariery, współpracę z Akademickimi biurami Karier kujawsko-pomorskiego środowiska akademickiego, szkołami ponadgimnazjalnymi, mediami, itp
- Realizacja programów mających na celu wspieranie grup społecznych będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku
- Współpraca z Ośrodkiem Aktywizacji Zawodowej w zakresie realizacji usług doradczych adresowanych do żołnierzy zwalnianych lub zwolnionych z zawodowej służby wojskowej w wieku aktywności zawodowej.

BAZA INFORMACYJNA

Informacja zawodowa szeroko pojęta, stanowi bardzo ważny składnik procesu doradczego, jest swoistym „paliwem” dla wszystkich podejmujących decyzje dotyczące wyboru zawodu, ścieżki edukacyjnej czy miejsca pracy.

Baza informacyjna, która tworzona jest w Centrum ma dwojaki charakter. Część odpowiada wyzwaniom wieku cyfrowego – dostępna także za pomocą internetu, część zaś ma tradycyjny charakter – jest zbiorem drukowanym na papierze (teczki o zawodach, charakterystyki zawodów, katalogi jednostek szkoleniowych czy szkół, itp.

PARTNERZY

Zadania swoje Centrum realizowało przy współpracy z wieloma partnerami. Najważniejsi z nich to: Powiatowe Urzędy Pracy, Ośrodki Pomocy Społecznej, Ochotnicze Hufce Pracy, Uczelnie wyższe – Akademickie Biura Karier, Szkoły ponadgimnazjalne, Gminne Centra Informacji, Caritas, Służba więzienna, Ośrodek Aktywizacji Zawodowej Pomorskiego Okręgu Wojskowego, itp.

UDZIAŁ W PROJEKTACH, REALIZACJA PROGRAMÓW

- Vogue – Celem projektu było przede wszystkim promowanie rozwoju nowego oprzyrządowania doradztwa zawodowego mając na względzie zapewnienie każdej osobie możliwości korzystania przez całe życie z wysokiej jakości doradztwa zawodowego. Będzie to możliwe do osiągnięcia poprzez uzupełnienie tradycyjnego skutecznego doradztwa zawodowego o wykorzystanie wideo konferencji w celu powiększenia liczby potencjalnych klientów oraz zmniejszenia kosztów i oszczędność czasu. Wideokonferencje są elastyczne geograficznie, gdyż doradcy mogą pracować w dowolnym miejscu a klienci mogą się do nich zgłaszać także z dowolnego miejsca. Jest to punkt wyjściowy dla rozwijania europejskiego wymiaru szkolenia i doradztwa zawodowego. Ponadto, chociaż tradycyjne metody doradztwa zawodowego przynoszą pozytywne rezultaty, to występuje rosnąca potrzeba włączenia nowych mediów i opracowywania nowych metod doradczych. Tak więc, projekt uwzględnia potrzeby społeczne oraz zmiany technologiczne wpływające na budowanie systemów informacji i doradztwo zawodowe kierowane do młodych ludzi.
- Media Coach – wypracowanie programów szkolenia dla doradców zawodowych, którzy będą doradzać klientom chcącym związać swoją karierę zawodową z dynamicznie rozwijającymi się sektorami gospodarki
- Wypracowanie programów kształcenia w nowych zawodach poprzez wcześniejszy opis stanu dzisiejszego i projekcje przyszłości (animator rozwoju regionalnego, animator rozwoju przedsiębiorczości, animator rozwoju technologicznego)
- Realizacja projektu w ramach Działania 1.1 pt. „Doskonalenie kadry doradców zawodowych dla jakości usług”. Projekt był współfinansowany ze środków programu Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich. W projekcie brali udział doradcy zawodowi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu z Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku. Do udziału zaproszono również doradców zawodowych z Powiatowych Urzędów Pracy w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku. Celem bezpośrednim projektu było zwiększenie kompetencji zawodowych z zakresu doboru pracowników oraz stosowania narzędzi poradnictwa zawodowego poprzez udział doradców w trzech szkoleniach:
 1. Obrazkowy Test Zawodów BBT M. Achtnicha,
 2. Opis stanowisk pracy,
 3. Rekrutacja i selekcja.
- Partnerstwo – Rodzina – Równość – Praca: Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez rozwój bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących. Projekt realizowany był przez Partnerstwo, które tworzyli m.in. Kujawsko-Pomorska Fundacja Gospodarcza „Pro Europa”, Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wojewódzki Urząd Pracy odpowiedzialny za przygotowanie, wypracowanie narzędzi i przeprowadzenie rekrutacji beneficjentów projektu oraz upowszechnienie rezultatów projektu wśród instytucji rynku pracy.
- Opracowanie wybranych modułów programu kształcenia i wspólna realizacja projektu z Wyższą Szkołą Bankową w Toruniu – studia podyplomowe dla doradców zawodowych, pośredników i kadry zarządzającej instytucji rynku pracy.
- Udział w światowej Konferencji Poradnictwa Zawodowego w Warszawie w 2002 roku gdzie mieliśmy okazję zaprezentować efekty zrealizowanego projektu - Vouge.
- Realizacja porozumień zawartych pomiędzy WUP w Toruniu a Zakładem Karnym i Aresztem Śledczym w Bydgoszczy, Potulicach i Toruniu o współpracy w zakresie

przygotowania osób pozbawionych wolności do aktywności zawodowej po zwolnieniu z placówek penitencjarnych.

- Świadczenie usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej klientom pomocy społecznej w ramach projektu „Krok do przodu” realizowanego w ramach VII Priorytet PO KL na mocy podpisanego porozumienia pomiędzy WUP a MOPS w Bydgoszczy
- Udział w projekcie partnerstwa lokalnego „Wspólna Sprawa, adresowanego do osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Bydgoszczy

DZIAŁANIA SZKOLENIOWE I METODYCZNE:

- Adaptacja do warunków polskich, francuskiego programu szkoleniowego dla osób długotrwale bezrobotnych - Nowy Start,
- Na zlecenie MPiPS opracowano program zajęć informacyjnych dla bezrobotnych absolwentów - I Praca. Przeprowadzono pilotaż i opracowano szczegółowy raport. Przeszkolono doradców ze wszystkich Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej.
- Opracowanie szeregu programów szkoleniowych i warsztatowych dla różnych grup klientów uwzględniając ich specyfikę: trening antystresowy i inne.
- Opracowanie modułowego programu szkolenia dla nowozatrudnionych na stanowiskach doradców stażystów

Jednym z zadań Centrum jest szkolenie doradców zawodowych, z różnych instytucji rynku pracy, w metodach grupowego poradnictwa zawodowego, indywidualnego poradnictwa zawodowego, tworzenia i wykorzystania informacji w procesie doradczym. Minione dziesięciolecie obfitowało w realizowane szkolenia z zakresu wykorzystania konkretnych metod w pracy z klientem, które skierowane były do doradców zawodowych. Szkoliliśmy w zakresie Kursów Inspiracji, Metody Edukacyjnej, Nowego Startu, Liderów Klubów Pracy, czy w praktycznych aspektach stosowania Indywidualnego planu Działania. Ofertę szkoleniową kierowaliśmy także do nauczycieli szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Przy współpracy z Kuratorem Okręgowym i Dyrekcją Okręgowej Służby Więziennej szkoliliśmy kuratorów zawodowych w oparciu program autorski i pracowników służby więziennej.

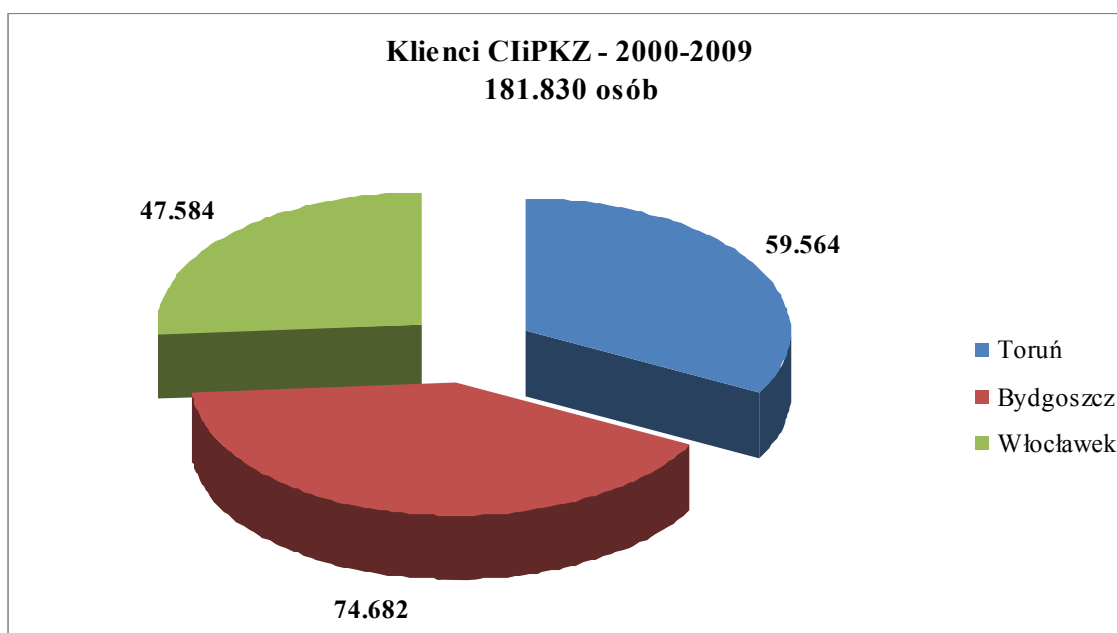
Realizowaliśmy proces szkoleniowy podejmując współpracę ponadwojewódzką - przy współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Katowicach zrealizowaliśmy wspólne szkolenia dla doradców zawodowych, z zakresu: Kursów Inspiracji, Nowego Startu, Nowych Horyzontów i Przedsiębiorczość.

KLIENCI CIIPKZ

Klientami Centrum w minionym okresie byli: bezrobotni i poszukujący pracy, młodzież ucząca się, pracodawcy i inni. Wśród tej ostatniej kategorii można wyróżnić tych, wobec których podejmowaliśmy działania szkoleniowe: kuratorzy sądowi, nauczyciele, doradcy zawodowi, itp.

W analizowanym okresie usługami poradnictwa objęto 181.830 osób, z tego osoby bezrobotne i poszukujące pracy stanowiły około 50%.

Napływ klientów do Centrów cechuje wciąż relatywnie duża dynamika. Zmienia się częściowo rodzaj klienta i złożoność problemów, z jakimi przychodzi. Prócz osób dorosłych, które znajdują się na różnych etapach rozwoju kariery zawodowej, pomocy oczekują także ludzie młodzi, zainteresowani odpowiednią informacją a także pomocą w kreowaniu własnej ścieżki kariery zawodowej. Coraz częściej mają świadomość, że ich kariera nie będzie miała liniowego charakteru a sekwencyjny, co niesie za sobą konieczność wkalkulowania zmiany w proces planowania i korzystania z usług całościowego doradztwa zawodowego.

4. KOORDYNACJA SYSTEMÓW ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego to zespół procedur, które umożliwiają koordynowanie krajowych systemów zabezpieczenia społecznego w związku z ich różnorodnością m.in. na płaszczyźnie finansowej, ze względu na warunki nabywania uprawnień do świadczeń oraz zakres przysługujących świadczeń we wszystkich państwach członkowskich UE, w państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz w Szwajcarii. Wspólnotowa koordynacja świadczeń w części dotyczącej ubezpieczeń na wypadek bezrobocia stanowi ważną część ustawodawstwa Unii Europejskiej dotyczącego swobodnego przepływu pracowników. Realizacja zadań z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego odbywa się na podstawie przepisów Rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego wobec pracowników, osób pracujących na własny rachunek i członków ich rodzin przemieszczających się w obrębie Wspólnoty oraz Rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 w sprawie wykonania Rozporządzenia Rady nr 1408/71.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) w art. 8 ust. 1 pkt 8 nakłada na samorząd województwa szeroki zakres zadań dot. wspólnotowej koordynacji, których realizację powierzono wojewódzkim urządzeniom pracy. Do zadań tych w szczególności należy zaliczyć:

- 1) pełnienie funkcji instytucji właściwej, czyli instytucji odpowiedzialnej za ustalanie prawa do świadczeń i realizację wypłaty świadczeń (w tym świadczeń transferowych),
- 2) przyjmowanie wniosków o wydanie odpowiednich formularzy z serii E 300 (E 301, E 302, E 303), kierowanie wniosków do instytucji właściwych innych państw członkowskich, uzyskiwanie formularzy potwierdzających przebyty okres zatrudnienia/ubezpieczenia na terenie innego państwa członkowskiego, zaliczanie okresów ubezpieczenia (zatrudnienia) przebytych na terenie UE, EOG i w Szwajcarii,
- 3) rozpatrywanie wniosków o wydanie odpowiednich formularzy potwierdzających okres ubezpieczenia (zatrudnienia) w Polsce we współpracy z instytucjami właściwymi wszystkich państw członkowskich UE, EOG i Szwajcarii,

- 4) przyjmowanie wniosków o przyznanie prawa do zasiłku,
- 5) prowadzenie postępowania administracyjnego w sprawie przyznania prawa do zasiłku jako organ I instancji,
- 6) wydawanie decyzji w sprawach świadczeń z tytułu bezrobocia,
- 7) koordynowanie prac związanych z uzyskiwaniem świadczeń na zasadach wspólnotowej koordynacji przez bezrobotnych rejestrujących się we wszystkich powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim oraz w ich filiach.

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu zadania z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego prowadzi od 1 maja 2004 roku – do daty wejścia Polski do Unii Europejskiej. Zadania te są realizowane przez Urząd w oparciu o stałą współpracę ze wszystkimi powiatowymi urzędami pracy województwa kujawsko-pomorskiego oraz z ich filiami. W związku z powyższym, WUP w Toruniu organizuje corocznie kompleksowe szkolenie z zakresu wspólnotowej koordynacji dla przedstawicieli wszystkich powiatowych urzędów pracy i ich filii, a także udostępnia ww. instytucjom materiały informacyjne służące rozpowszechnianiu wiedzy o świadczeniach społecznych wśród migrujących bezrobotnych.

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, jako instytucja właściwa w zakresie koordynacji świadczeń z tytułu bezrobocia, współpracuje z polską instytucją łącznikową – Departamentem Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz z innymi instytucjami łącznikowymi i właściwymi państw członkowskich UE/EOG i Szwajcarii.

Przepisy Rozporządzeń Wspólnoty (Nr 1408/71 i Nr 574/72) dotyczą zasad przyznawania świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego pracownikom, osobom pracującym na własny rachunek i członkom ich rodzin przemieszczającym się pomiędzy krajami Wspólnoty.

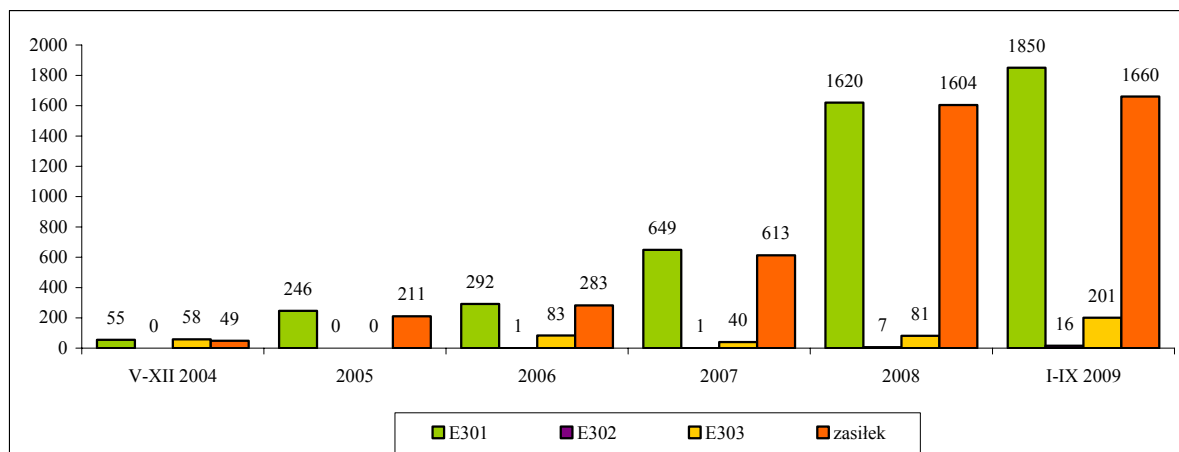
Zgodnie z zasadami określonymi w art. 13 ust. 2 lit. a Rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71, osoba bezrobotna ma prawo ubiegać się o zasiłek w państwie ostatniego zatrudnienia. Obywatele polscy, chcący nabyć zasiłek w innym państwie członkowskim mogą wystąpić do WUP w Toruniu o wydanie formularza E 301 za okres w pracy w Polsce, który umożliwi zaliczenie okresów ubezpieczenia/zatrudnienia przebytych na terenie RP do okresu uprawniającego do zasiłku w państwie przyznającym świadczenie.

Natomiast, nabycie prawa do zasiłku w Polsce przy uwzględnieniu okresów zatrudnienia/ubezpieczenia przebytych w innym państwie UE/EOG, udokumentowanych formularzem E 301, jest możliwe w drodze wyjątku od powyższej zasady, tj. na podstawie art. 71 ust. 1 ww. Rozporządzenia. Wyżej cytowany przepis ma jednak zastosowanie wyłącznie do tzw. pracowników powracających, czyli takich, którzy pozostają do dyspozycji służb zatrudnienia państwa członkowskiego, gdzie zamieszkują lub powracają na to terytorium po przebytych okresie zatrudnienia.

Zainteresowanie tematyką koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego z tytułu bezrobocia jest coraz większe. Świadczy o tym ilość pytań kierowanych zarówno podczas bezpośredniej obsługi klienta, jak i drogą mailową oraz telefoniczną. Od maja 2004 r. liczba osób zainteresowanych uzyskiwaniem świadczeń dla bezrobotnych na zasadach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego za pośrednictwem WUP w Toruniu systematycznie rośnie:

MIGRACJA

Liczba wniosków o E301, E302, E303 i zasiłek w latach 2004 - 2009

E301: Zaświadczenie dotyczące okresów zaliczanych przy przyznawaniu świadczeń dla bezrobotnych

E302: Zaświadczenie dotyczące członków rodziny osoby bezrobotnej, którzy muszą być uwzględnieni przy naliczaniu świadczeń

E303: Zaświadczenie dotyczące zachowania prawa do świadczeń dla bezrobotnych

Źródło: dane własne WUP w Toruniu

Wzrost liczby wniosków o przyznanie prawa do zasiłku oraz o wydanie odpowiednich formularzy potwierdzających przebyty okres ubezpieczenia/zatrudnienia na terenie innego państwa UE/EOG i Szwajcarii wskazuje, iż coraz więcej osób decyduje się na powrót do Polski. Tut. Urząd nie posiada danych, które pozwoliłyby określić udział wnioskujących o zasiłek w ogólnej liczbie osób powracających do Polski, ani też czy powroty te są krótkotrwałe, czy też związane są z zamiarem stałego osiedlenia się na terenie RP.

Za główny powód powrotu do Polski bezrobotni wskazują trwający kryzys gospodarczy, który sprawia, iż koszty utrzymania w państwach, do których najczęściej migrują obywatele naszego województwa (Wielka Brytania, Irlandia), są zbyt wysokie, w związku z czym podjęcie zatrudnienia na terenie tych państw stało się mniej opłacalne. Jako drugą istotną przyczynę, bezrobotni rejestrujący się w urzędach pracy i składający wnioski do tut. Urzędu, wskazują – rozłąkę z rodziną. Bezrobotni obsługiwani przez WUP w Toruniu wyrażają chęć zarówno podjęcia pracy na terenie Polski (uruchomienia własnej działalności gospodarczej), jak i podjęcia pracy w innym państwie członkowskim UE/EOG, w którym podjęcie zatrudnienia byłoby opłacalne.

Od dnia 1 maja 2004 r. do WUP w Toruniu wpłynęło łącznie 4420 wniosków o przyznanie prawa do zasiłku na zasadach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

W celu zaliczenia okresów ubezpieczenia/zatrudnienia przebytych w państwach UE/EOG i w Szwajcarii na formularzu E 301 do WUP w Toruniu trafiło w sumie od 1 maja 2004 r. 4712 wniosków oraz 25 wniosków o wydanie formularza E 302 niezbędnego do nabycia zasiłku dla bezrobotnych z uwzględnieniem członków rodziny pozostających na utrzymaniu bezrobotnego. Formularze E 302 są stosowane tylko przez te państwa, które swą opieką socjalną obejmują także członków rodziny bezrobotnego (np. Irlandia, Austria).

Systematycznie wzrasta też ilość osób, które są zainteresowane transferem zasiłku dla bezrobotnych z innych państw UE/EOG i Szwajcarii do Polski w celu poszukiwania pracy. Do WUP w Toruniu trafiło łącznie od 1 maja 2004 r. 302 formularze E 303, głównie wydane przez instytucje: irlandzką, brytyjską, islandzką i instytucje niemieckie, uprawniające do pobierania zasiłku w Polsce w okresie poszukiwania pracy (maksymalnie przez okres

3 miesięcy). Marszałek województwa, na podstawie formularza E 303 wydaje decyzję o zachowaniu prawa do zasiłku na terytorium RP. Zasiłki nabyte pierwotnie w innym państwie członkowskim są wypłacane w kwocie określonej przez to państwo po przeliczeniu na walutę polską według przelicznika walut określanego kwartalnie przez Komisję Administracyjną ds. Zabezpieczenia Społecznego Pracowników Migrujących utworzoną przy Komisji Wspólnot Europejskich. Ww. zasiłki transferowe wypłacane są osobom uprawnionym przez powiatowe urzędy pracy, po czym polska instytucja łącznikowa zbiorczo raz na pół roku występuje do instytucji łącznikowych państw członkowskich o zwrot wypłaconych świadczeń.

Na podstawie danych WUP w Toruniu dot. liczby osób ubiegających się o świadczenia z tytułu bezrobocia, przewiduje się, iż tendencja ta w latach następnych może wzrastać, a zadania związane z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego obejmą swym zakresem coraz większą grupę migrantów.

5. EUROPEJSKIE SŁUŻBY ZATRUDNIENIA – EURES

Z dniem przystąpienia Polski do Unii Europejskiej 1 maja 2004 r. polskie urzędy pracy stały się częścią sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES, powołanej przez Komisję Europejską aby ułatwiać swobodny przepływ pracowników na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG).

Usługi EURES świadczone są przez wyspecjalizowanych doradców EURES z wojewódzkich urzędów pracy wyznaczonych pośredników pracy w powiatowych urzędach pracy i obejmują:

- doradztwo i pomoc poszukującym pracy w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w uzyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych
- informowanie o warunkach życia i pracy oraz sytuacji na europejskich rynkach pracy,
- inicjowanie działań na rzecz przeciwdziałania i zwalczania przeszkód w mobilności na europejskim rynku pracy
- realizacja projektów międzynarodowych

Działania realizowane przez doradców EURES finansowane są z grantu, przyznawanego corocznie przez Komisję Europejską.

OFERTY PRACY EURES

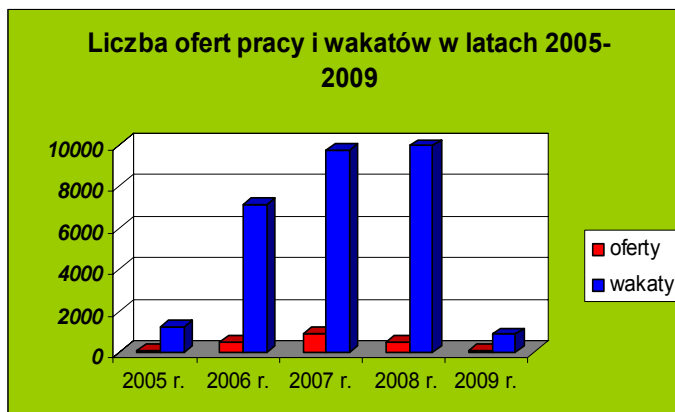
Doradcy EURES zajmują się przede wszystkim międzynarodowym pośrednictwem pracy tj. pozyskiwaniem i promocją ofert pracy, wyszukiwaniem odpowiednich kandydatów oraz organizacją rekrutacji. Do Wojewódzkiego Urzędu Pracy wielokrotnie przyjeżdżali pracodawcy z Wielkiej Brytanii i Cypru w celu przeprowadzenia rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami do pracy m.in. w hotelarstwie i gastronomii, w służbie zdrowia i w branży farmaceutycznej. Kadra EURES zorganizowała w Toruniu także duże wydarzenia o charakterze międzynarodowym. W listopadzie 2007 r. odbyły się Irlandzkie Targi Pracy, w których udział wzięli pracodawcy i przedstawiciele instytucji rządowych z Irlandii. W marcu 2009 r. miały miejsce I Międzynarodowe Targi Pracy, w których uczestniczyli pracodawcy m.in. z Finlandii, Holandii i Hiszpanii. W obu przedsięwzięciach udział wzięło ok. 1800 osób.

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej tylko Wielka Brytania, Irlandia i Szwecja zdecydowały się na otwarcie swojego rynku pracy dla Polaków. Większość ofert zatrudnienia napływających do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu w latach 2004-2005 pochodziła z ww. państw. Pracodawcy zagraniczni poszukiwali przede wszystkim kierowców, opiekunów osób starszych, pracowników budowlanych i informatyków.

W związku z otwarciem w maju 2006 r. rynków pracy kolejnych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego poszerzył się krąg państw, z których napływały oferty pracy. Najwięcej propozycji zatrudnienia otrzymano z Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Irlandii, Finlandii, Cypru i Czech. Wzrosła także znacznie liczba otrzymanych ofert zatrudnienia. W 2005 r. do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu wpłynęły 134 oferty pracy EURES na 2198 stanowisk, natomiast w 2006 r. zgłoszono 7131 wolnych miejsc pracy krajach EOG w ramach otrzymanych 710 ofert.

W kolejnych latach doradcom EURES udało się poszerzyć zakres współpracy z urzędami pracy z krajów Unii Europejskiej, co skutkowało wzrostem ilości zagranicznych ofert zatrudnienia. Do końca 2007 r. przyjęto do realizacji 907 ofert pracy za granicą, w ich ramach zgłoszono ok. 9736 wolnych miejsc pracy. Przeważały oferty zatrudnienia stałego, dla osób znających języki obce (gł. język angielski) i posiadających kwalifikacje zawodowe. Pracodawcy byli zainteresowani zatrudnieniem pracowników głównie w branżach takich jak hotelarstwo i gastronomia, budownictwo, służba zdrowia i IT.

Podobna sytuacja utrzymała się w roku 2008, natomiast rok 2009 przyniósł zmiany na europejskim rynku pracy. Kryzys gospodarczy w krajach EOG połączony ze wzrostem bezrobocia przyczynił się do podjęcia prób ochrony rodzimych rynków pracy przed napływem imigrantów. Skutkowało to ograniczeniem rekrutacji przeprowadzanych w Polsce przez zagranicznych pracodawców.

Od początku działalności Europejskich Służb Zatrudnienia w Polsce kadra EURES próbowała nawiązać współpracę z polskimi pracodawcami w zakresie rekrutacji międzynarodowych. Z uwagi na wciąż niższe zarobki w Polsce niż w większości krajów UE/EOG obywatele ww. państw nie są zainteresowani podjęciem pracy na terenie RP,

natomiast pracodawcy wykazują chęć zatrudnienia pracowników z krajów, które nie należą do Unii Europejskiej.

USŁUGI INFORMACYJNE I DORADCZE

Po integracji polskich urzędów pracy z siecią EURES usługi Europejskich Służb Zatrudnienia były stosunkowo mało znane wśród osób zainteresowanych rynkami pracy krajów Unii Europejskiej. W związku z tym podjęto działania marketingowe mające na celu promocję usług EURES wśród społeczeństwa. W ramach dotacji finansowych, przyznawanych co roku przez Komisję Europejską, opracowano różne materiały informacyjne na temat rynków pracy wybranych krajów UE/EOG oraz narzędzi informatycznych oferowanych przez EURES. Ponadto doradcy EURES zorganizowali szereg spotkań promocyjno-informacyjnych na temat EURES typu:

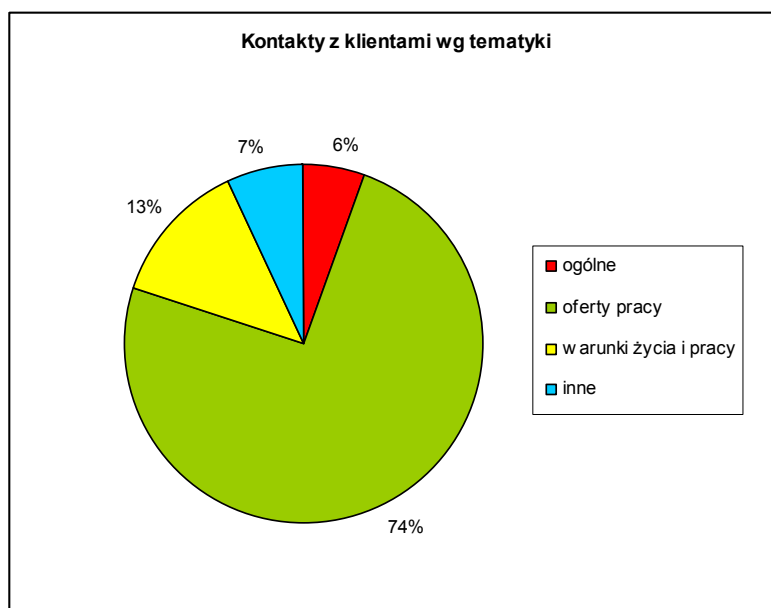
- konferencje dla studentów na temat rynku pracy UE/EOG
- seminaria dla pracodawców polskich dotyczące zatrudniania cudzoziemców w Polsce
- warsztaty dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy
- szkolenia dla pracowników powiatowych urzędów pracy

Jednym z ciekawszych projektów, zrealizowanych przez doradców EURES było przedsięwzięcie promujące duński rynek pracy. Dnia 13 września 2007 r. na Rynku Nowomiejskim w Toruniu stanął „mobilny autobus” z Danii, w którym osoby zainteresowane mogły uzyskać informacje na temat ofert pracy i warunków życia w Danii.

Kadra EURES z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu brała udział także w różnego rodzaju wydarzeniach organizowanych przez partnerów na lokalnym rynku pracy takich jak targi i giełdy pracy, prelekcje dla uczniów i studentów na temat bezpiecznych wyjazdów za granicę i umieszczania CV na stronach portalu EURES.

Głównym zadaniem doradców EURES realizowanym na bieżąco, poza międzynarodowym pośrednictwem pracy, jest informowanie na temat warunków życia i zatrudnienia w krajach UE. Zapytania klientów sieci EURES, zgłaszane osobiście, telefonicznie oraz przez Internet najczęściej dotyczą ofert pracy a także podatków, prawa pracy, ubezpieczeń społecznych, edukacji oraz systemu zdrowotnego.

Doradcy pomagają także przygotować życiorys w języku obcym, uczą korzystania z Internetu i stron poświęconych pracy, przede wszystkim z Europejskiego Portalu Mobilności Zawodowej www.eures.europa.eu. Portal daje dostęp do ofert pracy z 31 krajów UE/EOG i gromadzi informacje na temat sytuacji na rynkach pracy tych państw. Ponadto na stronie EURES można zarejestrować swoje CV w internetowej bazie, do której dostęp mają pracodawcy z całej Europy, a także uzyskać informacje na temat nauki i staży za granicą.

Podsumowując, zainteresowanie usługami EURES w poszczególnych latach stopniowo wzrastało. Lata 2006-2007 to czas największego natężenia migracji zarobkowej do krajów UE/EOG, co przełożyło się na bardzo duże zainteresowanie międzynarodowym pośrednictwem pracy w ramach EURES. W latach tych notowano odpowiednio 4.538 i 4.570 kontaktów z osobami chcącymi podjąć pracę za granicą lub już tam przebywającymi. W kolejnych latach, w związku z poprawą sytuacji na rodzimym rynku pracy, chęć migracji za granicę w celach zarobkowych uległa osłabieniu, co skutkowało mniejszą ilością zapytań o oferty pracy.

PORTAL POWROTY

W dniu 24 listopada 2008 r. miała miejsce premiera portalu www.powroty.gov.pl. Portal jest praktycznym i interaktywnym narzędziem stworzonym przez administrację rządową z myślą o osobach, które podjęły decyzję o powrocie do kraju. Strona posiada trzy zasadnicze działy:

- „Powrotnik” – praktyczny poradnik dla osób powracających składający się z 10 rozdziałów tematycznych (dostępna jest aktualizowana na bieżąco wersja elektroniczna)
- „Zadaj pytanie o powrót” – indywidualne poradnictwo dla migrantów powrotnych
- „Bieżące informacje”

Na portalu zamieszczane są informacje o wydarzeniach ważnych z punktu widzenia osób powracających bądź rozważających powrót, takich jak targi pracy, warsztaty i szkolenia, ciekawe projekty. Powracający mogą dowiedzieć się o inicjatywach regionalnych i lokalnych, nowych inwestycjach oraz szansach rozwoju kariery zawodowej.

Do współpracy z zespołem redakcyjnym strony zostali również zaproszeni eksperci z poszczególnych resortów oraz doradcy EURES z wojewódzkich urzędów pracy, w tym również z WUP w Toruniu. Zadaniem doradcy jest przygotowywanie odpowiedzi na pytania od osób zainteresowanych powrotem oraz aktualizacja działu „Regiony”. W ciągu pół roku funkcjonowania działu „Regiony” w ramach portalu opublikowano ponad 700 informacji odnoszących się do wszystkich województw w kraju. Dział zanotował niemal 12 tys. użytkowników. Do 1 września 2009 r. eksperci udzielili odpowiedzi na ponad 2.470 pytań. Najczęściej osoby rozważające powrót zadawały pytania dotyczące świadczeń społecznych (30%), podatków (29%), formalności po powrocie (9%), rodziny (6%), działalności gospodarczej (4%) oraz przeprowadzki (4%). W tym samym okresie doradca EURES z WUP w Toruniu najczęściej odpowiadał na pytania związane z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego, głównie dotyczyły one kwestii związanych z transferem zasiłku dla osób bezrobotnych. Przygotowywał również informacje dotyczące regionalnego rynku pracy. Odpowiedzi na są udzielane drogą elektroniczną, ponadto osoby zainteresowane uzyskaniem informacji z zakresu migracji powrotnych kontaktowały się z doradcą drogą telefoniczną oraz osobiście w biurze Zespołu EURES.

Od momentu inauguracji portalu w listopadzie 2008 r. do 5 września 2009 r. odnotowano łącznie (dane na podstawie Google Analytics): 1.280 tys. odsłon portalu, 306 tys. odwiedzin portalu, 228 tys. unikalnych użytkowników.

Portal posiada szereg funkcjonalności m.in. przeprowadzane systematycznie czaty z pracownikami urzędów centralnych, administracji samorządowej oraz wojewódzkich urzędów pracy. Największym zainteresowaniem cieszyły się czaty nt.: podatków, kwestii pozyskiwania środków, zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, edukacji po powrocie do kraju.

Projekt Powroty będzie również realizowany w 2010 r., zespół redakcyjny planuje wprowadzenie nowych działów tematycznych: Hot Topics, Współpraca oraz Niezbędnik. Pierwszy z nich zakłada publikację wywiadów z reemigrantami, w których poruszone będą takie tematy jak: organizacja przeprowadzki, zagraniczne dokumenty u polskiego pracodawcy, sposoby poszukiwania pracy, aklimatyzacja dzieci czy praktyczne wskazówki. W dziale Współpraca znajdują się informacje dotyczące organizacji kooperujących z portalem m.in. Stowarzyszeniem Polaków w Wielkiej Brytanii Poland Street, projektem 12 Miast, Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji. Współpraca będzie polegała na wzajemnej publikacji materiałów merytorycznych na portalach. Nową funkcjonalnością na portalu będzie także Niezbędnik, który stanowić będzie zbiór informacji poszerzających treść każdego artykułu.

PODSUMOWANIE

W przedstawionym powyżej opracowaniu wyraźnie widać ewolucję zakresu i coraz bardziej różnorodnych form oddziaływania urzędów pracy – będących elementem publicznych służb zatrudnienia – na regionalny rynek pracy. Widać również ogrom pracy, jaka jeszcze przed tymi służbami stoi, zwłaszcza w kontekście dynamicznie zmieniającej się sytuacji gospodarczej – zarówno w naszym kraju, jak i w Europie i całym świecie.

Najważniejsze wyzwania, jakie stoją przed nami w najbliższych latach, które są przecież nowym okresem programowania dla krajów UE, to:

- dążenie do wzmocnienia spójności regionu kujawsko-pomorskiego poprzez wspieranie obszarów znajdujących się w relatywnie gorszej sytuacji gospodarczo – społecznej,*
- dążenie dla jak najlepszego wykorzystania szans, jakie otworzyły się wraz z napływem środków Unii Europejskiej w okresie programowania 2007 – 2013,*
- pozyskiwanie inwestorów i ściąganie do regionu nowych inwestycji, bez których nie ma nowych miejsc pracy.*

Zdajemy sobie sprawę również z odpowiedzialności, jaka leży na pracownikach publicznych służb zatrudnienia i z konieczności stałego doskonalenia naszej pracy. Musimy dążyć do podnoszenia na wyższy poziom świadczonych usług, co nie będzie możliwe bez ciągłego doskonalenia kwalifikacji pracowników, ale również pamiętać trzeba o konieczności zapewnienia im właściwych warunków pracy – zwłaszcza dotyczy to tych stanowisk, na których dochodzi do bezpośrednich kontaktów z bezrobotnymi, poszukującymi pracy oraz pracodawcami.